ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ

Ναξιακὸν Μέλλον

ΕΤΟΣ ΣΤ'. ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΡΕΜΟΥΝΔΟΥ 20
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ
Δ. Ε. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: δρ. 800
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: δολ. 10
Δι' ὀργανισμούς, Κοινότ. κλπ. δρ. 2000

ΙΔΙΟΚΤΗΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ: ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 15

15ΘΗΜΕΡΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΝΑΞΟΥ

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 9 (78) — ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 50

Οἱ βοσκοὶ καὶ ἀγρότες τῆς Νάξου συνοδεύουν τοὺς Ἄγγλους κομμάντος στὴ δύσκολη πορεία τους πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ νησιοῦ.

Η ΠΡΩΤΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ

Σὰν σήμερα πρὸ ἑνὸς ἔτους, ἡ Νάξος μὲ τὴν συντονισμένην δρᾶσιν τῶν συμμάχων Ἄγγλων, τῶν Ἑλλήνων Ἱερολοχιτῶν καὶ τῶν τοπικῶν Ὀργανώσεων Ἀντιστάσεως, ἀπηλευθεροῦτο ἀπὸ τὸ μίασμα τῶν εἰδεχθῶν καὶ ἀπαισίων τυράννων. Ὁ δουλωμένος λαός μας ἀνεστήνετο μέσα ἀπὸ τὰ καπνισμένα ἐρείπια τῆς σκλαβιᾶς, ὕστερα ἀπὸ μίαν σκληρὰν δοκιμασίαν τριῶν ὁλοκλήρων ἐτῶν, κατὰ τὴν μαύρην διαδρομὴν τῶν ὁποίων, ἄπειρα ἦσαν τὰ θύματα τῆς πείνας τοῦ μαρτυρίου καὶ τῆς δόξης.

Τὴν σημερινήν, λοιπόν, ἐπέτειον θὰ ἔπρεπε νὰ τὴν ἑορτάσωμεν μὲ τὴν διατράνωσιν τοῦ σεβασμοῦ μας πρὸς τὴν ἱερὰν μνήμην ὅλων αὐτῶν τῶν ἀγαπημένων θυμάτων τοῦ Ἀλβανικοῦ ἔπους καὶ τοῦ Ἀγῶνος Ἀντιστάσεως. Θὰ ἔπρεπε κατὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν στιγμὴν νὰ στρέψωμεν ὅλοι, μὲ πόνον ἀλλὰ καὶ μὲ ὑπερηφάνειαν, τὴν σκέψιν μας πρὸς τὴν ἀτελείωτη φάλαγγα τῶν μαρτύρων, ποὺ ἐπραγμάτωσαν τὴν ἀνάστασίν μας ἀπὸ τὴν τρομερώτερη σκλαβιά, ποὺ ἐγνώρισεν ἡ πατρίδα.

Καὶ παραδειγματιζόμενοι ἀπὸ τὸ ὑπέροχον δίδαγμά των, νὰ ὁπλισθῶμεν μὲ θάρρος καὶ τόλμην καὶ νὰ συνεχίσωμεν τὸν δρόμον, ποὺ καθηγίασαν μὲ τὴν θυσίαν τῆς ζωῆς των.

Ἀλλοίμονον ὅμως! Ἡ χαρὰ καὶ αἱ ἐλπίδες, ποὺ συνεκλόνιζαν τὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ μας τὴν ἡμέρα τῆς ἀπελευθερώσεως, δὲν ἄργησαν νὰ μεταπραποῦν εἰς μίαν καθολικὴν πικρίαν καὶ ἀπογοήτευσιν γιὰ τὸ θλιβερὸ σημερινὸ κατάντημά μας.

Ἦσαν φροῦδες αἱ τόσες ἐλπίδες καὶ ἔμειναν ἀνικανοποίητοι οἱ τόσοι πόθοι, ποὺ ἀνάμεσα ἀπὸ τὴν δυστυχία καὶ τὴν συμφορά, τὶς ταλαιπωρίες καὶ τὴν πεῖνα, τὴν ἐξαθλίωσι καὶ τὸν ξεπεσμό, τοὺς ἐξευτελισμοὺς καὶ τὰ βασανιστήρια, γεννήθηκαν στὸν λαό μας, γιὰ μιὰ νέα ἀνθρωπινώτερη ζωή, ποὺ δὲν θὰ εἶχε καμμιὰ ὁμοιότητα μὲ τὴν παληά, γιὰ μιὰ καινούρια ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ ἐλευθερία, γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς σκέψεως, τῆς φωνῆς καὶ τῆς καρδιᾶς, ὅπως μᾶς τὴν εἶχαν ὑποσχεθῆ στὶς διακηρύξεις τους οἱ μεγάλοι μας σύμμαχοι, γιὰ τὸν ἠθικὸ καθαρμὸ τοῦ νησιοῦ μας, γιὰ τὸν κολασμὸ τῶν προδοτῶν καὶ τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῆς δυστυχίας του, ποὺ ἡ ἀτιμωρησία τοὺς ἔχει μεταβάλλει σήμερα εἰς τιμητὰς τῆς ζωῆς μας, γιὰ μιὰ καινούργα κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ ζωή, ποὺ θἆταν ἐλεύθερη ἀπὸ τίτλους καὶ προνόμια.

Τὴν ἐπέτειον τῆς μεγάλης αὐτῆς ἡμέρας, τὴν ἑορτάζομεν δυστυχῶς, ὑπὸ τὸ καταθλιπτικὸν βάρος μιᾶς χαώδους πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως, ποὺ ἐκληροδότησεν εἰς τὸν λαόν μας, τὴν πεῖναν, τὸν ψυχικὸν καὶ σωματικὸν μαρασμὸν καὶ τὴν πνευματικὴν ἀποτελμάτωσιν. Μᾶς κατέχουν τὰ ἴδια συναισθήματα τῆς κατοχῆς καὶ σ' ὅλους μας ἔχει δημιουργηθῆ ἡ ἐντύπωσις, ὅτι ἡ περυσινὴ ἀπελευθέρωσις, δὲν ἦταν παρὰ μιὰ παρῳδία ἀπελευθερώσεως.

Τὸ νησί μας εἶναι ἐξαθλιωμένο καὶ λησμονημένο, ἀπαράλλακτα ὅπως ἦταν καὶ ὅταν τὸ ἐγκατέλειπαν οἱ Βάρβαροι. Οὐδεὶς μέχρι σήμερα ἐνδιεφέρθη γιὰ τὰ ζητήματά του καὶ ἡ Κρατικὴ πρόνοια οὐδαμοῦ ἐξεδηλώθη. Ἡ διατροφὴ τοῦ λαοῦ μας εἶναι ἐντελῶς ἀνεπαρκής. Ἡ ἀτμοπλοϊκὴ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ συγκοινωνία τοῦ νησιοῦ μας εἶναι προβληματικὴ καὶ πρωτόγονος, μὲ συνέπεια τὴν νέκρωσι τοῦ λιμένος καὶ τὴν ἀδυναμία ἐμπορικῆς ἀναπτύξεως. Οἱ ἀγρότες, ποὺ ἦσαν καὶ εἶναι τὰ αἰώνια θύματα τῶν ποικιλλονύμων ἐκμεταλλευτῶν, δὲν ἔχουν τὴν δυνατότητα ν' ἀγοράσουν ἐργαλεῖα, ζῶα καὶ λιπάσματα καὶ μὲ φρίκη ἀναλογίζονται τὴν ληστεία τῶν κατακτητῶν καὶ τῶν συνεργατῶν των. Τὰ σχολεῖα εἶναι χωρὶς δασκάλους, χωρὶς θρανία καὶ χωρὶς τὰ ἀπαραίτητα σχολικὰ ὄργανα. Ἡ φυματίωσις καὶ ἡ ἑλονοσία μαστίζουν τὸν τόπο καὶ οἱ φόβοι ἐπιδημιῶν πολλαπλασιάζονται. Τὸ σμυριδικὸ ἐγκατελείφθη καὶ ἡ θέσις τῶν σμυριδεργατῶν εἶναι τραγική. Οἱ Κοινοτάρχαι τῆς Κατοχῆς παραμένουν ἀκόμα εἰς τὰς θέσεις των, χωρὶς ἐλπίδα ἀντικαταστάσεώς των. Αἱ ὀλίγαι τοπικαὶ βιομηχανίαι στεροῦνται τῶν μέσων τῆς ἐπαναλειτουργίας των. Οἱ προδότες, οἱ θλιβεροὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι ποὺ ἐδέχθησαν νὰ μισθώσουν τὴν σκέψιν καὶ τὴν συνείδησίν των εἰς τὸν ἐχθρὸν καὶ ποὺ διὰ τῶν προδοσιῶν των ὡδήγησαν πολλοὺς πατριῶτες εἰς τὰς φυλακὰς καὶ τὸν τάφον, ἐξακολουθοῦν νὰ κυκλοφοροῦν ἐλεύθεροι. Οἱ ἐκμεταλλευταὶ τῆς δυστυχίας τοῦ λαοῦ μας, ἀντὶ νὰ τιμωρηθοῦν μὲ δημόσιον ἐξευτελισμὸν καὶ διαπόμπευσιν, συνεχίζουν καὶ τώρα ἀκόμα τὸ ἀπαίσιον ἔργον των, ἀνενόχλητοι καὶ πολλὲς φορὲς μὲ τὴν ἀνοχὴν τῶν ἀρχῶν. Καὶ οἱ Ἥρωες, ποὺ ἔπεσαν στὴν πάλη κατὰ τοῦ κατακτητοῦ καὶ τοῦ φασισμοῦ, ἐλησμονήθησαν. Ὅλα γενικῶς τὰ κεφαλαιώδη ζητήματα, ἀπ' τὰ ὁποῖα ἐξαρτᾶται ἡ ζωή, τὸ μέλλον καὶ ἡ πρόοδος τῆς Νάξου, παραμένουν ἄλυτα καὶ οὐδεὶς ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν τύχην των. Οὐδέποτε ταῦτα ἀπησχόλησαν τὴν Κυβέρνησιν καὶ ὁ Νομάρχης μας δὲν ἀποφασίζει νὰ ταξειδεύσῃ μέχρις ἐκεῖ γιὰ νὰ δώσῃ τοὐλάχιστο μερικὲς ἐπείγουσες λύσεις. Αἱ συνεχεῖς ἐκκλήσεις τοῦ Τύπου καὶ τοῦ λαοῦ τὸν ἀφήνουν ἀσυγκίνητον.

Ἂς εἶναι ὅμως! Ἡ Νάξος εἶναι ὑπερήφανη γιὰ τὴν συμβολή της στὸν ἀπελευθερωτικὸ καὶ συμμαχικὸ ἀγῶνα, καὶ ἔχει ὁπλισθῆ μὲ ὑπομονή, γιατὶ πιστεύει πὼς σύντομα θὰ διαδεχθῆ τὴν σημερινὴ Ἑλλάδα, μιὰ νέα Ἑλλάδα, ποὺ θὰ εἶναι πρωτοπόρος μέσα στὴν καθολικὴ προσπάθεια γιὰ τὴν ἐξασφάλισι μιᾶς καλλίτερης καὶ δικαιότερης ζωῆς στὸν ταλαιπωρημένο λαό της. Οἱ λαοὶ θὰ ἀπολυτρωθοῦν ὁριστικὰ ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τῆς τρομακρατίας καὶ ἀπ' ὅλα ἐκεῖνα τἀντιδραστικὰ συστήματα, τἀδποῖα εἰς ὅλας τὰς σφαίρας τῆς δημοσίας καὶ ἰδιωτικῆς ζωῆς, ἐπίεζαν καὶ ἐξηυτέλιζαν τοὺς ἀνθρώπους.

«Παληὰ κορμιά, μικρὴ σπρωξιὰ τὰ γέρνει», λέγει ὁ Σοφοκλῆς στὸν Οἰδίποδα Τύραννο. Καὶ εἶναι τόσο ἀηδιασμένος ὁ λαός μας, ἀπὸ τὰ παλαιὰ καὶ ἀπολιθωμένα αὐτὰ σχήματα, ποὺ δὲν πρόκειται πιὰ νὰ ξαναπέσῃ στὶς παγίδες, ποὺ ὁλοένα τοῦ στήνουν. Ἡ δικτατορία, ἡ κατοχή, ἡ πεῖνα καὶ αἱ στερήσεις, τὸν ἔφεραν πιὸ κοντὰ στὴν πραγματικότητα, τὸν ἐξύπνησαν ἀπὸ τὸν λήθαργό του καὶ τὸν ἐδίδαξαν πὼς δὲν μπορεῖ νὰ περιμένῃ βελτίωσιν τῶν ὅρων τῆς ζωῆς του, ἂν ὁ ἴδιος δὲν ἀγωνισθῆ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν, «Κι' ὁ ἀδύνατος τὸν δυνατὸ νικάει, σὰν ἔχει δίκηο», διδάσκει ὁ Σοφοκλῆς.

Ἂς μὴν χάνῃ, λοιπόν, τὸ θάρρος του ὁ λαός μας καὶ ἂς εἶναι βέβαιος, πὼς μέσα ἀπὸ τὸ σημερινὸ σκοτάδι, γρήγορα θὰ ξεπηδήσουν καλλίτερες μέρες καὶ πὼς ἡ θυσία τῶν ἀλησμόνητων παιδιῶν μας, δὲν ἔγινε ἐπὶ ματαίῳ.

Φ.

Σατυρικός ΣΤΙΧΟΣ

Ο ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΝΑΞΟΥ

Ν' ἀλλάξω θέλω τὸ σκοπὸ
κι' ἔτσι τὸν Ὕμνο μου θὰ πῶ
Στὰ βουνά μας ξεπροβάλλει
μιὰ ἀνατολὴ χρυσή,
Λευτεριὰ γιορτάζει πάλι
τὸ γαλάζιο μας νησί...
(Ποιητὴ ποῦ τὤχες ψάλλει
τὴν ἀλήθεια πὲς ἐσύ,
Λευτεριὰ μὲ τέτοιο χάλι
τὴν ξανάδες στὸ νησί;)
Ἡ σκιὰ τῆς Πολυκρίτης
ἀπὸ πάνω μας πετᾶ...
(Πνίγει ὁ πόνος τὴν ψυχή της
τὸ νησί της πῶς κυττᾶ.)
Εἶναι σίδερο κι' ἀτσάλι
τοῦ λαοῦ μας ἡ καρδιά!
(Σίδερα ὅμως τὤχουν βάλει
μὲ μιὰ ψεύτρα Λευτεριά.)

Φανάριος

ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΝΑΞΟΥ

[Σύνθεσις τοῦ συμπολίτου ἐκλεκτοῦ Καλλιτέχνου κ. Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΟΥ]

ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

ΜΕΡΟΝΥΧΤΑ ΗΡΩΪΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΓΩΝΙΑΣ

Χαρούμενα μηνύματα φτάνουν τὶς τελευταῖες ἡμέρες τοῦ Σεπτέμβρη καὶ τὶς πρῶτες τοῦ Ὀχτώβρη τοῦ 1944 στὴ Νάξο. Ξεδιπλωμένα τὰ γαλανόλευκα λάβαρα τῆς Λευτεριᾶς στήνονται στὶς πολιτεῖες, στὰ χωριὰ καὶ στὰ νησιὰ τῆς Ἑλλάδας.

Μέρα τὴ μέρα κι' ὥρα τὴν ὥρα περιμένει καὶ τὸ νησί μας ν' ἀνασάνει τὸν ἀέρα τῆς Λευτεριᾶς ὕστερα ἀπὸ βαρειὰ τρίχρονη σκλαβιά. Μιὰ χρυσῆ καινούργια ἀνατολὴ ξεπροβάλλει πάνω ἀπ' τὰ γαλάζια του βουνά. Ἡ χαραυγή της γλυκοχαράζει. Ἡ Λευτεριὰ ἔρχεται.

Τὰ νέα κάθε μέρα γίνονται καὶ πιὸ καλλίτερα. Οἱ Γερμανοὶ στὴν Ἑλλάδα σφίγγονται ἀπὸ στεριὰ καὶ θάλασσα.

Ἡ ἀποχώρησή τους ἀπὸ τὰ νησιὰ γίνεται κλιμακωτὰ ἀπὸ τὸ ἕνα στ' ἄλλο, ὥστε νὰ μπορέσουν νὰ φτάσουν στὴ στεριά. Μά ἕνα μάτι ἄγρυπνο παρακολουθεῖ κάθε τους κίνηση ἀπὸ τὰ νησιά. Εἶναι οἱ ὀργανώσεις ἀντιστάσεως κι' οἱ συμμαχικοὶ ἀσύρματοι, ποὺ προσφέρουν ἀνυπολόγιστες ὑπηρεσίες στὴν ὑπόθεση τῆς Λευτεριᾶς τῆς πατρίδας.

Ἀπὸ τὴ Νάξο δὲν πρέπει νὰ φύγουνε οἱ Γερμανοὶ παρὰ μόνο σὰν αἰχμάλωτοι. Κι' ὅλοι κινοῦνται πρὸς αὐτὸ τὸ σκοπό. Ὀργανώσεις Ἀντιστάσεως, Στρατιωτικὴ Ἀποστολή, ὅλος ὁ Ναξιακὸς λαός.

Περνοῦν οἱ μέρες. Ὁ κόσμος ἀνασαίνει καὶ οἱ Γερμανοὶ λουφάζουν πιὸ πολύ. Τὰ ἐπονίτικα πολυβόλα ποὺ κακαρίζουν νύχτα μέρα ἀπέναντι στὰ φυλάκια τῶν Γερμανῶν στὴν Ἀπείρανθο, μὰ ὁ Γερμανὸς διοικητὴς Ζίντ περιορίζεται νὰ λέει στὴ Χώρα: «Πολλοὶ Ἀντάρτες Ἀπείρανθος», χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τολμᾶ νὰ διατάξει τοὺς στρατιῶτες του νᾶ πᾶνε νὰ τοὺς βροῦν.

Ὁ στρατηγὸς Οὐΐλσων μὲ ραδιοτηλεγράφημά του ἀπὸ τὴ Μ. Ἀνατολὴ πρὸς τὶς ὀργανώσεις τῆς Νάξου, μεταβιβασμένο σ' αὐτὲς ἀπὸ τὴν Συμμ. Ἀποστολή, διατάζει νὰ πειθαρχήσουν στοὺς ἀρχηγούς των, στὴν Κυβέρνησι, καὶ νὰ περιμένουν ἐντολὴ γιὰ τὴν ἐπίθεση ἐναντίον τῶν Γερμανῶν. Ἡ πίστη καὶ πειθαρχία στὴ Κυβέρνησι Ἐθνικῆς Ἑνότητος κάνει ὅλες τὶς ὀργανώσεις νὰ πειθαρχήσουν.

Ἄλλη ἐντολὴ τοῦ Στρατηγείου Μ. Ἀνατολῆς, μεταβιβασμένη κι' αὐτὴ ἀπὸ τὴ Συμμ. Ἀποστολὴ στοὺς συνδέσμους στὴ Χώρα στὶς 7-10-44, εἶναι «...νὰ ἀκινητοποιηθοῦν ὅλα τὰ καΐκια εἴτε προσαράζοντα εἴτε προσορμιζόμενα ἐκτὸς τοῦ λιμένος Νάξου, εἰς ὅρμον ὅπου θὰ κρύπτωνται ἀπὸ τοὺς Γερμανούς. Ἡ ἀκινητοποίησις ἐπιβάλλεται νὰ γίνῃ ἀμέσως καὶ θὰ διαρκέσῃ μέχρι τῆς παραδόσεως τῶν Γερμανῶν. Ὅποιος δὲν ὑπακούσει θὰ θεωρηθῆ ἐχθρὸς καὶ θὰ βυθίζεται τὸ καΐκι του».

Ἡ ἐντολή, παρὰ τὶς δυσκολίες καὶ τοὺς κινδύνους τῆς ἐφαρμογῆς της, ἐκτελεῖται ὡς τὶς 10-10-45 καὶ τὰ καΐκια, ποὺ βρίσκονται στὸ λιμάνι τῆς Χώρας ἀκινητοποιοῦνται.

ΤΕΤΑΡΤΗ 11 τ' ΟΧΤΩΒΡΗ.— Ἕνας τεράστιος ἠλεκτρικὸς ἀεροπορικὸς λαμπτῆρας ἀναβοσβήνει στὴν κορυφὴ τοῦ γερμανικοῦ φυλακίου τοῦ Μαρμαροκοπιοῦ, διαχύνοντας τὶς ἐκτυφλωτικές του ἀκτῖνες πάνω στὸ νησί. Οἱ Γερμανοὶ περιμένουν τὰ ὑδροπλάνα τους νὰ τοὺς πάρουν ἀπὸ τὸ νησί. Καὶ οἱ ἀναλαμπὲς τοῦ λαμπτῆρα αὐτοῦ εἶναι οἱ τελευταῖες τῆς δύναμής τους καὶ τῆς τυραννίας τους πάνω σ' ἕναν ἀδούλωτο λαό.

ΠΕΜΠΤΗ 12 τ' ΟΧΤΩΒΡΗ.— Οἱ Γερμανοὶ στὴν Ἀπείρανθο, στὸ Μαρμαροκοπιὸ καὶ στὴ Χώρα καταστρέφουν ἀπὸ τὸ πρωΐ ὀχυρώσεις, ἀσυρμάτους, πετρέλαια, μπενζίνες κι' ὅ,τι ἄλλο πολεμικὸ ὑλικὸ δὲν θὰ μπορέσουν νὰ πάρουν μαζί τους.

Φλόγες καὶ καπνοὶ ἀνάκατοι μὲ τοὺς κρότους τῶν ἀνατινάξεων ξεπηδοῦν ὅλη μέρα ἀπὸ τὸ Μαρμαροκοπιό, τὸ νεκροταφεῖο Νάξου, τὴν «Ἕλλη», καὶ τὴν Παραλία. Πουλοῦν μὲ χρυσάφι ἢ λίρες ὅ,τι μποροῦν, δίνουν τὴν τελευταία ἀμοιβὴ στοὺς συνεργάτες τους καὶ παίρνοντας τὴν τελευταία τους ἀγγαρεία ἀπὸ τὴν Ἀπείρανθο μὲ τὴν ἀπειλὴ τῶν ὅπλων, βρίσκονται συγκεντρωμένοι ἀπὸ τὶς 8 μ. μ. μπροστὰ στὸ ξενοδοχεῖο Γεροντάκη καὶ περιμένουν ὥρα μὲ τὴν ὥρα τὶς ἀερακάτους των γιὰ νὰ φύγουν. Μὰ ἡ νύχτα ποὺ πέφτει, τοὺς ἑτοιμάζει τὴν καταστροφή τους καὶ τὴν τιμωρία τους. Ἀπὸ τὴ Νάξο δὲν θὰ φύγουν παρὰ μόνον αἰχμάλωτοι.

Σ' ὅλα τὰ χωριὰ τῆς Νάξου πηγαινοέρχονται σύνδεσμοι τῶν Ὀργανώσεων Ἀντιστάσεως καὶ τῆς Συμμαχικῆς Ἀποστολῆς. Ἡ ἀπόφασι γιὰ τὸ κτύπημα τῶν Γερμανῶν ἔχει παρθεῖ καὶ πρὶν φύγουν πρέπει νὰ βρεθοῦν μπλοκαρισμένοι καὶ νὰ ζητηθῆ ἡ παράδοση τους. Κι' ὅλη τὴ νύχτα ξεσκουριάζονται ὅπλα, μαζεύονται πολεμοφόδια, ἑτοιμάζονται οἱ ἄντρες γιὰ τὴν ἐξόρμηση.

Σύγχρονα, εἰδοποιημένος στὴ Χίο ὁ Ἱερὸς Λόχος, ἐκδίδει τὴν ὑπ' ἀριθ. Α. Π. 54 διαταγὴ καὶ συγκροτεῖται ἀπόσπασμά του γιὰ νὰ ἐνεργήσει ἐπιδρομὴ κατὰ τῶν Γερμανῶν στὴ Νάξο. Μετέχουν σ' αὐτὸ Ναξιῶτες ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶτες. Τὸ συγκροτημένο τμῆμα ἀπὸ 51 ἄνδρες ἐπιβιβάζεται στὰ Μ.L. 360 καὶ 354 ποὺ ἀναχωροῦν γιὰ τὴ Νάξο κατὰ τὴν 21 ὥρα μὲ σημεῖο ἀποβάσεως τοὺς Ἄη-Γιάννηδες, δυὸ χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν πόλη. Ἀπὸ κάποιο λάθος ὅμως, ποὺ ὀφείλεται στὸ πυκνὸ σκοτάδι τῆς νύχτας, ἡ ἀπόβαση τῶν Ἱερολοχιτῶν γίνεται στὶς 0,3,15' ὥρα τῆς 13-10-45, πέντε χιλιόμετρα ἀνατολικώτερα ἀπὸ τὸ σημεῖο τῆς ἀπόβασης.

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΝΑΞΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 13 τ' ΟΧΤΩΒΡΗ.—Γλυκὰ φυσάει τ' ἀγέρι τοῦ βουνοῦ καὶ τὸ γαλάζιο ξέφωτο τῆς χαραυγῆς τῆς Λευτεριᾶς προβάλλει. Ἀπὸ τὸ σκοτεινιασμένα ἀκόμα χωριὰ ὁμάδες-ὁμάδες οἱ ἄντρτες τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων, παιδιὰ καὶ παλληκάρια τοῦ νησιοῦ μας, ξεκινοῦν μὲ τ' ὅπλο στὸν ὦμο κιὰ τὴ Χώρα. Φτερὰ ἔχουν τὰ πόδια τους κι' ἡ καρδιά τους εἶν' ἀτσαλωμένη ἀπὸ τὴ θέληση νὰ πιάσουν τοὺς Γερμανούς, νὰ μὴ φύγει κανεὶς ἀπὸ τὴ Νάξο. Δὲν ξέρουν οὔτε πῶς ἔρχεται ὁ Ἱερὸς Λόχος, οὔτε βαπόρια, οὔτε ἄλλη βοήθειά τους. Εἶναι ὅμως ἀποφασισμένοι νὰ τὰ βγάλουν μόνοι πέρα μὲ τοὺς Γερμανούς. Καὶ πρὶν ὁ ἥλιος ἀνέβει καὶ φωτίσει τὰ βουνά, οἱ ἀντάρτες ἔχουν μπλοκάρει τὴ Χώρα ἀπὸ τὸ μῶλο τοῦ Λιαρμακόπουλου ὡς κάτω τὰ βράχια τῆς θάλασσας πρὸς τὸ Νότιο μέρος τῆς πόλης. Κι' ἀπὸ πίσω τους κατεβαίνουν κι' ἄλλοι, μὲ πολεμοφόδια. μὲ τρόφιμα, μὲ τὴν ἀπόφαση ἑνὸς ἐλεύθερου λαοῦ,

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ τμῆμα τοῦ Ἱεροῦ Λόχου προχωρεῖ καὶ παίρνει θέσεις Βορειοανατολικὰ τῆς πόλης. στοὺς πρόποδες τοῦ λόφου τοῦ Ἁγ. Χρυσοστόμου. Οἱ Γερμανοὶ ἀνύποπτοι ἐξακολουθοῦν νὰ βρίσκωνται συγκεντρωμένοι καὶ ἕτοιμοι γιὰ ἀναχώρηση στὴν παραλία.

Στὶς 5.00' ὥρα καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ οἱ Ἱερολοχῖτες καὶ οἱ Ἀντάρτες προχωροῦσαν ἀκόμα γιὰ τὴν κατάληψη τῶν θέσεών των, τὰ δύο M.L. μπαίνουν στὸ λιμάνι τῆς Νάξου, Οἱ Γερμανοὶ τὰ κυττάζουν ἀλλὰ δὲν μποροῦν νὰ ἐξακριβώσουν τὴν ταυτότητά τους. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ κόσμος ποὺ ξυπνᾶ καὶ μὲ ἀγωνία τὰ παρακολουθεῖ.

Ὁ Γερμανὸς Διοικητὴς ἐπιλο-

** ——————ΣΥΝΕΧΕΙΑ
εἰς τὴν 3ην σελίδα

ΕΚ ΤΟΥ ΓΕΝ. ΣΤΡΑΤΗΓΕΙΟΥ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Τηλεγράφημα τῆς 21 Ὀκτωβρίου 1944

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΝΑΞΟΥ

«Σᾶς ἀποστέλλομεν χαιρετισμοὺς συμμετέχοντες εἰς χαρὰν ἀπελευθερώσεώς σας. Ἐπολεμήσατε γενναίως διὰ συμμαχικὸν ἀγῶνα καὶ τώρα ἐξακολουθήσατε συνεργασίαν μὲ τὰς δυνάμεις μας, ἵνα ἐξομαλύνετε τὸν δρόμον τῆς Εἰρήνης».

Τὸ παραπάνω τηλεγράφημα διεβιβάσθη πρὸς τοὺς κατοίκους Νάξου, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Νάξου, ὑπὸ τοῦ Γεν. Στρατηγείου Μέσης Ἀνατολῆς, μέσῳ τῆς ἐν Νάξῳ κατὰ τὴν κατοχὴν λειτουργησάσης ὑπηρεσίας Ἀσυρμάτου.

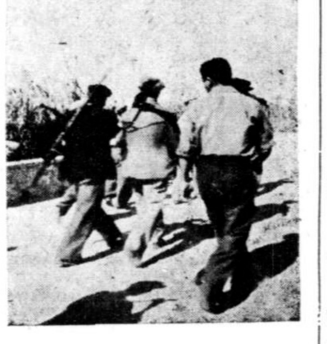

Ἄνδρες τῶν Ὀργανώσεων Ἀντιστάσεως Νάξου κατεβαίνουν ἀπὸ τὰ χωριὰ καὶ κάνουν πιὸ στενὴ τὴν πολιορκία καὶ πιὸ δυνατὰ τὰ χτυπήματα ἐναντίον τῶν Γερμανῶν.

✝

Στὴ μνήμη
τῶν ἡρώων
ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑ
καὶ
ΝΙΚΟΥ ΜΠΕΝΙΚΟΥ
ποὺ ἔπεσαν πολεμῶντας γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Νάξου.

Ἄνδρες τῶν Ὀργανώσεων Ἀντιστάσεως, ἐνῷ βάλλουν μὲ τὸν ὅλμο ἐναντίον τῶν Γερμανῶν, ποὺ εἶναι κλεισμένοι στὸ Κάστρο

Ἦλθε ἡ ὥρα νὰ πανηγυρίσουν. Οἱ Ἀπεραθίτισσες μὲ τοὺς Ἄγγλους σέρνουν τὸ χορό, τὰ κοτσάκια ἀρχίζουν, τὰ βιολιὰ παίζουν κι' ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ τὰ μάτια λάμπουν ἀπὸ τὴ χαρὰ τῆς Λευτεριᾶς.

Η ΠΡΩΤΗ ΒΡΑΔΥΑ

ΤΗΣ ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ

...Μέρα χεινοπωριάτικη κι' ἔχ' ἀρχινήσει ἀπὸ νωρὶς νὰ ψιλοβρέχει. Ὁ οὐρανὸς δὲ θὰ μᾶς κάνει τὴ χάρη νὰ φωτίσει μὲ ἥλιο τὴν εἴσοδό μας στὴ πρωτεύουσα τοῦ ἐλεύθερου πιὰ νησιοῦ κι' οἱ ἀντάρτες τῆς Νάξου, ὕστερ' ἀπὸ τέσσερα μερόνυχτα ταλαιπωρίας μπαίνουμε στὴ Χώρα «ὑπὸ βροχήν». Ἕνας ἀπαισιόδοξος ἀποδίδει συμβολικὴ σημασία στὴ μαυρίλα τ' οὐρανοῦ καὶ νομίζω πὼς δεν ἔχει ἄδικο. Τὸ βραδάκι ἡ βροχὴ «συχνιάζει», καθὼς λέμε στὰ ψηλὰ χωριὰ κι' ἀφοῦ ἔρθει πιὰ ἡ νύχτα φεύγουμε, μετὰ τὴ παρέλαση, τοὺς λόγους καὶ τὶς πρόχειρες ἐπιδείξεις, βρεμένοι. Στὴ παραλία, ἐρημιά, δὲ συναντᾶς κανένα. Μεσ' τὸ λιμάνι τὸ συμμαχικὸ καραβάκι φωταγωγημένο πανηγυρικά. Λὲς καὶ βρίσκεται ἐδῶ μὲ τὰ ἠλεκτρικά του φῶτα ζωηρὰ καὶ χρωματιστὰ γιὰ νὰ διώχνει ἀπὸ τὶς ψυχές μας τὸ φόβο κι' ἀπὸ τὴν περπατησιά μας τὶς προφυλάξεις. Τόσα χρόνια σκλαβιᾶς καὶ ξενικῆς κατοχῆς! Τόσα χρόνια ταπείνωσης καὶ τόσες βραδυὲς ποὺ τρυπώναμε νωρὶς-νωρὶς στὴν καμινάδα μὴν τύχει κι' ἀπαντήσουμε τὸ περίπολο στὸ δρόμο! Ποιὸς δὲ θᾶναι χαρούμενος ἀπόψε;..

... Ἂν βγεῖς ἐκεῖ πρὸς τοῦ Κομνηνοῦ, θ' ἀντικρύσεις ἕνα θέαμα μεγαλόπρεπο κι' ἐπιβλητικὸ μεσ' τὴ σκοτεινιὰ τῆς νύχτας. Εἶναι ἡ φωτιά, στὴ κορφὴ τῆς Χώρας, ἡ φωτιὰ ποὺ ἀποτεφρώνει τὸ πάνω μέρος τῆς Σχολῆς. Σκέπτομαι τὸ Γυμνασιάρχη ποὺ ἀνησυχοῦσε ἀπὸ νωρὶς γιὰ χαρτιὰ καὶ γιὰ βιβλία.

Πόσοι νἄχουν ἄραγε τὸ νοῦ τους αὐτὴ τὴν ὥρα στὰ βιβλία ποὺ θὰ καοῦν; Ἔπειτα μοὔρχονται στὸ νοῦ οἱ καλόγρηες τῆς Σχολῆς. Περάσανε χθὲς ἀπὸ τὸ μύλο τοῦ Λιαρμακόπουλου ἐγκαταλείποντας τρομαγμένες τὴ Χώρα. Περάσανε μὲ τὰ γαϊδουράκια τους καὶ συγκεντρώσανε βλέμματα περιέργειας κι' ἕνα-δυὸ δειλὲς πειραχτικὲς κουβέντες. Τί νὰ λένε, ἄραγε, τώρα καθὼς βλέπουνε τὴ φωτιὰ ἀπὸ τὸ Γαλανάδο; Πολὺ φοβᾶμαι πὼς ἡ ἔγνοια τους θἆνε στραμμένη καὶ τούτη τὴ στιγμή, στὸν ὡραῖο Ἰταλὸ ἀξιωματικὸ ποὺ κρύβανε σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς Γερμανικῆς κατοχῆς. Ποιὸς δὲν εὐχαριστιέται μὲ τὴ φωτιὰν αὐτὴ ἀπόψε; Συμμαχικὰ τ' ἀεροπλάνα ποὺ τὴν ἀνάψανε. Γιὰ τὴ λευτεριά μας, γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία μας φουντώνει. Καίεται. ἕνα ἵδρυμα ξενικῆς προπαγάνδας! Συμβολικὴ φωτιά. «καθαρτήριον πῦρ».

Μιὰ φασαρία ἀδιάκοπη ἀκούγεται ἐκεῖ πρὸς τῆς Ἀμερικάνας τὸ σπίτι. Εἶναι ἡ συναδέλφωση κι' ἡ ἀπὸ κοινοῦ χαρὰ τῶν ἀνταρτῶν τῆς Πάρου μὲ τοὺς Ναξιῶτες. Ἤρθανε τὰ καλὰ παιδιὰ νὰ μᾶς βοηθήσουνε ἀπὸ τὸ γειτονικὸ νησὶ κι' ἀνάμεσά τους καὶ χωροφύλακες κι' ἕνας καλόγερος. Αὐτὸς ὁ τελευταῖος ὡπλισμένος σὰν ἀστακὸς σ' ἀντίθεση μὲ τὴν εἰρηνικὴ καὶ βασανισμένη μορφή του καὶ μὲ τὴ γαλήνια μορφὴ τοῦ Χριστοῦ ποὺ κρατᾶ σὲ μιὰν εἰκόνα. Ἂν πᾶς ἐκεῖ κοντά, θ' ἀκούσεις μέσ' τὰ τραγούδια καὶ τὰ γέλοια τῆς χαρᾶς καὶ τὴ ψαλμῳδία τοῦ «Τῇ ὑπερμάχῳ». Εἶν' ἐδῶ ὁ Καραβίτης ὁ Τελώνης, ὁ λαϊκὸς ἀρχηγὸς τῆς Πάρου καὶ ὁ ταγματάρχης ὁ Ραγκούσης εὐγενικώτατος καὶ καλὸς Παριανός. Ἀνάμεσα στοὺς ἀντάρτες τῆς Πάρου εἶναι ἕνα παιδὶ ψηλό, σφιχτοδεμένο, γεννημένο φαίνεται καὶ ταλαιπωρημένο στὴ σκληρὴ βιοπάλη τῆς ἀκρογυαλιᾶς, ποὺ δείχνει ὁ πιὸ ζωηρὸς ἀπ' ὅλους. Τοῦ κουβεντιάζω καὶ μοῦ μιλάει γιὰ χίλια-δυό, ὡραῖα πράγματα ποὺ θὰ καταφέρει ἡ Λαϊκὴ δύναμι κι' ἡ λαϊκὴ δημοκρατία στὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα. Μοῦ μιλάει μὲ πίστη καὶ πεποίθησι καὶ σὰν πρώτη δουλειὰ τοῦ ἐλεύθερου Κράτους ὀνειρεύεται τὴ τιμωρία τῶν μαυραγοριτῶν καὶ τῶν ἐμπόρων, ποὺ ρουφήξανε τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ στὰ χρόνια τῆς κατοχῆς. Τώρα τρώει αὐγὰ ποὺ τἄφερε, καθὼς ἄκουσα. ἕνας Ναξιώτης ἔμπορας, γιὰ ἐπίδειξη φυσικὰ καὶ ἐξιλασμό. Δὲ μπορῶ, τὸ λέω στὸν Παριανὸ καὶ φτύνει μὲ ἀηδία τὸ μισομασημένο αὐγό! Τὸν βάζω ν' ἀπασχολεῖ τὴν πεῖνα του μὲ τὰ ξερὰ σῦκα ποὺ μοὔπεψε ἡ μάνα μου, ἀπὸ τὸ χωριό.....

Πιὸ δῶθε ἀπὸ τοῦ Δίφραγκου βλέπω κἄποιον καὶ μαντεύω πὼς περιμένει μεσ' τὴ βροχὴ ἕνα κορίτσι. Σκέπτονται ἀπόψε οἱ ἄνθρωποι τὸν ἔρωτα; Ἡ μεγάλη ὑπόθεση τῆς λευτεριᾶς δὲ τὰ παρασύρει λοιπὸν ἀπόψε ὅλα; Ἀνήκουμε στὸν ἑαυτό μας; Οἱ ὑποθέσεις τῆς καρδιᾶς δὲ πρέπει νἆναι σὲ δεύτερη μοῖρα; Ἔ. λοιπόν, φαίνεται πὼς ἐκεῖνος ποὺ πρέπει νά χαίρεται πιὸ πολὺ ἀπόψε, εἶναι ὁ Ἔρωτας. Γιατὶ ἔρωτας σημαίνει δημιουργία καὶ ἡ δημιουργία θέλει Λευτεριά. Τὸ ἐρωτικὸ ζευγάρι, ποὺ θὰ σχηματισθεῖ σὲ λίγο μὲ τὸν ἐρχομὸ Ἐκείνης, θὰ κουβεντιάσει καὶ θὰ ὀνειρευτεῖ, τὴ νέα περίοδο τῆς ζωῆς τῶν ἐλευθέρων ἀτόμων, ἐναρμονισμένη μέσα στὴν ἐλεύθερη ζωὴ τοῦ συνόλου. Μὴν ἀργεῖς, μὴν ἀργεῖς κορίτσι μου, τέτοια βραδυὰ μὴν τὸν ἀφήσῃς ΜΟΝΟ....

Μεσ' τὰ σοκάκια τῆς Χώρας, μερικοὶ ψηλοχωριανοὶ κι' ἕνα-δυὸ γνωστοὶ τύποι τῆς πρωτεύουσας γυρεύουνε τρόπους κι' εὐκαιρίες γιὰ «πλιάτσικο». Τὸ σκοτάδι κι' ἡ βροχὴ ποὺ πέφτει ὡς ἀργὰ τὴ νύχτα, προστατεύουν ὅσους κηνυγᾶνε τέτοιες δουλειές. Αὔριο θὰ λείπουν μερικὰ τουφέκια ἀπὸ τὸ σωρὸ τῶν Γερμανικῶν λαφύρων, τὰ χρυσαφικὰ καὶ τὰ πιατικὰ κανενὸς φράγκικου σπιτιοῦ, ἴσως-ἴσως καὶ κανένας «γυλιὸς» τῶν Ἱερολοχιτῶν.....

Σ' ἕνα δυὸ «ἐπίσημα» σπίτια τῆς Χώρας, φωταψίες, τραγούδια, φασαρία. Φαντάζομαι μέσα πλούσια τραπέζια, κρασὶ ἄφτονο, παρουσιάσεις, προπόσεις, γνωριμίες. Βλέπω τοὺς Ἐγγλέζους καὶ τοὺς Ἕλληνες ἀξιωματικοὺς τριγυρισμένους ἀπὸ τά.... ἐπίσημα πρόσωπα τοῦ νησιοῦ μας. Οἱ αἰώνιοι «ἐπιτήδειοι» ἔχουν κολλήσει στοὺς ἐλευθερωτὲς καὶ ὅσοι θἄπρεπε ἴσως νἆναι ὑπὸ κατηγορίαν, κολακεύουν τοὺς συμμάχους, παρουσιάζονται σὰν ἥρωες οἱ ἴδιοι καὶ κατηγοροῦν τοὺς ἄλλους. Ἔμποροι, διανοούμενοι, κοινοτικὲς ἀρχές, παληοὶ πολιτικάντηδες καὶ κομματάρχες, προσπαθοῦν νὰ σταθεροποιήσουν τὶς θέσεις τους «παρὰ ταῖς Ἀγγλικαῖς ἀρχαῖς». Ὅλοι σκέπτονται νὰ πετύχουν κἄτι καὶ πολλοὶ θέλουν νὰ πετύχουν πράγματα παρόμοια μὲ κεῖνα ποὺ πετύχαιναν μὲ τοὺς γερμανοὺς καὶ τοὺς φρατέλλους. Οἱ γυναῖκες πλεονάζουν σὲ μερικὰ σπίτια. Εἶναι πολλὲς ποὺ κάνανε, ἀπὸ μακρυὰ ἢ ἀπὸ κοντὰ κόρτε τοῦ Σάρρι καὶ τῶν ἄλλων ἰταλῶν. Καὶ μερικὲς ποὺ φυλάγανε τόσα χρόνια τὰ βλέμματα καὶ τὴν ὄρεξή τους γιὰ τὰ «ἐγγλεζάκια τὰ χρυσά». Σ' ἕνα ἄλλο σπίτι ἕνας γιατρὸς ἑτοιμάζει ἕνα μακαρονίστικο λόγο, ποὺ θὰ τὸν ἀκούσουμε αὔριο καὶ ποὺ θὰ προκαλέσει ἐπεισόδια καὶ τὴν ἐπέμβαση ἄγγλου ἀξιωματικοῦ. Παντοῦ. ὅπου βρίσκονται οἱ ἕλληνες καὶ οἱ ἐγγλέζοι ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶτες κορδώνονται γιατὶ τοὺς ἀποκαλοῦν «ἐλευθερωτὰς τῆς νήσου». Δὲ βρίσκεται κανεὶς νὰ τοὺς πεῖ πὼς ἂν ἔλλειπαν τ' ἀεροπλάνα.....

Νὰ κι' ὁ δικηγόρος κ ...... Ποῦ πάει τέτοιαν ὥραν μεσ' τὴ βροχή; Τὸν πλησιάζω καὶ μοῦ λέει, πὼς ζητᾶ τὸν ἄγγλο διοικητή. Μὲ τὴν ἱστορία ποὺ μοῦ διηγιέται, κάτω ἀπὸ ἕνα τσίγγο, καταλαβαίνω τὶ τὸν θέλει. Ἀκοῦστε τί ἔπαθε τ' ἀπόγιομα ὁ δικηγόρος. Μοῦ τὰ διηγιέται σιγὰ κι' ὁ θόρυβος τῆς βροχῆς δὲν ἀφήνει τὴ φωνή του νὰ προχωρήσει πιὸ πέρα ἀπὸ τὸ τετράγωνο τοῦ τζίγγου. Μοῦ τἆπε γιὰ μυστικά; ἂν ναί, ἂς μοῦ συχωρέσει τὴ ἀδιακρισία. Δὲν ξέρω ἂν βρῆκε ἀργότερα τὸν ἄγγλο διοικητή. Μπορεῖ ὄχι, καὶ πιθανὸν ἐκεῖνος τώρα, νὰ διαβάσει αὐτὲς τὶς γραμμὲς καὶ νὰ δεῖ τὸ παράπονο ἑνὸς «ἐθνικόφρονος Ἕλληνος». Γιατὶ ὁ δικηγόρος μας εἶναι ἐθνικόφρων. Ὑπολοχαγὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, βρισκόταν, στὴ διάρκεια τῆς κατοχῆς «ὑπὸ τὰς διαταγὰς» τοῦ «Στρατιωτικοῦ τμήματος Νάξου» μιᾶς ὀργάνωσης μὲ πέντε-δέκα μέλη ποὖχε τὶς ρίζες της στὶς ἀντιδραστικὲς κυβερνήσεις τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Ὅλη ἡ.... ἐθνική του δράση στὰ χρόνια τῆς σκλαβιᾶς, ξέρετε ποιὰ ἦτανε; Νὰ παραποιεῖ «τ' ἀνακοινωθέντα» τοῦ Λονδίνου, ποὺ ἔδινε τὸ ραδιόφωνο μὴν ἀκούσουν καμμιὰ κουβέντα τῆς ἀντιπολίτευσης τοῦ Τσῶρτσιλ. οἱ... ἀριστεροὶ τῆς Νάξου καὶ ..... πάρουν θάρρος. Ποὺ λέτε, ἦρθε ἀπὸ τοὺς πρώτους νὰ πολεμήσει, στὴν πολιορκία τῆς Χώρας, τοὺς Γερμανούς. Σήμερα τὸ μεσημέρι—τελευταῖα μέρα—κυκλοφόρησε στὶς γραμμές μας ἐκεῖνος ὁ γνωστὸς Χωραΐτης ποὺ τὸν θεωρούσαμε ὅλοι—πραγματικὰ-σὰν καταδότη καὶ συνεργάτη τῶν Γερμανῶν. Ὁ κύριος δικηγόρος «κατ' ἐντολὴν» τὸν συλλαμβάνει καὶ «ὑπὸ τὰς ἐπευφημίας μας» τρέχει νὰ τὸν κλείσει σ' ἕνα σπιτάκι παρακάτω ἀπὸ τὸ μύλο τοῦ Λιαρμακόπουλου. Στὸ μεταξὺ ἔχει γίνει σούσουρο καὶ ὅλοι τρέχανε νὰ δοῦνε τὸν προδότη. Ὁπότε ξεπροβάλλουν ἀπὸ κάτω τὰ συμμαχικὰ ἀερο-

Ὁ ἀρχηγὸς τῶν κομάντος Ἄγγλος λοχαγὸς Μαρτὲν Σάλμον μὲ ἄλλους ἄγγλους, παρακολουθοῦν τὰ Γερμανικὰ ἀεροπλάνα ποὺ σκουπίζουν τὸν οὐρανὸ τοῦ νησιοῦ.

ΜΙΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ "ΑΕΡΑ„

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΙΣ ΜΑΣ

Στὸ Ἑλληνικὸ περιοδικὸ Α.Ε.Ρ.Α. (δηλ. Ἀγγλία, Ἑλλάς, Ρωσσία, Ἀμερική), ποὺ ἐκδίδεται ἀπ' τὸ 1944 στὸ Κάϊρο, στὸ τεῦχος β' τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1944, ἐδημοσιεύθη ἡ παρακάτω περιγραφὴ τῆς Α' Ἀπελευθερώσεως τῆς Νάξου.

«Τρία τώρα χρόνια ἕνας μικρὸς στόλος καϊκιῶν ἔπαιζε ἕνα θανατηφόρο παιγνίδι κυνηγητοῦ μὲ τὶς Ἀξονικὲς ναυτικὲς δυνάμεις καὶ τὴ Λουφτβάφε ἀνάμεσα στὰ Ἑλληνικὰ νησιὰ τοῦ Ἀρχιπελάγους. Ἕλληνες καὶ Βρεττανοὶ συνεργαζόμενοι, κατώρθωσαν νὰ κρατήσουν ἐπαφὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ κινήματος ἀντιστάσεως τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴ Μέση Ἀνατολή.

Θὰ ἔπρεπε νὰ τονισθῇ ὅτι αὐτὲς οἱ «ἐπιδρομικὲς» δυνάμεις εἶναι ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῶν Συμμαχικῶν Δυνάμεων ποὺ ἀπελευθέρωσαν τὴν Ἑλλάδα. Τὰ σώματα αὐτὰ σχηματίσθηκαν μετὰ τὴν Ἑλληνικὴ Δουγκέρκη τῆς ἐκκενώσεως τῆς Ἑλλάδος τὸ 1941. Ἔζησαν ὅλη τὴκ ἱστορία τοῦ πολέμου μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς τελειωτικῆς ὑποχωρήσεως τοῦ εἰσβολέως.

Παρ' ὅλα τὰ βασανιστήρια, ἐκτελέσεις μὲ τυφεκισμοὺς καὶ μὲ ἀγχόνες τῶν ὁμήρων, οἱ νησιῶτες βοήθησαν πολὺ τὸ ἔργο τῶν «μικρῶν πλοίων» μὲ τὴ στενή τους συνεργασία.

Ὅταν ἡ Ἀγγλο - Ἑλληνικὴ δύναμις ἀπεβιβάσθη στὴ Νάξο, ὁδηγοὶ περίμεναν στὴν ἀκρογυαλιὰ καὶ ἕνα φωτεινὸ σημεῖο ξεπετάχθηκε ἀπὸ τοὺς βραχώδεις κρημνούς. Τὸ μυστικὸ σημεῖο τῆς ἀποβάσεως ἦταν σὲ μακρυνὸ μέρος τοῦ νησιοῦ καὶ μία ὁλονύκτιος πορεία ἀνάμεσα σὲ μονοπάτια ἄρχισε. Μολονότι ὑπῆρχε κίνδυνος Γερμανικῆς ἀντιστάσεως, νεαροὶ Ἀντάρτες ἔφεραν δαυλοὺς καὶ τοὺς κινοῦσαν ἐνθουσιαστικὰ ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν ὁμάδα, τραγουδῶντας ἐθνικὰ τραγούδια καὶ πυροβολῶντας στὸν ἀέρα.

Στὸ πρῶτο χωριὸ ποὺ φθάσαμε μᾶς εἶχαν ἑτοιμάσει κρασὶ καὶ ἀρνὶ ψητό. Τὰ νέα προέτρεξαν τὴ μικρὴ ὁμάδα τῶν ἐλευθερωτῶν ποὺ τὴ διοικοῦσε ἕνας ἄλλοτε δάσκαλος στὸ Ἐντίμπορο. Ὅταν ἔφθασαν στὸ δρόμο τοῦ Φιλωτίου μιὰ λέξις ἀκούστηκε σ' ὅλα τὰ χείλη: «Οἱ Ἄγγλοι ἔφθασαν....» Μετὰ τὴν ἀνατολή, τὴν ὥρα ποὺ στάθηκαν στοὺς γκρίζους λόφους νὰ ξεκουρασθοῦν, ἀντίκρυσαν μιὰ ἐξαιρετικὴ εἰκόνα. Ὅλος ὁ πληθυσμὸς τοῦ Φιλωτίου μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸ δήμαρχο καὶ τὴ χωροφυλακὴ καὶ μὲ δυὸ σημαῖες, τὴν Ἑλληνικὴ καὶ τὴ Βρεττανική, ἔρχονταν πρὸς συνάντησί τους.

Μαθήτριες τοῦ σχολείου ἔφεραν λουλούδια καὶ τὰ προσέφεραν στοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Βρεττανούς. Τὰ περιστέρια τρομαγμένα ἀπὸ τοὺς πυροβολισμοὺς τῶν Ἀνταρτῶν πετοῦσαν πάνω στὶς λευκὲς στέγες τῶν σπιτιῶν καὶ οἱ πάπιες ἔτρεχαν στὶς αὐλές.

Τὰ ἔφερε ἡ τύχη πάνω στὴ σύγχυσι ἕνα βλῆμα χειροβομβίδος ἰταλικῆς νὰ σκοτώσῃ τὸ γαϊδοῦρι ἑνὸς Ὑπολοχαγοῦ. Αὐτὴ ἦταν ἡ μόνη ἀπώλεια τοῦ νησιοῦ. Στὸ Φιλῶτι ἔμεινε ἡ ἀποστολὴ μέχρις ὅτου ὁ παπᾶς τοῦ χωριοῦ διάβασε μερικὰ πατριωτικὰ ποιήματα ποὺ τὰ εἶχαν φέρει ἀπὸ τὴν Ἀθήνα λαθραίως. Καὶ ἄνθη τοποθετήθησαν στοὺς τάφους ἐκείνων, ποὺ ἐξετελέσθησαν ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς τὸν περασμένο χρόνο.

Στὸ νησὶ ὑπῆρχε ἔλλειψις τροφίμων ἀλλὰ γιὰ νὰ γιορτάσουν τὴν ἐλευθερία ἔσφαξαν ἕνα γουροῦνι, ποὺ τὸ ἔτρεφαν καιρὸ καὶ ἔφεραν καὶ κρασὶ ποὺ τὸ φύλαγαν γι' αὐτὸ τὸ σκοπό. Ἀτελείωτες προπόσεις ἔγιναν γιὰ τοὺς Ἕλληνες Ἀντάρτες καὶ τοὺς Βρεττανοὺς καὶ γιὰ τὸν Ἀμερικανικὸ καὶ Ρωσσικὸ στρατό.

Οἱ Ἰταλοὶ ποὺ βρίσκονταν ἀκόμη σκορπισμένοι στὶς φρουρὲς τοῦ νησιοῦ, εἶχαν μιὰ μεταχείρισι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες περιφρονητική, ἐνῷ οἱ Γερμανοὶ ἐγίνονταν δεκτοὶ μὲ μῖσος.

Οἱ νέοι καὶ τὰ κορίτσια χόρευαν μὲ βιολὶ καὶ μὲ ἄλλα ὄργανα καὶ οἱ Βρεττανοὶ ἄκουγαν τὴν ἱστορία μιᾶς γυναίκας ποὺ εἶχε δραπετεύσει ἀπὸ ἕνα γειτονικὸ νησί. Μεταξὺ τῶν ἡρώων τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἐτοποθέτησαν καὶ τὶς εἰκόνες τοῦ Τσῶρτσιλ καὶ τοῦ Στάλιν.

Τὸ γλέντι τῆς ὁμάδος ποὺ διεσκέδαζε, διεκόπη γιὰ μιὰ στιγμὴ ἀπὸ κραυγὲς χαρᾶς. Νέα ἔφθασαν ἀπὸ τὸ λιμάνι τῆς Νάξου ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἔφυγαν μ' ἕνα βενζινόπλοιο δίχως νὰ ρίξουν οὔτε τουφεκιά. Οἱ Ἰταλοὶ ἔμειναν πίσω τους.

Ὅταν ὁ Σκωτσέζος ἀρχηγὸς τῶν Κομάντος μὲ τοὺς ἄνδρες του διέσχισε τὸ νησὶ καὶ ἔφθασε στὸ λιμάνι ποὺ εἶχε ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, εἶχαν γραφεῖ ἤδη ἐπιγραφὲς καλωσορίσματος στοὺς τοίχους. Μιὰ χειροποίητη Ἀγγλικὴ σημαία βγῆκε ἀπὸ τὸν κρυψῶνα της καὶ οἱ δρόμοι γέμισαν ἀπὸ Ναξιῶτες, ποὺ χόρευαν καὶ τραγουδοῦσαν. Οἱ Ἰταλικὲς ἀποθῆκες μοιράστηκαν.

Ἡ εὐχαρίστησις αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ἦταν τόσο μεγάλη γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τους ὥστε πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ψιθύριζαν:

«Κοκομοίρηδες τώρα πιὰ δὲν μᾶς πυροβολοῦν...» Δὲν ὑπῆρξε διάθεσις νὰ λυντσαρισθοῦν ἀπὸ τοὺς ἁπλοϊκοὺς νησιῶτες ποὺ ὑπέφεραν τόσα πολλά.. «Τὸ κακὸ πέρασε» ἔλεγαν. Ἕνας Ἰταλὸς μιλοῦσε ἀρκετὰ καλὰ Ἀγγλικὰ καὶ τοὺς εἶπε ὅτι ἦταν μηχανικὸς καὶ ὅτι δὲν ἔλαβε μέρος στὰ κακουργήματα. Ἴσως ἡ μεγαλυτέρα στιγμὴ γιὰ τοὺς ἀπελευθερωτὲς τῶν νησιῶν ἦταν ὅταν στὸ κατάρτι τοῦ μεγάλου καϊκιοῦ «Ἀλμαντίλλο» ὑψώθηκε ἡ Ἀγγλικὴ σημαία καὶ ἔβαλε πλώρη γιὰ τὸ λιμάνι. Ἀγκυροβολημένο σ' ἕνα ἀπόμερο μέρος κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἡμέρας, βγῆκε τὴ νύχτα γιὰ νὰ ἀποβιβάσῃ τοὺς ἐπιδρομεῖς καὶ γιὰ νὰ βυθίσῃ ἢ συλλάβῃ κανένα ἐχθρικὸ καράβι. Τὸ πῶς γλύτωσε τὸ «Ἀλμαντίλλο» καὶ τὰ ἄλλα καράβια ἀπὸ τὴν Λουφτβάφε ποὺ πετοῦσε χαμηλὰ καὶ τὰ Ἀξονικὰ πολεμικὰ πλοῖα, εἶναι μιὰ ἱστορία ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκαλυφθῇ πρὸς τὸ παρόν. Τώρα μὲ ἕνα στολίσκο ἀντιτορπιλλικῶν καὶ τὴ Συμμαχικὴ ἀεροπορία ποὺ πετᾶ στοὺς γαλανοὺς οὐρανοὺς τοῦ Αἰγαίου αὐτὰ τὰ καράβια μποροῦν νὰ λάβουν μέρος σὲ ἐπιχειρήσεις εὐρείας κλίμακος γιὰ πρώτη φορά. Ἐν συγκρίσει μὲ τὸ μέγεθός τους καὶ μὲ τὴ δύναμί τους καμμία ἄλλη μονὰς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ δώσῃ τόσα πολλὰ στὸν πόλεμο».

'Εμάθετέ τα;

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ἀξάδερφε Δημήτρη,

Ἕνα ντραούδ' ἐσκέφτηκα ν' ἀρχέ-
[ψω
καὶ στὴν ἐφουμερί-
[δα νὰ τὸ πέψω
κι' ὅτινα τὸ διαβά-
[σεις, ἁ σ' ἀρέσει
βάρ' το κι' ἐφτὸ στοῦ Νικολοῦ τὴ
[θέση.
Ἄκουε τὰ λοιπό, ἀ-
[ξάδερφέ μου,
πράμματα ποὺ δὲ
[ντάρπιζα ποτέ μου
θωροῦ ντὰ μάθια μό 'να χρόνο τώρα
πὸ φύασιν οἱ τύραννοι ἁ τὴ Χώρα
κι' εἵμεστα, λέει, λεύτεροι νὰ λέμε
νὰ κάνωμε, νὰ τρῶμε ὅ,τι θέμε.
Μ' ἂν ειν' ἐτσὰ ἡ Λευτεριὰ ποὺ
[λέσι,
ὅρσε ποῦ μᾶς ἐφέρνα ντὸ πεσκέσι.
Ἥρωες εἰνήκαν οἱ προδότες
κι' οἱ ἥρωες ὑρίζουσι ντζοὶ πόρτες.
Ἐκεῖνοι ὁπὸ 'τρώασι μὲ τσ' ἄλλοι,
μὲ τσοὶ Ἐγγλέζοι ξανατρῶσι μπάλι.
Ἐκεῖνοι πὸ μαζώνασι ντζοὶ λίρες,
κι' ἐφήκασι παιδιὰ 'ρφανὰ καὶ χῆ-
[ρες,
ξεκοκκαλίζου ντώρα τὰ κλεμμένα
καὶ νά, μιὰ τύφλα στσοὶ φτωχοὶ κι'
[ἐμένα.
Ἐκεῖνοι πὸ 'γλεντίζα μὲ τὸ Λέντι,
στσῆΛευτεριᾶς γλεντίζουσι τὸ γλέντι
κι' οἱ ἄλλοι ὁπὸ 'κρύβγα ντζοὶ
[συμμάχοι
κι' ἐπολεμήσανε στσ' Ἀξᾶς τὴ
[μάχη,
στέκουνται καὶ θωροῦ καὶ δὲ μιλοῦσι
'ιατὶ οἱ κακορίζικοι δουλιοῦσι.
Λοιπό, δὲν εἶναι κρῖμας κι'ἁμαρτία
νὰ λέμε πὼς ὑπάρχει Ἐλευτερία;
Κι' ὅποιος στὸ στόμα τ'ὄνομα τζη
[φέρνει
ὁλόϊσα στὴν Κόλαση παιαίνει.
Κάθομαι τὰ λοιπὸ κι' ἐῶ καὶ κλαίω
κι' ὅλο μου τὸ παράπονο τὸ λέω
μονάχος μου, κανεὶς νὰ μὴ μ'ἀκούσει
'ιατ' ἄλλα τῶν ἀλλῶ μπορεῖ νὰ
[ποῦσι,
σἂν ἄλλη μιὰ βολὰ ποὔλεα 'στεῖα
κι' ἐπόμεινε, μαθές, ἡ παροιμία:
«Ἄλλα τῶν ἀλλῶ,
μπάρμπα Νικολὸ»
κι' ἀκόμα μὲ πονεῖ τὄνα μου χέρι
κι' εἶντα θὰ πεῖ, ἡ πλάτη μου τὸ
[ξέρει.
Μ'ἄλλα 'ρπιζα καὶ πίστευγα κι'
[ἐθάρρου
κι' ἀλλοιῶς τὴ Λευτεριὰ τὴν ἐλα-
[χτάρου.
Ἐθάρρου πὼς θὰ τρῶμε στσοὶ πια-
[τέλες
καὶ δὲ θὰ κολαντρίζωμε σκουτέλες,
ἐθάρρου πὼς θὰ βάλλω πάλι ροῦχα,
πὸ πούλησα στὴ μπεῖνα 'κεῖνα
[ποὖχα,
πὼς θἆναι τὰ φαϊὰ ὅλα μπερκέτι
κι' ὁ κόσμος δὲ θὲ νἄχει πλιὰ σε-
[κλέτι,
μόνου θὰ τρώει πάντα ὅ,τι θέλει
καὶ τὸ ψωμὶ θ'ἀλείβγει μὲ τὸ μέλι,
μὰ φέτη μηδὲ λάδι, μηδὲ ξύδι
καὶ τρῶμε πάλι ἐλιὰ μὲ τὸ κρομ-
[μύδι
κι' ὅσα 'ρπιζα κι' ἐπίστεβγα κι'
ἐθάρρου,
εἵνησα καπνὸς ἑνοὺς τσιγάρου.
Ποῦ εἶν' τηνε, λοιπό, τὴ Λευτερία
πάς κι' ειν ἡ πεῖνα κι' ἡ λυσεν-
[τερία;
Πάς κι'εἶν' ἡ μαυροφόρα ποὺ ὑρίζει
στσοὶ πόρτες κι' ἁ τὴ γδύμνια
τουρτουρίζει
καὶ λέει: «Λυπηθῆτε με κι' ἐμένα
πὄχω παιδιὰ στὸ μπόλεμο χαμένα».
Πεῖτε μ' ἂν εἶν' ἐφτὴ νὰ τὴ γνω-
ρίσω,
νὰ πάω νὰ τὴ βρῶ, νὰ τσῆ μιλήσω
καὶ νὰ τσῆ πῶ: Πῶς φαίνεσαι
καμένη πὼς εἶσ' ἀποὺ τὰ κόκκαλα
[βγαρμένη,
'ιατὶ θωρῶ στσοὶ δυό σου τσοὶ
[κουτάλες
πὼς εἶναι βγαλημένες οἱ κοκκάλες.
Ἁ θές, καμένη, ἄϊντες μαζί μου,
νὰ μοιραστοῦμε τὸ ξερὸ ψωμί μου,
τὰ αἵματα νὰ πλύνεις τῶ πληῶ σου
κι' ὕστερα φύε, δὸς τῶν ἐμαθιῶ
[σου
καὶ πάαινε νὰ ζήσεις σ' ἄλλοι τόποι,
μὰ 'πὰ δὲ σὲ γνωρίζουν οἱ ἀθρῶ-
[ποι».
Ἐφτά, λοιπό, σοῦ γράφ' ἀξάδερφέ
[μου.
ποὺ νὰ 'θελε μὴ ἐνηθῶ ποτέ μου,
Κι' ἂν εἶναι δὰ καὶ ψόμματα κι'
[ἀλήθεια
ἐτσὰ τὰ λεν' ἐπὰ τὰ παραμύθια.

Σὲ χαιρετῶ ὁ ἀξαδερφός σου
ΝΙΚΟΛΟΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΔΥΟ ΣΚΛΑΒΙΕΣ

(ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Θ'.

25 Σεπτεμβρίου 1943. Ἔχει πιὰ νυχτώσει καὶ στὴν ἀγορὰ ποὺ εἶναι σχεδὸν ἔρημη, στὰ χωριὰ ποὺ δὲν νοιώθουν πιὰ τὸν Ἰταλικὸ ἐφιάλτη, μιὰ εἴδηση περνᾶ ἀπὸ στόμα σὲ στόμα.

—Ἦλθαν Ἄγγλοι στὸν Καλαντό.

Κανεὶς στὴν ἀρχὴ δὲν τολμᾶ νὰ πιστέψῃ στὴν εἴδηση αὐτή. Καμμιὰ συγκεκριμένη πληροφορία δὲν ὑπάρχει καὶ παρ' ὅλο ποὺ τρία χρόνια τώρα ὁ κόσμος περιμένει τὴ στιγμὴ αὐτή, φαίνεται σὰν ἕνα ὄνειρο. Κι' ὅμως μόνο μὲ τ' ὄνειρο αὐτὸ χαίρεται ἡ Ἀξιώκη ψυχή.

Ἡ νύχτα περνᾶ. Τὸ πρωῒ τῆς 26 τοῦ Σεπτέμβρη, πρὶν καλὰ-καλὰ νὰ ξημερώσῃ, ὁ κόσμος ξεχύνεται στοὺς δρόμους γιὰ νὰ βεβαιωθῆ. Τὰ ψηλὰ χωριὰ τὸ ξέρουν πιά. Ἡ Χώρα τὸ μαθαίνει ἀπὸ τὸν ἀξιωματικὸ Δ. Ἀγιοπετρίτη, ποὺ λίγες μέρες πρὶν εἶχε φύγει γι' αὐτὸ τὸ σκοπό.

—Οἱ Ἄγγλοι εἶναι 3 ἀξιωματικοί, δυὸ ὑποπλοίαρχοι καὶ 7 στρατιῶτες.

Καὶ μόνο μὲ τὴν εἴδηση αὐτὴ ἡ πόλις καὶ τὰ χωριὰ σημαιοστολίζονται. Οἱ Ἄγγλοι ὅμως ἀργοῦν νὰ φανοῦν. Αἰῶνες φαίνονται οἱ στιγμὲς ποὺ περνοῦν. Οἱ Ἰταλοὶ εἶναι κι' αὐτοὶ εὐχαριστημένοι...

Μὲ ὁδηγοὺς τοὺς βοσκούς, ποὺ βρίσκουν μπροστά τους οἱ Ἄγγλοι φτάνουν στὸ Φιλῶτι καὶ στὴν Τραγαία. Φιλιά, στεφάνια, κλάμματα χαρᾶς, τραγούδια καὶ φωνές, γεμίζουν τὸ ἀέρα τῶν βασανισμένων χωριῶν.

Ἡ Νάξος εἶναι πιὰ λεύτερη! Ἔτσι πιστεύει ὁ καθένας, ἔτσι πιστέουν ὅλοι.

Ἀρχηγὸς τοῦ Ἀγγλιοῦ τμήματος εἶναι ὁ Martin Salomon. Στὴν Τραγαία ποὺ περνοῦν τὴν πρώτη μέρα τους, ἐκδίδουν τὶς παρακάτω δυὸ προκηρύξεις:

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΑΟΝ ΤΗΣ ΝΑΞΟΥ

«Ἡ ἐλευθερία ἐπιστρέφει εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ τὴν Ἑλλάδα. Πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ἔχομεν σήμερον μόνον ἕνα ἐχθρόν: τὸν Γερμανόν. ***Πρέπει νὰ τοῦ ἐπιτεθῶμεν μὲ κάθε δυνατὸν τρόπον.*** Πρέπει ἐπίσης νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει, ὅτι δυνατὸν αἱ συμμαχικαὶ δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι εὑρίσκονται εἰς τὴν Νῆσον σήμερον νὰ εἶναι μικραί, ἀλλὰ τὸ κύριον μέρος τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων καὶ ὁ στόλος των εἶναι πολὺ πλησίον, ὥστε νὰ σᾶς προστατεύσουν καὶ νὰ ἐκδιώξουν ὁλοσχερῶς τὸν ἐχθρὸν ἐκ τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Ἑλλάδος.

Χαλκὶ—Τραγαίας τῇ 26ῃ Σεπτεμβρίου 1943.

Ὑπογράφω κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν δυνάμεων τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου στρατηγοῦ Prettorius. Ὁ ὑποπλοίαρχος Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ.

Martin Salomon

Καὶ ἡ δεύτερη προκήρυξη ἔλεγε:

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΑΟΝ ΤΗΣ ΝΑΞΟΥ

Ὅπως γνωρίζετε οἱ Ἰταλοὶ εἶναι σήμερον βοηθοὶ τῶν Συμμάχων, διὰ τὴν καθυπόταξιν τοῦ κοινοῦ μας ἐχθροῦ τῶν Γερμανῶν. Συνεπῶς ὅλοι πρέπει νὰ κάμνετε ὅ,τι δύνασθε διὰ νὰ βοηθήσετε τὴν Ἰταλικὴν Φρουρὰν καὶ τὸν λοχαγὸν Ρουστικέλλι, ὁ ὁποῖος θὰ παραμείνῃ διοικητὴς τῶν Στρατιωτικῶν Δυνάμεων τῆς Νάξου, ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Χαλκὶ—Τραγαίας τῇ 26ῃ Σεπτεμβρίου 1943.

Ὑπογράφω κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν δυνάμεων τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου στρατηγοῦ Prettorius.

Ὑποπλοίαρχος Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ Martin Salomon.

Ἂν ἡ πρώτη προκήρυξη ἐνθουσίασε τὸ λαό, ἡ δεύτερη τὸν ἀπογοήτευσε. Ὥστε λοιπὸν ὁ Ρουστικέλλι πάλι θἆταν ὁ «διοικητὴς τῶν Στρατιωτικῶν Δυνάμεων Νάξου»; Ὥστε λοιπὸν ὅλα αὐτὰ δὲν ἦταν παρὰ ἕνα φευγαλέο ὄνειρο;

Κι' ὅμως ὁ κόσμος περικυκλώνει τοὺς Ἄγγλους, τοὺς χαμογελᾶ, τοὺς καμαρώνει.

Ἡ Χώρα τοὺς περιμένει. Ὅλος ὁ πληθυσμὸς εἶναι μαζεμένος στὸ Γυμνάσιο καὶ ἀνυπομονεῖ, νὰ δῇ τ' αὐτοκίνητο ποὺ θὰ τοὺς φέρῃ ἀπὸ τὴν Τραγαία. Στὶς 4,10' φαίνεται στὸ βάθος τοῦ δρόμου. Οἱ καρδιὲς πᾶνε νὰ σπάσουν. Καὶ καθὼς τ' αὐτοκίνητο περνᾶ μὲ τοὺς Ἄγγλους ὁ κόσμος ὁρμᾶ πάνω τους, ζητωκραυγάζει, τραγουδεῖ. Ἀπ' τὰ μπαλκόνια πέφτουν βροχὴ τὰ λουλούδια....

Ἀπ' τὸ μπαλκόνι τῆς Κοινότητας, πάνω ἀπ' τὸ καφφενεῖο ποὺ πρὶν λίγες μέρες οἱ Ἰταλοὶ γιόρταζαν τὴν ἀνακωχή, μπρὸς στὸ ἀλλόφρονο πλῆθος προβαίνει ὁ Ἄγγλος ἀξιωματικὸς νὰ μιλήσῃ στὸ λαό. Μὲ τὰ λίγα ἑλληνικὰ ποὺ ξέρει ἐπαναλαμβάνει τὴ φράση «Θάνατος στοὺς Γερμανούς, θάνατος στοὺς Οὔννους!». Ὁ κόσμος ἀπὸ κάτω ζητᾶ ὅπλα κι' ὁ ἄγγλος κάνει ἕνα μορφασμὸ δυσφορίας.

Κατόπιν οἱ ἄγγλοι ζητοῦν πληροφορίες γιὰ τὸ λιμάνι, γιὰ τὸ βάθος τῶν νερῶν. Θέλουν νὰ κανονίσουν γιὰ τὰ βαπόρια ποὺ θὰ ρθοῦν...

Στὸ λιμάνι ἔρχεται τὸ καΐκι ποὺ τοὺς εἶχε βγάλει στὸν Καλαντό. Ἕνα σκοῦρο καΐκι, ποὺ ὁ Ρουστικέλλι, ὡμολόγησε στοὺς ἄγγλους ὅτι δυὸ χρόνια τὸν κυνηγοῦσαν γιατὶ εἶχαν μάθει πὼς πλέει στὰ νερὰ τοῦ Αἰγαίου......

Τὸ βράδυ ἕνας Ἰταλὸς ἀξιωματικός, ὁ Ντοῦκι, ποὺ εἶχε ρθεῖ ἀπὸ τὴ Σῦρα γιὰ νὰ πείσῃ τοὺς Ἰταλοὺς νὰ παραδοθοῦν, προσπαθεῖ νὰ φύγῃ κρυφὰ ἀπὸ τὴ Νάξο. Πιάνεται ὅμως ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους, ποὺ βέβαια δὲν θέλουν νὰ μάθουν στὴ Σῦρα τὴν παρουσία τους στὸ νησί.

27 Σεπτεμβρίου 1943. Οἱ Ἄγγλοι πηγαίνουν στὴν Ἀπείρανθο. Μέσα σὲ τραγούδια καὶ χοροὺς τοὺς ὑποδέχονται, καὶ στὴν «Πλάτσα» τοὺς κάνουν μιὰ πραγματικὴ ἀποθέωση.

Οἱ ἄγγλοι τὰ χάνουν μπρὸς στὸν τόσο ἐνθουσιασμό, τραγουδοῦν κι' αὐτοὶ καὶ χορεύουν, ἀλλάζουν τὰ καπέλλα τους μὲ τὰ φέσια τῶν Ἀπεραθίτων.

Ἑκατοντάδες Κωμιακίτες, Κορωνιδιάτες καὶ Σκαδιῶτες ἔχουν κατεβῆ στὸ χωριὸ γιὰ νὰ δοῦν κι' αὐτοὶ τοὺς Ἄγγλους, τοὺς Ἄγγλους ποὺ τοὺς περίμεναν τόσον καιρό. Κι' ἡ μέρα περνᾶ μέσα σ' ἕνα πανηγυριάτικο τόνο, τέτοιο ποὺ χρόνια εἶχαν νὰ δοῦν τὰ ρημαγμένα ἀπ' τὴν πεῖνα καὶ τὴ λεηλασία σμυριδοχώρια.

28 Σεπτεμβρίου 1943. Οἱ Ἄγγλοι φεύγουν. Ὄχι ὅμως γιὰ πάντα, λένε. Ἢ μᾶλλον δὲν λένε ποῦ πᾶνε κι' ἂν θὰ γυρίσουν. Χίλιες δυὸ διαδόσεις κυκλοφοροῦν. Στὴ πραγματικότητα ὅμως πᾶνε στὴ Λέρο, μὲ τὸ λοχαγὸ Ρουστικέλλι, γιὰ νὰ συνεννοηθοῦν μὲ τὴν Ἀγγλικὴ διοίκηση. Τὸ νησὶ μένει μόνο του, μὲ τὴν Ἰταλικὴ διοίκηση ρυθμίστρια τῆς καταστάσεως....

Ὁ ὑπολοχαγὸς—ὑποδιοικητὴς Σάκκι, στέλνει τὸ βράδυ τῆς 28-9-43, ἕνα ἔγγραφο στὸ συνταγματάρχη Μπροῦνο, στὴ Σαντορίνη. Τὸ ἔγγραφο αὐτὸ ὑποχρεώθηκε νὰ τὸ μεταφέρῃ τὸ καΐκι τοῦ Χάμπα ποὺ ἔφευγε τὸ βράδυ ἐκεῖνο, ἀλλὰ πρὶν νὰ φύγη, ἀντιγράφηκε καὶ λογοκρίθηκε τὸ περιεχόμενό του ἀπὸ Ἕλληνες πιά, μὲ τὴν εὐγενικὴ θέληση τοῦ κομιστῆ του. Μερικὰ του σημεῖα εἶναι ἀξιοσημείωτα, εἴτε γιατὶ προκαλοῦν τὴ θυμηδία, εἴτε γιατὶ φαίνονται οἱ ἐπίσημες ἀπόψεις τῶν Ἰταλῶν ἐκεῖνες τὶς μέρες, καὶ γι' αὐτὸ τὸ παραθέτομε ὁλόκληρο μεταφρασμένο,

Ἀπόρρητος.

Συνταγματάρχην Μπροῦνο.
Σαντορίνην.

Κατόπιν πολλῶν συζητήσεων, ἀπεφασίσαμε ν' ἀμυνθοῦμε ἐναντίον τῶν Γερμανῶν. Ὅταν ὅμως τὰ πλοῖα τους ἐπλησίασαν τὴ Νάξο, εἴδαμε ὅτι ἡ ἄμυνα στὸ λιμάνι ἦταν ἀδύνατος γιατὶ ἦταν πάνοπλα (8 κανόνια μεγάλου βεληνεκοῦς) καὶ ἀποφασίσαμε νὰ ὀπισθοχωρήσωμε στὰ βουνά. Ὅταν οἱ Γερμανοὶ ἀντελήφθησαν ὅτι εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ κάμωμε ἀνταρτοπόλεμο ἀναγκάσθηκαν νὰ ἐπιστρέψουν στὴ Σῦρο (!!)

Αὐτὸ ἔγινε πρὸ ἓξ περίπου ἡμερῶν καὶ μέχρι τώρα δὲν ἐπέστρεψαν, πιστεύουμε δὲ ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψουν. Ἀντὶ αὐτῶν ὅμως ἦλθαν οἱ Ἄγγλοι ποὺ εἴχαμε καλέσει ἀπὸ τὴ Λέρο (!) Οἱ Ἄγγλοι ἀξιωματικοὶ μᾶς συνεχάρησαν καὶ κατωρθώσαμε νὰ κρατήσωμε τὴ Διοίκηση τοῦ νησιοῦ, παρὰ τὴ μεγάλη ἀγανάκτηση τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Λοχαγὸς Ρουστικέλλι ἔφυγε μὲ τοὺς Ἄγγλους ἀξιωματικοὺς γιὰ τὴ Λέρο, γιὰ νὰ πάρῃ συμπληρωματικὲς ὁδηγίες.

Ἡ Σάμος μᾶς διέταξε νὰ ἀντισταθοῦμε στοὺς Γερμανούς.

Λόγῳ τῆς ἀπουσίας τοῦ λοχ. Ρουστικέλλι, σᾶς ἀναφέρω ἐγὼ τὴ κατάσταση τῆς Νάξου, διότι πιθανὸν νὰ σᾶς ἐνδιαφέρῃ.

Εὐπειθέστατος
Ὑπολοχ. Κάρολος Σάκκι
Νάξος 28-9-43

Αὐτὰ σκεπτόταν οἱ Ἰταλοί,

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Ἄγγλοι εἶχαν φύγει, καὶ δὲν θὰ ξαναγύριζαν πιά, παρὰ ἀφοῦ ἐπὶ ἕνα ἀκόμη χρόνο ἡ Νάξος θὰ ὑπέφερε κάτω ἀπ' τὴ Γερμανικὴ μπότα.

Β.

Τὸ καΐκι ποὺ ἔφερε τοὺς κομάντος ἀράζει σὲ μιὰν ἀπόκρυφη ἀκρογιαλιὰ τῆς Νάξου, στὸν Καλαντό. Οἱ κάτοικοι δὲν ξέρουν ἀκόμα τίποτα, ἀλλὰ σὲ λίγες στιγμὲς οἱ Ἄγγλοι ποὺ παίρνουν τώρα ἥσυχοι τὸ πρόγευμα τους, θὰ σηκώνωνται στὰ χέρια ἀπὸ ἕναν ἐνθουσιώδη λαό.

"ΠΟΛΕΜΑΜΕ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΑΜΕ„

ΑΠΕΡΑΘΙΤΙΚΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ

(Ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ ποιητῆ κ. Ν. Β. ΣΦΥΡΟΕΡΑ, «Ἀπεραθίτικα τραγούδια τῆς σκλαβιᾶς», ποὺ θὰ ἐκδοθῇ ἀπὸ τὸ «Ναξιακὸν Μέλλον», σὲ λίγο).

ΗΛΕΥΤΕΡΙΑ, βγαλμένη πάλι ἀπ' τῶν Ἑλλήνων τ' ἅγια κόκκαλα, σπαθὶ καὶ σάλπιγγα ζωσμένη, ξεκινᾶ ἀπὸ τὰ λεύτερα βουνὰ τῆς πατρίδας, ἀπὸ στεριὲς καὶ μακρινὲς θάλασσες καὶ ξαναγυρίζει στὴν αἱματωμένη ἑλληνικὴ γῆ. Στὸ πέρασμά της ἀνασαίνουν στεριὲς καὶ πελάη κι' ὅλα τὰ μεγάλα ὁράματα τῶν Ἑλλήνων ζωντανεμένα ξαναπερνοῦν μέσ' ἀπὸ τὴ φαντασία τους καὶ θερμαίνουν τὴν ψυχή τους. Σὰν ἀναβάφτισμα δέχονται κάθε καινούργιο μήνυμά της καὶ σὰν ἀναστάσιμες καμπάνες ἀντηχεῖ στ' αὐτιὰ τῶν σκλάβων ἡ κλαγγὴ τῶν ὅπλων της.

Φτάνουν, λοιπόν, καὶ στὸ νησὶ τῆς Νάξου ἀπὸ τὸ καλοκαίρι τοῦ 44 τὰ χαρούμενα μηνύματα γιὰ τὴ γρήγορη καὶ τελικὴ ἀπελευθέρωσή του κι' ὅλοι βλέπουν νὰ ροδίζει πάνω ἀπὸ τὰ γαλάζια του βουνὰ ἡ χρυσὴ ἀνατολὴ τῆς Λευτεριᾶς.

Σκιρτοῦν κι' ἀναγαλιάζουν οἱ ψυχές, μ' ἀπὸ ποῦ ἀλλοῦ, ἐξὸν ἀπ' τ' Ἀπεράθου, θ' ἀκουστεῖ πάλι τὸ τραγούδι στὸ νησὶ γιὰ τὶς καινούργιες μέρες ποὺ φτάνουν;

Ἡ γερμανικὴ μπότα, ἂν καὶ τρομαγμένη, ἀντηχεῖ ἀκόμα μέσα στὰ καλντερίμια τοῦ χωριοῦ, μὰ τῆς χαρᾶς ἡ χαραυγὴ γλυκοχαράζει καὶ τὰ τραγούδια προμηνᾶν τὸν ἥλιο ποὺ σὲ λίγο θὲ νὰ βγεῖ:

Λένε 'ιὰ τὴν Ἐλευτεριὰ πὼς γλή-
[ορα σιμώνει
καὶ θὲ νὰ πάψου ντῶ φτωχῶ τὰ
[βάσανα κι' οἱ πόνοι.
—Ἥπλωσεν ἡ Ἐλευτεριὰ
στὴ θάλασσα καὶ στὴ στεριά.

Χαλάλι καὶ τὰ βάσανα καὶ οἱ ἀ-
[πεθαμένοι,
ἀφοῦ καὶ πάλι ἡ Ἑλλὰς ἐλεύτερη
[θὰ μένει
—Ἡ Ἐλευτερία φτάνει
καὶ ὁ κόσμος πλιὰ θὰ 'ειάνει (1)
Πάρτε ἀέρα Λευτεριᾶς ποὺ καθα-
[ρὸς φυσάει
κι' ἐκεῖνος ὁ κακὸς καιρὸς ὁ περα-
[σμένος πάει.

—Ἡ Ἐλευτεριὰ ξετώνι—
σὲ (2) κι' ἀέρας τση μᾶς δώνει.
Πὰν οἱ καιροὶ οἱ σκοτεινοί, οἱ μαυ-
[ροστολισμένοι,
ποὖχασι ντὴ μπατρίδα μας ἀπὸ παν-
[τοῦ ζωσμένη
—Λευτεριὰ θὰ ξαναδοῦμε
καὶ χαρὰ σὲ μᾶς ποὺ ζοῦμε.
Τὰ πράματα θὰ σάσουνε μέρα μὲ
[τὴν ἡμέρα
κι' σκλάβοι θ' ἀνεσάνουνε τσῆ
[Λευτεριᾶς ἀέρα.
—Ἐφέτη ὡς τὸ νιὸ κρασὶ
θὰ σάσει ἡ κατάσταση.
Πολλὲς μαννάδες κι'ἀδερφὲς 'ντύ-
[θησα μαυροφόρες,
ἰὰ νἄρθουν οἱ εὐχάριστες σημερι-
[νές μας ὧρες.
—Ἡ σκλαβιά μας πλιὰ τελειώνει
καὶ χαλάλι τόσοι πόνοι.
Ἐφέτι θὲ ν' ἀνοίξουνε κόκκινα τὰ
[λουλούδια
καὶ μ' αἵματα παλληκαριῶν θὲ νὰ
[γραφτοῦ ντραγούδια.
—Κι' ἁ' τὰ αἵματα πό' 'χύθη-
σαν ἡ Λευτεριὰ 'νεστήθη. (3)

Ἀπὸ τὰ ψηλὰ καὶ λεύτερα βουνὰ τῆς Ἑλλάδας, ποὺ τ' ἀτσαλένια μπράτσα τῶν ἀνταρτῶν κρατοῦν τὸν πυρσὸ ποὺ φωτίζει τὸ δρόμο τὶς Λευτεριᾶς καὶ χύνει τὶς χρυσές του ἀχτίνες στὶς σκοτεινιασμένες πολιτεῖες καὶ στὰ καταχνιασμένα ἀπὸ τὴ σκλαβιὰ χωριά, κατεβαίνουν ὁλόδροσες ἡρωϊκὲς πνοὲς ποὺ φτάνουν ὡς τὰ πιὸ ἀπόμερα χωριουδάκια τῆς πατρίδας. Γεμάτες περηφάνια κι' οἱ κοπέλλες τ' Ἀπεραθιοῦ, ποὺ μαθαίνουν τὰ κατορθώματα αὐτῶν τῶν ἡρωϊκῶν παιδιῶν τῆς Ἑλλάδας, τοὺς τραγουδοῦν:

Ἀντάρτες, ποὖστε στὰ βουνὰ καὶ
[πολεμᾶτ' ἀκόμα,
ἐσεῖς ἐλευτερώνετε τσ' Ἑλλάδας
[μας τὸ χῶμα
Τὸ σῶμα τὸ ἀντάρτικο μασὲ ἐλευ-
[τερώνει
καὶ θὰ τελειώσει ἡ σκλαβιά, τὰ βά-
[σανα κι' οἱ πόνοι.
Ποὺ μᾶς ἐλευτερώνουνε οἱ Ἕλλη-
[νες ἀντάρτες
κι' εἶν' οἱ καρδιές μας μὲ χαρὰ ἀ-
[ληθινὴ 'εμάτες (4)
Κάθε ψυχὴ Ἑλληνικὴ πρέπει βα-
[θιὰ νὰ νιώσει,
τὸ σῶμα τὸ ἀντάρτικο πὼς θὲ νὰ
[μασὲ σώσει.
Σήμερα κάθε Ἕλληνας πρέπει νὰ
[καταλάβει
πὼς ἂν ἐλείπετε κι' ἐσεῖς θἄμεστα
[πάντα σκλάβοι.
Ποὺ θυσιάζου ντὴ ζωὴ 'ιὰ τὴν Ἐ-
[λευθερία
καὶ τ'ὄνομα τους θὰ γραφτεῖ χρυ-
[σὸ στὴν ἱστορία.

Στὶς 12 τ' Ὀχτώβρη οἱ Γερμανοὶ ἑτοιμάζονται νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ νησί. Καῖνε τὰ πετρέλαιά τους, ἀνατινάζουν τὶς ὀχυρώσεις τους κι' ἀγγαρεύουν τὸν κόσμο νὰ μεταφέρει τὶς ἀποσκευὲς καὶ τὰ πολεμοφόδιά τους στὴ Χώρα τοῦ νησιοῦ. Σύγχρονα ὅμως μὲ τὶς ἑτοιμασίες αὐτὲς τῶν Γερμανῶν οἱ ὀργανώσεις τῆς ἀντίστασης ἑτοιμάζουν καὶ ξεσηκώνουν τὸ λαό του, νὰ μὴν τοὺς ἀφήσει νὰ φύγουν ἀνενόχλητοι κι' ἀτιμώρητοι γιὰ τὰ ἐγκλήματά τους ἀπὸ τὸ νησί.

Καὶ τ' Ἀπεράθου, ποὺ δὲν ξέρει μονάχα νὰ τραγουδεῖ μὰ καὶ νὰ πολεμᾶ καὶ ποὺ εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς ἀντίστασης τοῦ νησιοῦ στὰ χρόνια τῆς σκλαβιᾶς, παίρνει μὲ τὰ παλληκάρια του ἡρωϊκὸ καὶ πρωτοπόρο μέρος στὸν ἀγῶνα τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ νησιοῦ. Οἱ ἀντάρτες του, μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους Ναξιῶτες, πολιορκοῦν τὴ Χώρα ποὺ βρίσκονται κλεισμένοι οἱ Γερμανοί. Σὲ βοήθειά τους ἔρχεται κι' ἕνα τμῆμα Ἱερολοχιτῶν ἀπὸ τὴ Χίο κι' ὕστερα ἀπὸ τρεῖς μέρες σκληρῆς μάχης καὶ βομβαρδισμὸ τοῦ Κάστρου ἀπὸ συμμαχικὰ πλοῖα καὶ ἀεροπλάνα οἱ Γερμανοὶ πιάνονται ὅλοι αἰχμάλωτοι.

Τὸ νησὶ ἀνασαίνει πάλι λεύτερο ὕστερα ἀπὸ τρία χρόνια σκλαβιᾶς. Οἱ ἐλευθερωτὲς γυρίζοντας στὸ χωριὸ ἀποθεώνονται ἀπὸ τὸν κόσμο καὶ μὲ χοροὺς καὶ τραγούδια ὅλοι μαζὶ γλεντοῦν τώρα στὴν Πλάτσα τοῦ χωριοῦ τὴ Λεύτερη ζωὴ ποὺ ἀρχίζει,

Τὰ πιὸ πολλὰ παινέματα τὰ λένε στοὺς ἀντάρτες:

Ἤρθανε καὶ φέραν οἱ ἀ-
ντάρτες τὴν Ἐλευθερία.
Ἤρθανε οἱ νικηφόροι
στὸ χωριὸ μὲ δίχως ζόρι
Δαφνοστρώσετε τσοὶ στράτες
νὰ περάσουν οἱ ἀντάρτες
Καὶ στὸ γκάθα ἕνα πιάνει
ἕνα δάφνινο στεφάνι
Πό' διώξετε τσοὶ (Γ)ερμανοὶ
κι' εἵμεστα ὑπερήφανοι.
Ἐδιάνσα (5) στὸ μέτωπο
ὅλοι μὲ τοῦτο ντὸ σκοπό.

πλάνα. Ὁ δικηγόρος ποὺ νὰ ξέρει, πὼς εἶναι δικά μας. Ἀπὸ τὸ φόβο του παρατᾶ καὶ τὸν ....προδότη καὶ τὴ φυλακὴ καὶ τὸ βάζει στὰ πόδια. Οἱ Ψηλοχωριανοὶ βλέπουνε κἄποιον νὰ φεύγει ἀπὸ κεῖ ποὺ βρισκόταν ὁ προδότης καὶ νὰ τὸ βάζει στὰ πόδια. Ὁ «πρόχειρος» ἐφοδιασμὸς κοντά. Στίβες ἡ βραστὴ γλυκοπατάτα. Στὴ φωνὴ «παιδιὰ ὁ προδότης τὄσκασε», παίρνουν κυνῆγι τὸ δικηγόρο μὲ τὶς πατάτες. Τὸν πρόκαναν σ'ἕνα χαντάκι μπρούμυτα κι' ἴσαμε ποὺ νὰ γίνει ἡ ἀναγνώριση εἶχε μαζέψει ἀρκετὲς ὁ κακομοίρης... Τώρα μοῦ τὰ διηγιέται μεσ' τὴ βροχή... Καὶ τί τὸν ἤθελε τὸν ἄγγλο διοικητή; Νὰ τοῦ πεῖ, λέει, «πὼς νὰ προσέχει γιατὶ ἐδῶ στὴ Νάξο θἆναι δυσκολογνώριστοι οἱ προδότες.....»

Βρέχει, βρέχει τὴ πρώτη βραδυὰ τῆς Λευτεριᾶς στὴ Νάξο......

Ἕνα ζευγάρι περνάει ἀργὰ σὰ νὰ μὴ νοιώθει τὸ νερὸ ποὺ πέφτει. Εἶν' αὐτὸς ποὺ περίμενε στοῦ Διφράγκου πιὸ δῶθε; «Εὐτυχισμένος» ..... Τὸ πρωῒ θἄχει λιακάδα κι' ἡ γαλανόλευκη θὰ λάμπει στὸν ἥλιο καὶ στὸν ἀέρα. Ἐκτὸς ἂν ξεχάσουνε νὰ τὴν ὑψώσουν δυὸ-τρεῖς ἔμποροι Ναξιῶτες, ποὺ εὐχόντουσαν πάντα νὰ φύγουν οἱ Γερμανοὶ γιὰ νὰ γίνουμε λέει «Ἀγγλικὸ προτεκτοράτο»! Πατριωτισμός ....

Κ. Μ. Μ.

Ἐπιφυλλίδες τοῦ «Ναξ. Μέλλοντος»

Ὁ Ναξιώτης λόγιος Γεώργιος Πραντούνας καὶ τὸ δρᾶμα του «Ἀθῆναι Ἐλευθερωμέναι»[1]

Ἡ ἐπικὴ ἀντίσταση τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ στὰ μαῦρα χρόνια τῆς σκλαβιᾶς του κι' ὁλόκληρος ὁ ἀγώνας του, μπορεῖ ἀδίσταχτα νὰ παραβληθῇ μὲ τὴ μεγάλη ἐπανάσταση τοῦ 1821.

Ἡ ἴδια φλόγα, ἡ ἴδια ἀδιαφορία στὴν ἀριθμητικὴ ὑπεροχὴ τοῦ ἐχθροῦ, τὸ ἴδιο αἴσθημα αὐτοθυσίας κι' ἄπειρα ἄλλα, εἶναι τὰ κοινὰ σημεῖα ἀνάμεσα σ' αὐτὲς τὶς δύο περιόδους.

Γιὰ τὴ Νάξο, ποὺ ἡ συμβολή της στὸ συμμαχικὸ ἀγῶνα στάθηκε σημαντική, πολλὰ πρόσφατα γεγονότα μᾶς θυμίζουν ἀντίστοιχα ἔργα καὶ κατορθώματα τῶν Ναξίων ἀγωνιστῶν, ποὺ τρέξαν πρόθυμα στὴ φωνὴ τοῦ ἔθνους γιὰ νὰ σπάσουν τὰ δεσμὰ τοῦ Τούρκου. (2)

Σὲ τέτοιες σκέψεις μᾶς φέρνει ἕνα σπάνιο βιβλίο τοῦ Ναξίου λογίου Γεωργίου Πραντούνα μὲ τὸν τίτλο «***Ἀθῆναι Ἐλευθερωμέναι***», τραγῳδία εἰς πέντε πράξεις ὑπὸ Γεωργίου Πραντούνα τοῦ Ναξίου. Ἐν Ναυπλίῳ 1830. Ἐν τῇ συντροφικῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Κωνσταντίνου Τόμπρα Κυδωνιέως, Κωνστ. Ἰωαννίδου καὶ Γεωργίου Ἀθανασιάδου Μελισταγοῦς» ποὺ πρὶν λίγο καιρὸ χαρίστηκε στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Προοδευτικοῦ Ὁμίλου Νάξου ἀπὸ τὸν κ, Ἰ. Δελλαρόκκα. (3)

Γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση τοῦ Γεωργίου Πραντούνα, τίποτα σχεδὸν δὲ μᾶς εἶναι θετικὰ γνωστό. Ἀνῆκε σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ἀρχοντικὲς οἰκογένειες τῆς Νάξου, ποὺ ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰ, ἔδωσε πολλοὺς στρατιωτικοὺς καὶ ἀργότερα τὸ θρυλικὸ Μακεδονομάχο ἀντάρτη Χρῖστο Πραντούνα (1873—1906). Ὁ ἐννιάχρονος ἀγώνας ἐναντίον τῶν Τούρκων τὸν γεμίζει ἐνθουσιασμὸ καὶ στὸ τέλος του πιά, στὸ 1830, ὅταν παρατᾶ τὸ ὅπλο, γράφει τὸ δρᾶμα του καὶ τ' ἀφιερώνει «εὐλαβῶς ταῖς ἱεραῖς σκιαῖς τῶν ὑπὲρ Ἀθηνῶν πεσόντων ***Ἡρώων*** μετὰ τοῦ ἀειμνήστου καὶ ἐνδόξου Στρατηγοῦ ***Καραϊσκάκη***,» ποὺ εἶχε σκοτωθεῖ τρία χρόνια προτήτερα, στὶς 23 Ἀπριλίου τοῦ 1827.

Τὸ ἔργοαὐτό, ὅσο κι' ἂν ἔχῃ θέμα του μιὰ ἐπιδρομὴ τῶν Γότθων στὴν Ἑλλάδα τὸν 3ον μ, Χ. αἰῶνα, πρᾶγμα ποὺ γίνεται ἀσφαλῶς γιὰ νὰ δοθῇ περισσότερη βαρύτητα καὶ μεγαλοπρέπεια, καὶ εἰδικὰ στρέφεται γύρω ἀπὸ τὴν κατάληψη τῆς Ἀθήνας, ὅπου καθημερινοὶ ἦταν οἱ «φόνοι, σφαγαί, ἀδικίαι, ὕβρεις», οὐσιαστικὰ εἶναι ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση καὶ γραμμένο γιὰ νὰ ἐξάρῃ τοὺς ἡρωϊσμοὺς καὶ τὰ κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων ἡρώων, μ' ἕνα τρόπο πλάγιο.

Στὸ δρᾶμα αὐτὸ ὁ Ἀθηναῖος νέος Κλεόδημος, ἀποφασίζει μαζὶ μ' ἄλλους, μὴ ἀντέχοντας τὴ σκλαβιά, νὰ πολεμήσῃ καὶ νὰ διώξῃ τοὺς Γότθους. Προδίδεται ὅμως τὸ σχέδιο ἀπὸ τὸν ἐπίσης Ἀθηναῖο Πολέμωνα καὶ φυλακίζεται ἡ γυναῖκα καὶ τὸ παιδὶ τοῦ Κλεόδημου. Ἀλλὰ τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ σταματήσῃ τὴν ἐπανάσταση. Μιὰ νύχτα, σὲ μιὰ σκληρὴ μάχη, οἱ Γότθοι νικιῶνται κι' ἡ Ἀθήνα ἐλευθερώνεται.

Παρ' ὅλη τὴ μικρὴ λογοτεχνική του ἀξία, φαντάζεται κανεὶς ἀκόμα καὶ σήμερα—ἴσως γιατὶ ζήσαμε μιὰ παρόμοια ἐποχή,—πόση θὰ ἦταν ἡ συγκίνηση τῶν Ἑλλήνων ποὺ τὸ διάβαζαν, πόση ἡ ὀργή τους γιὰ τοὺς προδότες κι' ἡ περηφάνειά τους γιὰ τοὺς ἥρωες.

Θἄπρεπε ἴσως νὰ ἐπιχειρηθῇ μιὰ εὐρύτερη περίληψή του, ἀλλὰ μόνο μερικὰ ἀποσπάσματα τοῦ ἔργου θὰ παρατεθοῦν γιὰ νὰ φανῇ ἡ σχέση του μὲ τὰ γεγονότα τῆς Ἐπανάστασης κι' ἡ ὁμοιότητά του μὲ τὸ δικό μας ἀγῶνα, ποὺ μόλις χθὲς σταμάτησε.

«Ἐδῶ εἰς τὰς Ἀθήνας—φωνάζει ὁ Κλεόδημος μετὰ τὴν προδοσία—οἱ προύχοντες γίνονται προδόται.... Τὸ πᾶν διεφθάρη. Ὅπου κι' ἂν γυρίσῃς τὰ βλέμματά σου, βλέπεις προδότας. Ὅπου κι' ἂν σταθῇς σὲ περικυκλώνουν φίλοι τυράννων ... Ὁ χρυσὸς ἐθάμβωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς μικρῶν καὶ μεγάλων». (σελ. 42). «Ἡμεῖς μόνοι πρέπει νὰ ἐλευθερωθῶμεν τώρα μὴν ἐλπίζοντες εἰς ἄλλους εἰμὴ εἰς τοὺς συναδελφούς μας Ἕλληνας, ὅλοι οἱ λοιποὶ εἶναι ξένοι καὶ ἔθνος σπανίως βοηθεῖ ξένον ἔθνος ἂν δὲν ἔχῃ πρὸ ὀφθαλμῶν ἰδιαιτέρους σκοποὺς »αἰ ἂν δὲν ἐλπίζῃ μεγάλα συμφέροντα».

Τί ἄλλο εἶναι αὐτὰ τὰ λόγια παρὰ ἴδιοι οἱ στίχοι τοῦ ἐθνικοῦ ποιητῆ:

.....ξέρω ὅτι ἔβγαινες κρυφὰ
νὰ γυρέψῃς εἰς τὰ ξένα
ἄλλα χέρια δυνατὰ
Μοναχὴ τὸ δρόμο ἐπῆρες
Ἐξανάλθες μοναχὴ
δὲν εἶν' εὔκολαις οἱ θύραις
ὅταν χρεία ταῖς κουρταλῇ

Ἡ σχέση τοῦ δράματος μὲ τὴν Ἑλλ. Ἐπανάσταση φαίνεται καὶ στὴ σκηνὴ ποὺ ὁ βασιλιᾶς τῶν Γότθων διηγεῖται ἕνα ὄνειρό του. Τρεῖς γυναῖκες (ἡ διχόνοια, ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ τρυφὴ—κατὰ τὴν ὑποσημείωση τοῦ συγγραφέα) γκρεμνίζουν τοὺς τοίχους τοῦ κήπου τῆς Ἑλλάδας κι' ἀνοίγουν τὸ δρόμο σ' αἱμοβόρα θηρία ποὺ ἐρημώνουν ὅ,τι συναντοῦν. Φαίνονται ὅμως «αἰφνιδίως ἄνδρες ἀκαταμάχητοι, γίγαντες τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ μὲ μανίαν ρίπτονται» ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ ὁ Πραντούνας ὑποσημειώνει: «Οἱ ἐξολοθρευταὶ τῆς Τουρκικῆς τυραννίας σημερινοὶ Ἕλληνες» (σελ. 65-66) Σ' ἕνα ἄλλο σημεῖο ἕνας ἥρωας φωνάζει «Ἕως πότε φίλοι νὰ ζῶμεν ἐξόριστοι; Ἕως πότε δυστυχεῖς καὶ καταφρονημένοι, περιφερόμενοι ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ζητοῦντες νέαν πατρίδα; Ἕως πότε νὰ σπείρωμεν καὶ οἱ τύραννοι νὰ θερίζουν τοὺς καρποὺς τῶν ἱδρώτων μας;.... Φθάνει πλέον ἡ δουλεία, ἀδελφοί!». Κι' ἐδῶ ποιὸς δὲ θυμᾶται τὸ τραγοῦδι τοῦ Ρήγα:

«Ὡς πότε παλληκάρια θὰ ζῶμεν
]στὰ στενὰ
μονάχοι σὰν λιοντάρια στὶς ράχες
]στὰ βουνά.

Ἀπὸ τὰ ὡραιότερα ἴσως κομμάτια τοῦ δράματος αὐτοῦ εἶναι τὸ χωρικὸ τῆς πέμπτης πράξης. Εἶναι τὸ πικρὸ μοιρολόϊ τῶν μανάδων καὶ τῶν γυναικῶν ποὺ κλαῖνε καὶ ζητᾶν τοὺς χαμένους δικούς των:

Γραικίδες κλαύσατε, μαῦρ' ἐνδυθῆτε
Ὕμνον γαμήλιον μὴν καρτερῆτε,
Οὔτ' ἤδη στέφανα νυμφικὰ
Ἔλειψαν ἔρωτες, χαρὰ ἐχάθη
Ἀγάπη ἔσβεσε, καρδιὰ 'μαράθη
Τύπτετε στήθη σας τὰ λευκά.
Νέος δὲν ἔμεινεν εἰς τὴν Γραικίαν
Ὅλους ἐδίωξε στὴν ξενιτείαν
Τυράννου ξίφος τὸ φονικὸν
Τρέξατε, τρέξατε εἰς τὴν οἰκίαν
Σκληροῦ τυράννου μας χωρὶς δειλίαν
Εἴπατε μ' ἦχον θρηνητικόν.
—Ποῦ εἶναι, βάρβαρε, οἱ συγγενεῖς
]μας;
Γονεῖς τί ἔγιταν; ποῦ οἱ ἀδελφοὶ
]μας;
Ὡς πότε φόνος, πικρὰ φυγή;

Ὕστερα ὅμως ἔρχεται ἡ νίκη. «Χαίρετε φίλοι! λέει ὁ Ἄγγελος... Νίκη, ἐλευθερία εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς τὴν Ἑλλάδα! Ὁ ἐχθρικὸς στόλος δὲν ὑπάρχει πλέον, οἱ ἀνδρεῖοι νησιῶτες τὸν κατέκαυσαν.... Οἱ στρατηγοί μας, νικηταὶ καὶ τροπαιοῦχοι».

⁂

Τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Πραντούνα, κυκλοφόρησε τοὺς πρώτους μῆνες τοῦ 1830 καὶ στὶς 9 Ἰουλίου τοῦ χρόνου αὐτοῦ, ἀπὸ τὴ Μονεμβασία ὅπου ἔμενε τότε, ξέρομε ὅτι ἔστειλε στὸ σχολειὸ τῆς Αἴγινας 200 ἀντίτυπα (4). Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὴ τὴ δωρεά, ἦταν καὶ ἀρκετοὶ οἱ συνδρομητὲς ποὺ τοὺς βλέπουμε κατὰ τὴ συνήθεια τῆς ἐποχῆς στὸ τέλος τοῦ βιβλίου, Ἀνάμεσά τους, δὲν εἶναι μόνο προύχοντες καὶ κάτοικοι τῆς Νάξου. (Ὁ Παροναξίας Ἱερόθεος, Μιχ. Μαρκοπολίτης, Ἰ. Δαμιράλης, Ἰάκωβος Κόκκος) ἀλλὰ καὶ γνωστότατα καὶ ἀρκετὰ πρόσωπα τῆς Ἐπανάστασης, ὅπως ὁ στρατηγὸς Ἰ. Μακρυγιάννης, Λυκοῦργος Λογοθέτης, Πανοῦτσος Νοταρᾶς, Π. Μαυρομιχάλης καὶ ἄ.

Τὸ δρᾶμα αὐτὸ τοῦ Ναξιώτη Λογίου, δὲν εἶναι ἁπλᾶ ἕνα σπάνιο ἔντυπο, ποὺ μπορεῖ νὰ ἐνδιαφέρει τοὺς βιβλιόφιλους μόνο. Εἶναι ἕνα στοιχεῖο, ποὺ μᾶς ἀποδείχνει πὼς ἡ Νάξος δὲν ἔδωσε μόνο τοὺς φιλικούς, τοὺς ἀγωνιστὲς καὶ τοὺς καπετάνιους της ἀλλὰ καὶ τοὺς μορφωμένους της στὴν ὑπηρεσία τοῦ μεγάλου ἀγῶνα τοῦ 1821.

Ὁ Πραντούνας δὲν εἶναι μοναδικὸ παράδειγμα. Φτάνει νὰ σκύψῃ κανεὶς στὶς πηγὲς γιὰ νὰ βρῇ δεκάδες νησιωτῶν, ποὺ ἔστω καὶ χωρὶς ὅπλο, μὲ τὸ λόγο μόνο καὶ τὸ γράψιμο συντελέσανε καὶ βοήθησαν γιὰ νἄρθη πιὸ γρήγορα ἡ λευτεριὰ στὴ Χώρα αὐτή, στὴν Ἑλλάδα.

Βασ. Βλ. Σφυρόερας

---

(1) Ἀπόσπασμα ἀπὸ μελέτη «Κυκλαδίτες λόγιοι στὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάσταση».

(2) Βλ. Ν. Β. Σφυρόερα. Ἡ Νάξος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση, ἐφ. «Ναξιακὸν Μέλλον» φύλλον 67-72-1940.

(3) Ἀντίτυπο τοῦ βιβλίου αὐτοῦ βρίσκεται καὶ στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη.

(4) Βλ. Τρ. Εὐαγγελίδου, Ἡ παιδεία ἐπὶ Τουρκοκρατίας, τ. Β' σ. 13.

ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΒΑΡΒΑΡΩΝ

Ἡ καταστροφὴ τῆς Ἁγίας Κυριακῆς. Σχολὴ ἐπὶ Τουρκοκρατίας καὶ τώρα ἐρείπιο. Ποῦ εἴσαστε Σεβ)τε;

Η ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΑΥΤΗ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ ΣΤΟΑ
ΕΚΤΙΣΘΗ ΑΝΕΛΠΙΣΤΩΣ ΜΕ ΕΞΟΔΑ ΑΔΡΑ,
ΣΥΝΕΦΕΡΕΝ ΔΕ ΤΑΥΤΑ ΑΝΗΡ ΦΙΛΟΜΑΘΗΣ
Ο ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΔΩΡΟΘΕΟΣ ΚΛΗΘΕΙΣ,
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΔΕ ΤΑΥΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΧΕΔΙΑΣΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο ΤΑΛΑΣ ΚΑΙ Ο ΔΕΙΝΟΠΑΘΗΣ

Πρὶν ἀπὸ πέντε ἀκόμα χρόνια διάβαζε κανεὶς σ' ἕνα λευκὸ μάρμαρο τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Κυριακῆς Νάξου, τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ ἐπιγραφή. Σήμερα ἡ «πάνσεπτος αὐτὴ καὶ θαυματουργὸς στοά», ποὺ χτίστηκε στὰ χρόνια τῆς δουλείας γιὰ νὰ γίνη ὁ πνευματικὸς φάρος τοῦ σκλαβωμένου νησιοῦ μας στοὺς Τούρκους, κατάκειται σὲ ἐρείπια ἀπὸ τὴν καταστροφικὴ μανία τῶν πολιτισμένων Ἰταλῶν κατακτητῶν τῆς Νάξου. Ὅπως ξέσπασε ἡ μανία αὐτὴ στὰ παλάτια, στὰ ἀρχαῖα τοῦ Μουσείου, στὴ Βρύση τοῦ Ἀγᾶ ἔτσι ξέσπασε καὶ στὶς ἐκκλησίες τῆς Νάξου, ἀπ' τὶς ὁποῖες ἄλλες εἶχαν μεταβάλει σὲ σταύλους καὶ σὲ ἀποθῆκες καὶ ἄλλες τὶς γκρέμνιζαν γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουν τὸ ὑλικό τους σὲ δικές τους οἰκοδομές. Ποιὸς μποροῦσε νὰ τοὺς μιλήσει καὶ νὰ ἀντιταχθεῖ στὸ ἔργο τους. Ποιὸς ἄλλος ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Σ)ο θὰ ἦταν δυνατὸ νὰ τοὺς ἀποτρέψει ἀπὸ τέτοιους βανδαλισμούς. Ἀλλὰ ἂς μὴν ἀναξέωμε παληὲς πληγές...

Ἔτσι οἱ Ἰταλοὶ ἀνεμπόδιστοι συνέχισαν ὅπου μποροῦσαν τὴν καταστροφή. Καὶ ἡ Ἁγία Κυριακὴ μποροῦσε νὰ τοὺς προμηθεύση ὅ,τι οἰκοδομικὸ ὑλικὸ χρειαζόταν. Μάρμαρα, πλάκες, πέτρες, ὅλα ἦταν ἄφθονα ἐκεῖ. Δὲν ἄφησαν τίποτε. Γκρέμνισαν τοὺς τοίχους, πῆραν τὶς πλάκες καὶ τὰ μάρμαρα καὶ δὲν ἐσεβάσθηκαν ἀκόμα οὔτε καὶ αὐτὲς τὶς ἐπιγραφὲς τῆς ἱστορικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἱστορικῆς Σχολῆς. Τὸ ὑπέρθυρο τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς ἐκκλησίας μὲ τὴν ἐπιγραφὴ τῆς χρονολογίας της, τὸ ἔκλεψαν καὶ τὸ κατέστρεψαν. Τὴν σπουδαιοτάτη ἐπιγραφὴ ποὺ δημοσιεύομε στὴν ἀρχὴ τοῦ ἄρθρου μας καὶ ποὺ πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια εἶχε φροντίσει νὰ διαφυλάξη ὁ τέως ἡγούμενος Φανερωμένης, τὸ ἴδιο. Ὕστερα τὸ ἔργο τους ἦρθαν νὰ τὸ συμπληρώσουν οἱ κλέφτες καὶ οἱ ἱερόσυλοι, ποὺ καὶ πρὸ ὀλίγου ἀκόμη καιροῦ διέρρηξαν τὴν ἐκκλησία καὶ ἀφήρεσαν ἀπ' αὐτὴν ἀρκετὴ ξυλεία ποὺ εἶχε φυλαχθῆ γιὰ τὴν ἐπιδιόρθωσή της.

Σήμερα εἶναι ἐρείπια. Μνημεῖο ποὺ τὸ ἐσεβάσθησαν οἱ ἄγριοι Ὀθωμανοί, τὸ κατέστρεψαν οἱ πολιτισμένοι Ἰταλοί. Στοὰ θαυματουργὸς τῆς ἱστορίας τῆς Νάξου, ποὺ σκεπάζει τὰ ἅγια κόκκαλα τοῦ Πατριάρχου Γερασίμου τοῦ ἀπὸ Τυρνόβου, ποὺ ἦταν τὸ καύχημα τῆς «περιφήμου νήσου καὶ Δουκάτου Ναξίας, ποὺ ἐφώτισε καὶ μόρφωσε γενεὲς Ναξίων στὸ σχολεῖο της, εἶναι σήμερα συντρίμια καὶ ἀπὸ μέρα σὲ μέρα γκρεμνίζεται περισσότερο. Ἂν δὲν προφθάσωμε νὰ τὴν διαφυλάξουμε καὶ νὰ τὴν προστατεύσουμε, ὁ ἦχος τῆς καμπάνας της, ποὺ θὰ πέσει στὴ γῆ ἀπὸ τὸ καμπαναριό της, ποὺ θὰ γκρεμνίζεται σὲ λίγο, θὰ εἶναι ἦχος νεκρικὸς γιὰ ὅσους εἶναι νεκροί, ἀλλὰ ζοῦν ἀκόμα στὴ Νάξο.

Μπράβο σας, ἐλευθερωτές,
καὶ νὰ νικᾶτε πάντοτες.
Ὁπό'(6) φάνητε γεναῖοι,
σὰ τζοὶ Ἕλληνες τσ' ἀρχαῖοι
Ὁπό' φάνητε, ἀντάρτες,
σὰ ντζ' ἀρχαῖοι Σπαρτιάτες
τῶν Ἀξιώτω ἡ ἀντρεία
θὰ γραφτεῖ στὴν ἱστορία
Ζήτω τῶν Ἀπεραθίτω
καὶ τῶν Ἱερολοχίτω.
Ἐπολεμήσετε, παιδιά,
κι' ἐφέρετε τὴ Λευτεριά.
Ἐπατήσετε ποδάρι,
(Γ)ερμανὸς νὰ μὴ μπαρκάρει.
Ἐνεμέναμέ σας (7) μὲ λαχτάρα κι' ἔρχεταί μας τρέλλα.
Καὶ ὁ Πέτρακας τοῦ Μαστροιάννη (8) ἐγκρέμνισε τὸ Κάστρο
Τῶν Ἀπεραθίτω τ' ἄστρο
διάνα, βάρειε μὲς στὸ Κάστρο

Ἕνας ἀντάρτης κρατῶντας τὴ σημαία τραγουδεῖ:

Τὴ σημαία συνοδεύγω,
μὰ δὲ ντὸ καλοπιστεύγω (9)
Τὴ φαμελιά μου νὰ χαρῶ
πὼς εἶναι ὄνειρο θαρρῶ.
Πιὸ μεγαλύτερη ντροσὰ (10)
ἀκόμα δὲν ντὴν ἤνιωσα

Κι' ὅλοι μαζί, γεμάτοι περηφάνια γιὰ τὴ νίκη τους καὶ συγκίνηση γιὰ τὴν ἐνθουσιώδη ὑποδοχή τους στὸ χωριό, τραγουδοῦν:

Ἐμεῖς ἤρθαμε μὲ τ' ἄθη (11)
κ' εἶν' οἱ (Γ)ερμανοὶ στὰ βάθη
Μὰ 'ιὰ σκεφτεῖτε τὴ βολὴ
πό' κάναμε μὲς στὴ σκολὴ (12)
Ἐτελειώσαμε ντὴ μάχη
δίχως ἕνα θῦμα νάχει.
Ἤπηρα μεγάλο θάρρος
κι' ἂς ντυθῶ πάλι φαντάρος
Καλλίτερα μὲ τὸ χακί,
παρὰ σκλαβιὰ νὰ διαρκεῖ

Ἡ χαρὰ τῆς Λευτεριᾶς δίνει φτερὰ στὰ πόδια, κουράγιο στὰ βασανισμένα κορμιὰ κι' ὁ χορὸς μὲ βιολιὰ καὶ λαγοῦτα ἀρχίζει στὴν Πλάτσα τοῦ χωριοῦ, ἐνῶ τὰ «κοτσάκια», γεμάτα χαρούμενη πνοή, στρέφονται γύρω ἀπὸ τὴ μεγάλη καὶ γλυκειὰ ὥρα ποὺ χαίρονται ὅλοι.

Σήμερα ἵνεται βοὴ
ιὰ τὴν ἐλεύτερη ζωή.
Ἤρθαν' ντὰ χρόνια τὰ καλὰ
καὶ ὅλο τὸ χωριὸ χαλᾶ (13)
Θὰ γλεντίζωμε συνέχεια ἰατὶ σκλαβιὰ δὲν ἔχει.
Τὴ ζωή μου πλιὰ τὴ ρίζω (14)
κι' ὅλη μέρα θὰ γλεντίζω.
Ἐλευτερώθη ντὸ νησὶ
καὶ τρέμ' ἀ τὴ συγκίνηση.
Παναγία μὲ τὸ 'ιό Σου,
ποὺ βοήθας, φκαριστῶ Σου.
Εἴχαμε νὰ δοῦμε χρόνια
τσοὶ σημαῖες στὰ μπαρκόνια.
Τσῆ σημαίας μας τὴ φάτσα
ἀντικρύζω μὲς τὴ Μπλάτσα.
Στὰ μπαρκόνια πάλι ἡ σημαία μας θὰ κυματίσει.
Εἴτονε σύθημα τρανὸ
τὸ χτύπημα τῶ γκαμπανῶ (15)
Στῶ γκαμπανῶ τὸ χτύπημα
πόσον ἐφκαριστήθημα!
Ἰάντα ὁ Θεὸς καὶ βρέχει,
δὲν ἠξέρει εἴντα τρέχει; (16)

Μὰ μέσα στὴ χαρὰ τῆς Λευτεριᾶς, ποὺ δονεῖ τὴν Ἀπεραθίτικη ψυχὴ στὶς ἀναστάσιμες αὐτὲς ὧρες τοῦ γιορτασμοῦ τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ νησιοῦ, σὰν θολὸ σύννεφο περνοῦν ἀπὸ τὴ φαντασία τὰ πολυβασανισμένα τρία χρόνια τῆς σκλαβιᾶς, ποὺ τώρα φαίνονται σὰν ὄνειρο κακὸ κι' ἀπίστευτο κι' ἐνῶ τὸ δάκρυ τῆς πικρῆς ἀνάμνησης θολώνει τὰ μάτια, ξάφνου πάλι λάμπουν καὶ φεγγοβολοῦν ἀπὸ τ' ὅραμα ποὺ βλέπουν μπροστά τους καὶ ποὺ γι' αὐτό, «γιὰ τὴ χιλιάκριβη τὴ Λευτεριά», τ' ἄντεξαν ὅλα στὴ σκλαβιὰ σὰν «ἐλεύθεροι πολιορκημένοι».

Ἐπερνοῦμα ντρία χρόνια
μὲ κατσίνες καὶ λεμόνια.
Κι' ὅλοι ἐπρίστημαν ἀ τὴν ἀλάδωτη νεροκατσίνα.
Πῶς τ' ἀντέξαμ' ὅλα κεῖνα,
πό, περάσαμ' ἀ τὴ μπεῖνα.
Μὲ τὴ Λαχτάρα στὴ γκαρδιὰ
τ' ἀντέξαμ' ὅλα στὴ σκλαβιά.
Ὅτ' ἐστέκαμε καὶ 'ζοῦμα,
μὰ τὴ λευτεριὰ 'ζητοῦμα.
Κι' ὅλοι σήμερα γλεντοῦμε,
ποὺ τηνὲ ξαναθωροῦμε.
Ξαναθωροῦμε Λευτεριὰ
καὶ κλαῖ' γκαὶ τὰ μωρὰ παιδιά.
Λευτεριὰ θωροῦμε πάλι
καὶ τὰ βάσανα χαλάλι.

Θὰ σάσει πάλι τὸ νησὶ
κι' ἂς ἐπεθάνα γκ' οἱ μισοί.
θἄρθουσιν ὅλα βολικὰ
καὶ φαοπόθια (17) μπόλικα.
Ἐτέλειωσε ἡ κατοχὴ
καὶ θὰ γλυτώσουν οἱ φτωχοί.
Ἀέρας Λευτεριᾶς φυσᾶ
καὶ ντροσερεύγει τὰ νησά.

Τὸ ξέσπασμα σ' ὅλους τοὺς τόνους τῆς ἀπολυτρωτικῆς λαχτάρας τοῦ χωριοῦ ποὺ μ' ὅλα τὰ μαρτύρια τῆς πείνας καὶ τῆς σκλαβιᾶς δὲν τῆς εἶχε λείψει ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα τῆς ὑποδούλωσης τῆς πατρίδας, τὸ τρελλὸ πανηγύρι τῆς ἀπελευθέρωσης, ποὺ μέσα στὰ τραγούδια αὐτὰ μᾶς φέρνει ἀκόμα σήμερα στ' αὐτιά μας ἕναν γλυκὸν ἀντίλαλό του, δὲ μᾶς φανερώνουν μονάχα πῶς ἔνιωσε, πῶς χάρηκε καὶ πῶς τραγούδησε τὴ Λευτεριά του τ' Ἀπεράθου. Ἐκεῖνο ποὺ πιὸ πολὺ ἀξίζει νὰ προσεχτεῖ καὶ ποὺ μόνο μπορεῖ νὰ δίνει ἀξία σ' αὐτοὺς τοὺς στίχους, εἶναι ἡ ἔξαρση τῆς λαϊκῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς, ἔξαρση ἡρωϊσμοῦ καὶ θυσίας, ποὺ ἔφερε τὸ λαό μας στὴν πρωτοπορεία τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα τῶν Ἐνωμένων ἐνάντια τὸ φασισμὸ καὶ στὴν πιὸ κτηνώδη βία Ἐθνῶν.

---

(1) Θὰ γειάνει, θὰ γίνει καλά.
(2) Ξετωνῶ = ξεπροβάλλω, φτάνω, φαίνομαι.
(3) Τὰ κοτσάκια αὐτὰ τὰ βάζω κάτω ἀπὸ τὰ τραγούδια ὄχι γιατὶ τραγουδήθηκαν μαζί, ἀλλὰ ταιριάζουν στὸ νόημα καὶ μοιάζουν μ' ἐπωδὸ (τσάκισμά) τους.
(4) Γεμάτες.
(5) Ἐδιάησα = Ἐπῆγαν
(6) Ὁπό' = Ὁποὺ
(7) Ἐνεμέναμέσας = Σᾶς περιμέναμε
(8) Ἀντάρτης Ἀπεραθίτης.
(9) ..... Πῶς εἶναι ἀλήθεια.
(10) Ντροσὰ = Δροσιά.
(11) Ἄθη = Ἄνθη.
(12) Τὴ Γαλλικὴ σχολὴ Οὐρσουλινῶν Νάξου ποὺ εἴταν ὀχυρωμένη οἱ Γερμανοί.
(13) Χαλάει, ἀπὸ τὸ γλέντι καὶ τὴ χαρὰ τῆς Λευτεριᾶς.
(14) Ρίζω = Ὁρίζω.
(15) Γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση.
(16) Ἡ μέρα τῆς ἀπελευθέρωσης εἴταν βροχερή.
(17) Φαοπόθια = Φαγοπότια.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ Π. Ο. Ν.

Στὴ βιβλιοθήκη, ποὺ ἵδρυσε ὁ Π. Ο. Ν. στὴ Νάξο γιὰ νὰ δώση μιὰ ψυχαγωγία καὶ νὰ τονώση τὴν ἀγάπη τῶν Ναξίων πρὸς τὴ μελέτη, προσεφέρθησαν μέχρι τώρα τὰ κάτωθι βιβλία:

1)	Ἀπὸ τὸν καθηγητὴ κ. Στυλ. Κορρὲ	σώμ. 273
2)	» » φαρμακοποιὸ κ. Ι. Δελλαρόκα	» 127
3)	» » φαρμακοποιὸ κ. Ν. Δελλαρόκα	» 108
4)	» » ποιητὴ κ. Νικ. Β. Σφυρόερα	» 26
5)	» » φοιτητὴ κ. Β. Β. Σφυρόερα	» 23
6)	» » Τραπεζιτικὸ κ. Λεων. Μανωλᾶ	» 15
7)	» » σπουδαστὴ κ. Μ. Η. Γρατσία	» 9
8)	» » ἰατρὸ κ. Ἐμμ. Μπαρδάνη . .	» 9
9)	» » ἔμπορο κ. Βασ. Τζανίνη	» 9
10)	» » Π. Ο. Ν. . . .	» 8
11)	» » σπουδαστὴ κ. Γεώρ. Ξενάκη	» 6
12)	» » Δημοδ)λον κ. Γ. Μελισσηνὸν	» 5
13)	» » καθηγητὴν κ. Ἰάκ. Ναυπλιώτην	» 4
14)	» » καθηγητὴν κ. Μ. Χατζηανδρέου	» 4
15)	» » Ζαχαροπλάστην κ. Μ. Μαθιάσον	» 4
16)	» » δικηγόρον κ. Τάσ. Ζευγώλην	» 2
17)	» » ἰατρὸν κ. Γιάν. Μανωλᾶ	» 2
18)	» Τὴν A-I-S . . .	» 2
19)	» » καθηγητὴν κ. Κ. Ἀνδρεάδην	» 1
20)	» » καθηγητὴν κ. Γ. Ζευγώλην .	» 1
21)	» » καθηγητὴν κ. Γ. Βαλαβάνην	» 1
22)	» Ἀνώνυμον	» 2
	Σύνολον σωμάτων	641

**Τύποις: ΔΗΜ. ΕΛ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ
Ζωοδόχου Πηγῆς 15 — Ἀθῆναι**

Ο ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΣ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ — Ο ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΣ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ — Ο ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

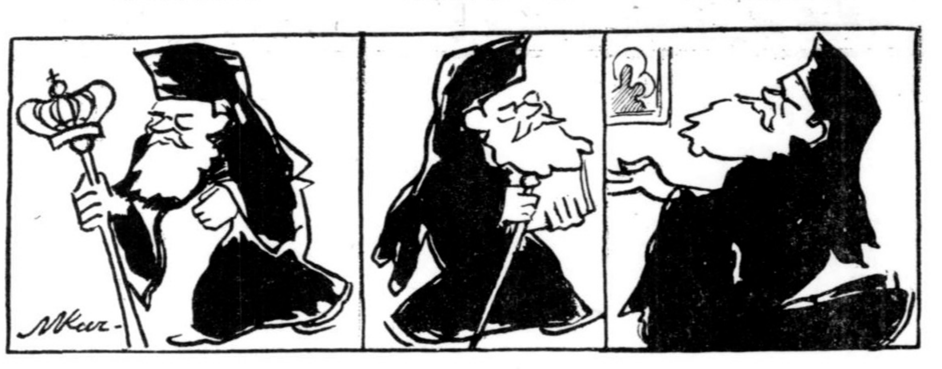

«Σῶζε, οὓς ἐκέλευσας Βασιλεύειν καὶ χορήγει αὐτοῖς οὐρανόθεν τὴν νίκην». — «Καὶ ἐπληθύνθησαν οἱ μισοῦντές με ἀδίκως». — «Ὁρῶ τὸ δικαστήριον καὶ ἐπὶ Θρόνου τὸν Κριτὴν καὶ τρέμω τὴν ἀπόφασιν».

ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

ΜΕΡΟΝΥΧΤΑ ΗΡΩΪΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΓΩΝΙΑΣ

**——ΣΥΝΕΧΕΙΑ
ἐκ τῆς 1ης σελίδος

χίας Ζὶντ παίρνει μιὰ βάρκα καὶ φθάνει κοντά τους. Στὴν ἐρώτηση του ἂν εἶναι Γερμανικά, παίρνει καταφατικὴ ἀπάντησι ἀπὸ τὸ M. L. καὶ θαρρετὸς ἀνεβαίνει σ' αὐτὸ γιὰ νὰ συλληφθῆ αἰχμάλωτος.

Ὁ συνοδός του στρατιώτης Χὰνς ἐπιστρέφοντας μεταδίδει τὴν θλιβερὴ εἴδηση στοὺς στρατοπεδευμένους Γερμανούς, ποὺ ἐν τῷ μεταξὺ ἔχουν ἀντιληφθῆ καὶ κάποιες ὕποπτες κινήσεις γύρω τους. Μαζεύουν βιαστικὰ καὶ κατατρομαγμένοι τὰ ὅπλα καὶ τὰ πράγματά τους, ἀνεβαίνουν στὸ κάστρο καὶ κλείνονται στὸ καινούργιο κτίριο τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Οὐρσουλινῶν.

ΩΡΑ 0.8.45.—Τὰ πολυβόλα, ὁπλοπολυβόλα καὶ τὰ ὅπλα τῶν Ἱερολοχιτῶν καὶ Ἀνταρτῶν ἀρχίζουν νὰ χτυποῦν τὶς Γερμανικὲς θέσεις στὸ Κάστρο ἀπ' ὅλες τὶς μεριὲς τῆς πόλης. Οἱ Γερμανοὶ ἀπαντοῦν μὲ πυρὰ πολυβόλων καὶ ὅλμων.

ΩΡΑ 0.9.00΄.— Παύει τὸ πῦρ καὶ ἀπὸ τὶς δυὸ πλευρές. Ὁ Ἱερὸς Λόχος στέλνει ἀποστολὴ στοὺς Γερμανοὺς μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἐπιλοχία Σινιόσογλου (Διερμηνέα Ο.Δ.) καὶ τοὺς προτείνει νὰ παραδοθοῦν. Οἱ Γερμανοὶ ἀπαντοῦν ὅτι προτίθενται νὰ παραδοθοῦν σὲ τακτικὸ Βρεττανικὸ στρατὸ καὶ ὄχι σὲ Ἕλληνες. Ἔτσι ἡ ἀποστολὴ φεύγει ἄπρακτη.

ΩΡΑ 0.9.30΄.— Ὁ Βρεττανὸς λοχαγὸς-ρέπορτερ Χίλμαν καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς Ἱ. Λ. Κριεκούκιας ἐπανέρχονται στὸ Κάστρο καὶ ζητοῦν ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς τὴν παράδοσή τους. Οἱ Γερμανοὶ γίνονται δυὸ μερίδες καὶ οἱ μὲν ἀπειλοῦν τοὺς δὲ ἂν πρέπει ἢ ὄχι νὰ παραδοθοῦν. Τὴ στιγμὴ αὐτὴ πέφτουν στὸ Κάστρο μερικοὶ πολυβολισμοί. Οἱ Γερμανοὶ βρίσκουν πρόφαση καὶ ἀρνοῦνται κάθε συζήτηση γιὰ παράδοση, ζητοῦν μάλιστα νὰ ἐπικοινωνήσουν μὲ τὸν αἰχμάλωτο διοικητή τους στὰ M.L. Ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ κι' ἀφοῦ γίνεται ἐπικοινωνία τους μὲ τὸν αἰχμάλωτο διοικητή τους στὸ M.L. ξαναγυρίζουν στὸ Κάστρο στὶς 12,00΄ ἡ ὥρα καὶ τοὺς δίνεται προθεσμία μιᾶς ὥρας γιὰ νὰ ὑψώσουν λευκὴ σημαία παραδόσεως στὸ Κάστρο.

ΩΡΑ 0.2,30΄.—Ἡ προθεσμία ἔχει περάσει καὶ οἱ Γερμανοὶ δὲν δείχνουν κανένα σημεῖο παραδόσεως. Τὰ M. L. παίρνουν θέση μάχης στὸ λιμάνι καὶ ἡ μάχη γύρω καὶ μεσ' ἀπ' τὴ Χώρα ἀρχίζει νὰ λυσσᾶ. Τὰ M.L. ἀδειάζουν συνεχῶς φωτιὰ στὸ Κάστρο. Τὰ πολύβολα, ὁπλοπολυβόλα, τὰ ὅπλα οἱ ὅλμοι τῶν ἀνταρτῶν καὶ Ἱερολοχιτῶν, χτυποῦν ἀδιάκοπα τὶς Γερμανικὲς θέσεις, ἀπὸ τὶς ὁποῖες τὰ πυρὰ ἔρχονται ὅλο καὶ πιὸ ἀραιὰ μὲ κύριο στόχο τὶς θέσεις τῶν ἀνταρτῶν. Οἱ ἀντάρτες Ι. Ν. Πρωτονοτάριος καὶ Δ. Ν. Νανούνούρης, χειριστὲς τοῦ ἀντάρτικου πολυβόλου, τραυματίζονται,

ΩΡΑ 17.00΄.— Ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Λόχο στέλνονται καὶ πάλι ὁ ὑπολοχαγὸς Κριεκούκιας καὶ ὁ ἐπιλοχίας Σινιόσογλου γιὰ νὰ προτείνουν στοὺς Γερμανοὺς παράδοση. Αὐτοὶ ἀρνοῦνται ξανά, λέγοντας ὅτι θὰ ρθοῦν.... Στούκας νὰ βομβαρδίσουν τὴν πόλη. Μόλις ἀποχωροῦν οἱ ἀπεσταλμένοι, ἡ μάχη ξαναρχίζει μὲ τὴν ἴδια μανία. Μὲ τὶς πρῶτες σφαῖρες ποὺ πέφτουν ἀπὸ τὶς Γερμ. θέσεις σκοτώνοντας ὁ ἀντάρτης Γεώργιος Ι. Βαλληνδρᾶς καὶ ὁ διαβιβαστὴς λοχίας τοῦ Ἱ. Λόχου Νίκος Μπενῖκος.

Ἡ νύχτα περνᾶ ἤρεμη. Περίπολοι Ἱερολοχιτῶν καὶ ἀνταρτῶν γυρίζουν στὴν πόλη. Ἀπὸ τὰ χωριὰ τοῦ Λειβαδιοῦ στέλνονται στοὺς πολεμιστὲς τὰ πρῶτα τρόφιμα (σῦκα, σταφίδες, ψωμιά, αὐγά, πατάτες, ρακὶ καὶ καπνός).

ΣΑΒΒΑΤΟ 14 τ' ΟΧΤΩΒΡΗ.— Ἀραιὰ πυρὰ πολυβόλων καὶ ὅπλων ἀπὸ τὶς θέσεις ἀνταρτῶν καὶ Ἱερολοχιτῶν βάλλουν, ἐναντίον τῶν Γερμανικῶν θέσεων. Στὶς 10.30΄ ἀρχίζουν νὰ χτυποῦν τὸ Κάστρο καὶ τὰ πυροβόλα τῶν M. L. Ὁ Ἱερὸς Λόχος ζητεῖ τὴν ἀποστολὴ ἑνὸς ὅλμου 3'' καὶ τὴν προσβολὴ τοῦ Κάστρου ἀπὸ τὴν R.A.F. Ἀποφασίζεται ἐπίσης ἡ ἀποστολὴ ἑνὸς τμήματος καταστροφῶν τὶς πρωϊνὲς ὧρες τῆς 15-10-45 γιὰ νὰ ἀνατινάξει τὸ οἴκημα, ποὺ μένουν οἱ Γερμανοὶ μέσα στὸ Κάστρο.

Οἱ Γερμανοὶ βάζουν φωτιὰ στὸ σπίτι τοῦ Μ. Ρεμούνδου, ποὺ καίεται ὅλη τὴν ἡμέρα.

Στὶς 11.30΄ παύουν τὰ πυρὰ ἀπ' ὅλες τὶς πλευρὲς καὶ γίνεται ἐκεχειρία γιὰ τὴν ἐκκένωση τῆς πόλης ἀπὸ τὸν ἄμαχο πληθυσμό.

Ὅλο τὸ ἀπόγευμα συνεχίζεται ἡ μάχη μόνο μὲ πυρὰ ἀπὸ τὶς θέσεις Ἱερολοχιτῶν καὶ ἀνταρτῶν στὰ ὁποῖα ἀπαντοῦν οἱ Γερμανοί. Τραυματίζεται ὁ Καπαρέλης.

Κάθε ὥρα φθάνουν ἀπὸ τὰ χωριὰ κι' ἄλλοι ἐθελοντὲς ἀντάρτες, τρόφιμα καὶ πολεμοφόδια.

Ἡ νύχτα περνᾶ μὲ τὴν ἀγωνία τῆς ἐπίθεσης ἐναντίον τῶν Γερμανῶν. Περίπολοι γυρίζουν τὴν πόλη καὶ φθάνουν ἀνενόχλητοι ὡς τὶς ἐχθρικὲς θέσεις

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΙΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 τ' ΟΧΤΩΒΡΗ 1944

—Ἡ μέρα θαμποχαράζει συνεφιασμένη.

Στὶς 0.4.00΄ π. μ. φθάνει στὴ Νάξο ὁ Διοικητὴς τῆς Α΄ Μοίρας τοῦ Ἱ. Λ. συντ)χης Καλίνσκης Ἀνδρέας μὲ ἕνα στοιχεῖο ὅλμων (1) τῶν 3'', βλήματα καὶ ἄλλα πυρομαχικά. Ματαιώνεται ἡ ἀνατίναξης τῶν Γερμανικῶν θέσεων καὶ περιμένεται ἡ R.A.F

Στὶς 0.6,30΄ π. μ. τρεῖς γερμανικὲς ἀεράκατες φάνηκαν νὰ ἔρχωνται γιὰ προσθαλάσσωση στὸ λιμάνι. Εἶναι ἐκεῖνες ποὺ περίμεναν οἱ Γερμανοὶ γιὰ νὰ τοὺς πάρουν. Μὲ τὴν ἐμφάνισή τους ζωηρὰ πυρὰ τῶν M. L. τὶς ἀναγκάζουν ν' ἀπομακρυνθοῦν. Ἡ μιὰ ἀπ' αὐτὲς ἔχει βληθεῖ καὶ ἀπομακρυνομένη πέφτει στὴν θάλασσα.

Στὶς 0.7,00΄ ἀρχίζει ξανὰ ἡ μάχη μὲ πυρὰ ἀπ' ὅλες τὶς πλευρές. Ἕνα τρελλὸ κροτάλισμα πολυβόλων, ὁπλοπολυβόλων, ὅπλων καὶ ὅλμων ταράζει τὴν πρωϊνὴ ἠρεμία. Ὅλο τὸ Κάστρο εἶναι ζωσμένο ἀπὸ παντοῦ μὲ τὴ βροχὴ τῶν σφαιρῶν καὶ τῶν βλημάτων ποὺ χτυποῦν τοὺς Γερμανούς. Ὅλμοι καὶ αὐτόματα γερμανικὰ ὅπλα χτυποῦν πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις κι' οἱ σφαῖρες συρίζουν πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τῶν πολεμιστῶν, ἀνάμεσ' ἀπὸ τ' ἀθάνατα καὶ τὰ καλάμια ἐνῶ ἡ θάλασσα δίπλα στὰ M. L. εἶναι κι' αὐτὴ σὰ νὰ βράζει ἀπὸ τὰ βλήματα τῶν γερμανικῶν ὅπλων. Ἡ βροχὴ ποὺ ἀρχίζει ραγδαία δυσχεραίνει τὶς ἐπιχειρήσεις.

Στὶς 11.30΄ φθάνει ραδιοτηλεγράφημα στὸν Ἱ.Λ. ὅτι ἡ R.A.F. θὰ βομβαρδίσει τὸ Κάστρο στὶς 15,45΄.

Στὶς 12,00΄ ὅλα τὰ τμήματα καταλαμβάνουν τὴ βάση ἐξορμήσεως καὶ ὁ Ἱ Λ. βγάζει διαταγὴ μὲ τὴν ὁποία συγκροτοῦνται δύο τμήματα ἐφόδου τῶν 20 ἀνδρῶν, ἕνα ὑπὸ τὸν ὑπ)γὸ Κριεκούκια καὶ ἄλλο ὑπὸ τὸν Νάξιο ὑπ)γὸ Αὐλητὴ Δ.

Τὸ πρῶτο θὰ προχωροῦσε μέσα στὴν πόλη καὶ θὰ ἔμπαινε στὸ Κάστρο ἀπὸ τὴν πύλη τῆς Ν. Δ. του πλευρᾶς καὶ τὸ δεύτερο θὰ παραβίαζε τὶς πόρτες τῆς ἐκκλησίας τῶν Καπουτσίνων καὶ θἄμπαινε ἀπ' αὐτὲς στὸ Κάστρο. Ὥρα τῆς ἐφόδου ὁρίσθηκε ἡ πρώτη στιγμὴ ὕστερ' ἀπὸ τὸν βομβαρδισμό.

Στὶς 15,45΄ ὅπως ἀκριβῶς εἶχε καθορισθεῖ, τέσσαρα ἀεροπλάνα τῆς R.A.F. τύπου «Μποφάϊτερς» φαίνονται στὸν ὁρίζοντα κι' ὕστερα ἀπὸ τὸν πρῶτο τους γῦρο πάνω ἀπὸ τὴν πόλη, ἀρχίζουν νὰ κτυποῦν μὲ ρουκετοβίδες τὶς γερμανικὲς θέσεις στὸ Κάστρο Ἀπὸ τὴ θάλασσα χτυποῦν τὰ M.L. κι' ἀπὸ τὴ στεριὰ τ' ἀνταρτικὰ καὶ ἱερολοχίτικα ὅπλα καὶ οἱ ὅλμοι ποὺ μὲ καπνογόνα βλήματα ὑποδεικνύουν τοὺς στόχους. Τὸ σφυροκόπημα αὐτὸ τῶν ἐχθρικῶν θέσεων στὸ Κάστρο διαρκεῖ 20΄ μὲ ρουκέτες καὶ 10΄ μὲ πολυβόλα. Φλόγες καὶ καπνοὶ ζώνουν ἀπὸ παντοῦ τὸ Κάστρο κι' ἀνεβαίνουν στὸν γκρίζον οὐρανὸν ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ Σχολὴ ποὺ φλέγεται.

Στὶς 16.15΄ τ' ἀεροπλάνα φεύγουν, οἱ ὅλμοι τῶν 3'' καὶ τὰ πολυβόλα συνεχίζουν τὸ σφυροκόπημα κι' ἐνῶ οἱ γερμανοὶ εἶναι λουφασμένοι στὰ καταφύγιά τους κι' ἕτοιμοι νὰ ξαναρχίσουν τὴ μάχη μόλις φύγουν τ' ἀεροπλάνα, βλέπουν μπροστά τους Ἕλληνες στοὺς ὁποίους δὲν ἤθελαν νὰ παραδοθοῦν χθὲς καὶ προχθές. Οἱ πιὸ θερμόαιμοι ἀπ' αὐτοὺς προσπαθοῦν ν' ἀμυνθοῦν ἀκόμα ἀλλὰ δὲν προφθαίνουν καὶ σηκώνουν ψηλὰ τὰ χέρια, Καὶ πιάνονται αἰχμάλωτοι 72 γερμανοὶ ἐνῶ ἄλλοι δύο ποὺ εἶχαν κατορθώσει νὰ δραπετεύσουν μέσα στὸ σκοτάδι καὶ στὸν ἐνθουσιασμὸ πολεμιστῶν καὶ λαοῦ πιάνονται κι' αὐτοὶ σὲ δυὸ μέρες ἀπὸ Ἀπεραθῖτες καὶ παραδίνονται στὸν Ἱ. Λ.

Ὅλα τὰ τμήματα μπαίνουν ἀμέσως στὴ Χώρα καὶ μέσα στὴ νύχτα ἕνας τρελλὸς ἐνθουσιασμὸς ξεσηκώνει πολεμιστὲς καὶ λαό.

Ἡ Λευτεριὰ ποὺ ξαναγύρισε στὸ σκλαβωμένο τρία χρόνια νησί, κάνει τὴ νύχτα αὐτὴ τῆς 15 τ' Ὀχτώβρη στὴ Νάξο νύχτα Ἀνάστασης, πάμφωτη νύχτα χαρᾶς σ' ὅλο τὸ νησί μας.

ΔΕΥΤΕΡΑ 16 τ' ΟΧΤΩΒΡΗ.— Πρῶτο ξημέρωμα. πρώτη λαμπρὴ μέρα τῆς Λευτεριᾶς. Ἔφεξε ὁ ἥλιος πιὸ λαμπερός, Ἀλάφρωσαν τὰ στήθεια, ἔφυγε ὁ βραχνᾶς τῆς σκλαβιᾶς. Πανηγύρισαν ὡς κι' οἱ πέτρες. Κι' ἀπὸ τὰ χείλη τὰ διψασμένα, ἀπὸ τὰ στόματα τὰ πεινασμένα, βγαίνει τὸ τραγούδι τοῦ Λυτρωμοῦ καὶ τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ νησιοῦ:

Στὰ βουνά μας ξεπροβάλει
μιὰ ἀνατολὴ χρυσὴ
Λευτεριὰ γιορτάζει πάλι
τὸ γαλάζιο μας νησί.
Ἡ σκιὰ τῆς Πολυκρίτης
ἀπὸ πάνω μας πετᾶ
καὶ τὸ Λεύτερο νησί της
τώρα γλυκοχαιρετᾶ.

……

ΝΑΞΙΑΚΗ ΖΩΗ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Ἡ κ. **Σοφία** Ἠλιοπούλου (Καστρησίου) ἐγέννησε στὴν Ἀθήνα κοριτσάκι.

Αἱ ἀδελφαὶ κ. κ. Σμαράνδα Μανωλοπούλου καὶ Τιτίκα Α. Χρήστου (τὸ γένος Ροδοπούλου) ἐγέννησαν ἐν Ἀθήναις ἀγοράκια.

—Ἐγέννησαν εἰς Ἀγερσανὶ ἡ Τασία Ἀπ. Ἀρτσάνου κοριτσάκι καὶ ἡ Μαρ. Ι. Καραμανῆ, κοριτσάκι. Εἰς Τρίποδες ἡ Μ. Ν. Μαρίτη, ἀγόρι, ἡ Νικολέττα Ι Μαργαρίτη ἀγόρι, ἡ κ. Σ. Σκάρκου κοριτσάκι καὶ ἡ Μ. Λαγογιάννη κορίτσι, εἰς Ἐγκαρές, ἡ Μαρ. Λ. Λιανιοῦ καὶ ἡ Κατίνα Δ. Μπουλαξῆ, ἀγοράκια..

—Ἐπίσης ἐγέννησε ἀγοράκι, ἡ κ. Εἰρήνη Β. Μελισσηνοῦ.

Στὸν Καλόξυλο ἐγέννησε ἀγοράκι ἡ Ἀγγελικὴ Ἀν. Σαλτερῆ.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Στὴν Ἀπείρανθο ἡ δημ)σα δὶς Εἰρήνη Μ. Ματζουράνη ἐβάπτισε τὸ ἀγοράκι τοῦ Κ. Ν. Μπακάλου ὀνομάσασα αὐτὸ Στέφανον. Νὰ τῆς ζήση. Κ.

—Ἡ δὶς Ἑλένη Γεωργ. Ζευγώλη, ἐβάπτισε εἰς Ἀπείρανθον τὸ ἀγοράκι τοῦ κ. Γ. Κώτσου ὀνομάσασα αὐτὸ Γιάννη.

—Στὴν Κόρωνο ὁ κ. Ἰωάννης Ν. Σιδερῆς ἐβάπτισε τὸ κοριτσάκι τοῦ Ἀποστόλου Γεωργίου Ψαρροῦ καὶ τὸ ὠνόμασε Ἐλισσάβετ.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Ὁ κ. Στέφανος Δ. Ἀαρών, ἐφοριακὸς καὶ ἡ δὶς Εἰρήνη Μιχ. Ματζουράνη, διδασκάλισσα, ἠρραβωνίσθησαν.

—Ὁ κ. Εὐάγγ. Γαβαλᾶς καὶ ἡ δὶς Ἀρχ. Γκούφα, ἔδωσαν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν γάμου.

ΓΑΜΟΙ

Ἐτελέσθησαν στὴ Νάξο οἱ γάμοι τοῦ ἐφόρου καπνοῦ κ. Νίκου Γεροθανάση μετὰ τῆς χαριτοβρύτου δίδος Νίτσας Σιγάλα. Ὅλη ἡ ἐκλεκτὴ κοινωνία τῆς Νάξου παρηκολούθησε τὴν στέψιν στὴν Μητρόπολι καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν δεξίωσιν, ποὺ ἐκράτησε μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὡρῶν.

Στοὺς νεονύμφους εὐχόμεθα βίον ἀνθόσπαρτον.

—Στὸ Φιλῶτι ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ Ἐμμαν. Δ. Λιαννοπούλου μετὰ τῆς δίδος Μαρίας Ἐμ. Γρατσία.

Στὸ Τσικαλαριὸ ὁ Γεώργιος Σαλτερῆς καὶ ἡ δὶς Κυριακὴ Ἀνδρέου Καμαριέρη ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.

—Στὴ Κωμιακὴ ὁ Βασ. Ι. Χωριανόπουλος καὶ ἡ δὶς Μαρία Ι. Χατζοπούλου ἐτέλεσαν τοὺς γάμουςτων.

—Ὁ κ. Κωνστ. Λεβογιάννης καὶ ἡ δὶς Χρυσοῦλα Δρούγκα, ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των εἰς Κόρινθον.

—Ἐτελέσθησαν εἰς Ποταμιὰν οἱ γάμοι τοῦ κ. Ἐμμ. Γ. Πετροκάλλου μετὰ τῆς δίδος Εἰρήνης Ἰακ. Μαΐτοῦ.

—Γ. Στ. Κατσούρης καὶ Ἰακωβίνα Ἀντ. Ἀθηναίου στὸ Γαλανάδο. Παράνυμφος ἦτο ὁ καθηγ. Ἐμμ. Κατσούρης.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Ὁ Ν. Ἰουλ. Τζιώτης, ἐκ Φιλωτίου, γραμμ. τοῦ Εἰρηνοδ. Τραγαίας, ἐνῷ μετεφέρετο εἰς Ἀθήνας πρὸς θεραπείαν, ἀπέθανε ἐντὸς τοῦ Ἰστιοφόρου.

—Ἀπέθανεν εἰς Ἀθήνας ὁ ἰατρὸς Γαβαλᾶς ἐκ Τραγαίας καὶ ὁ Γ. Λινάρδος ἐκ Ποταμιᾶς, 24 ἐτῶν καὶ εἰς Τρίποδες ὁ Γεώργ. Ι. Μπασταρδόπουλος, 20 ἐτῶν

—Ἀπέθανε στὸ Φιλῶτι ἡ Εἰρήνη Ν. Δούκη.

ΠΡΟΑΓΩΓΑΙ

—Προήχθη εἰς Πάρεδρον μὲ εἰσαγγελικὰ καθήκοντα ὁ Εἰρηνοδίκης Νάξου κ. Βλάσιος Φατοῦρος καὶ ἐτοποθετήθη εἰς Κοζάνην.

ΜΕΤΑΘΕΣΕΙΣ

Ἡ δὶς Μαρία Σωμαρίππα, καθηγήτρια τῆς Γαλλικῆς, μετετέθη εἰς τὸ Γυμνάσιον Νάξου, ἐκ τοῦ Γυμνασίου Καλαμῶν.

Μετετέθησαν ἀπὸ ἄλλας περιφερείας οἱ δημ)λοι Ἐμμ. Σοφικίτης εἰς Κωμιακήν, Εἰρήνη Καρακίτου εἰς Γαλανάδο, Αἰκ. Δουλῆ εἰς Κυνίδαρον καὶ Κ. Τατσιόπουλος εἰς Δαμαριῶνα.

—Μετετέθη ἐκ Κέας καὶ ἐτοποθετήθη ὡς προϊστάμενος τοῦ Τ.Τ.Τ. γραφείου Τραγαίας ὁ τηλ)της Ἰωάννης Βαλληνδρᾶς.

Μετετέθη ἐκ Τραγαίας εἰς Ρέθυμνον Κρήτης ὁ Γραμματεὺς τοῦ Εἰρηνοδικείου κ. Παπαγεωργίου.

—Μετετέθησαν οἱ δημοδιδάσκαλοι Ἐμμ. Σοφικίτης εἰς Κωμιακήν, Εἰρήνη Κορακίτου εἰς Γαλανάδο, Αἰκ. Δουλῆ Εἰς Κυνίδαρον καὶ Κ. Τατσιόπουλος εἰς Δαμαριῶνα.

ΔΩΡΕΑΙ

Ἡ οἰκογένεια κ. Νικ. Σιδερῆ μᾶς ἀπέστειλεν διὰ τοῦ Συλλόγου Κορωνίδος καὶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ τελεσθέντος μνημοσύνου ὑπὲρ τῶν πεσόντων Κωμιακιτῶν, εἰς μνήμην τοῦ Ἰω. Δημ. Φραγκαλοπούλου, ὑπὲρ τοῦ Νοσοκομείου Νάξου, δρχ. 2.000.

ΝΕΟΙ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙ

Ἐκυκλοφόρησαν δύο νέοι συνάδελφοι, ἡ **«Φωνὴ τῆς Πάρου»** καὶ ἡ **«Νέα Πάρος»**. Εἰς τὰς καλὰς συναδέλφους εὐχόμεθα μακροζωΐαν ἐπ' ἀγαθῷ τῶν συμφερόντων τῆς γειτονικῆς μας νήσου Πάρου.

ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

Ξεκινήσαμε μεσάνυχτα. Ὅλα ἤτανε σχεδιασμένα καὶ κανονισμένα, μὲ πρόγραμμα. Μὲ τὰ ντουφέκια στὸν ὦμο, τὶς χειροβομβίδες στὴ τσέπη καὶ στὰ χέρια, μὲ τὶς σφαῖρες καὶ τὰ πολυβόλα φορτωμένα στὰ μουλάρια, κατεβαίναμε γιὰ τὸ πανηγύρι.... Οἱ σύνδεσμοι μᾶς ἦσαν σὲ ἐπικοινωνία μὲ τις ὁμάδες τῶν ἄλλων χωριῶν. Καὶ κατεβαίναμε. Στὸ Δαμαριῶνα σμίγουμε μὲ τοὺς Φιλωτίτες, στοῦ Μαλαματάκια μὲ τοὺς Τραγαιάτες καὶ στοῦ Μητροπόλου μὲ τοὺς Σαγκριῶτες. Κι' εἴχανε φτερὰ τὰ πόδια μας, φτερὰ κι' ἡ ψυχή μας. Κι' εἴμαστε ὅλοι οἱ χθεσινοὶ σκλάβοι, οἱ χθεσινοὶ πεινασμένοι, τὰ χθεσινὰ ράκη τῆς ὑποδούλωσης... Κι' εἴμαστε θεριὰ αὐτὴ τὴν ὥρα, ἥρωες, ἐκδικητὲς μιᾶς τρίχρονης μαρτυρικῆς κατοχῆς...,

⁂

—«Νά!.,, Τοὺς παίρνουν, Θωρῶ δυὸ βαπόρια ποὺ ἤρθανε· φαίνεται νὰ τοὺς πάρουν».

Ξημέρωνε πιά, καὶ πλησιάζοντας τὸν Πύργο τοῦ Μπελόνια διακρίναμε ξεκάθαρα τὰ βαποράκια. Ἡ ἀμηχανία μας ἦταν μεγάλη, ἡ ὁρμή μας δυνατότερη. Ἔπρεπε νὰ τοὺς πιάσουμε ὅλους. Ἔπρεπε νὰ μὴν μᾶς φύγουν.....

Τὸ Γαλανάδο ἤτανε στὸ πόδι. Ὁ δρόμος τοῦ Λειβαδιοῦ μουντὸς ἀπ' τοὺς πολεμιστὲς ποὺ βάδιζαν γιὰ τὴ Χώρα... Καὶ νά!.. Πήραμε τὴν καλὴ εἴδηση.

«Τὰ βαποράκια ἤταν Ἀγγλικά. Κι' ἡ χαρά μας ἀπ' τὸ νέο μήνυμα μᾶς ἔδινε δύναμη, θάρρος, καὶ γενναιότητα στὴ ψυχή μας. Τὰ δυὸ βαποράκια ἤταν Ἀγγλικά.... Ἡ λευτεριὰ πιὰ ἤτανε σίγουρη, χειροπιαστή.

⁂

—Ὁ Αὐλητής.,, Ὁ Ξενάκης..... Ὁ Ζούλης.... Ὁ Καρδερίνης.... Ἐγγλέζοι, Ἕλληνες στρατιῶτες ἤρθανε. Εἶναι στὴ Φουντάνα, ἔξω στοῦ Καπαρέλη, πίσω στὴ Μερμηγκοῦ.... Θὰ γίνη μάχη... Οἱ Γερμανοὶ πῆραν θέσεις στὸ Κάστρο. Κι' ὁ κόσμος τρέχει ἔξαλλος τριγύρω.

—Νὰ δῆς τὸ Δημητράκη μας,... μαῦρο, ψημμένο, τόσο δά, ὄμορφο... Νὰ δῆς... νὰ δῆτε....

Ὁ Ἱερὸς Λόχος εἶχε φθάσει. Ἀστραπιαία διαδόθηκε σ' ὅλη τὴ πόλι. Κι' ὁ κόσμος διερωτιῶταν. Ἤρθαν Ἐγγλέζοι; θὰ γίνη μάχη;.. θὰ πολεμήσουν;... Ἕνα πιὰ ἦταν γνωστό: Ἤρθαν ἀντάρτες, Ἠγγλέζοι, ὥρα τῆς μάχης.

⁂

Τὰ ὅπλα ἀρχίσανε τὸ κελάδημά τους... Ἤταν κάτι τὸ ἀπίστευτο... Γύρω γύρω στὴ Χώρα βροντοῦσαν χειροβομβίδες, λιανοντούφεκα, ὅλμοι πολυβόλα... Κι' ἀπὸ τὸ Κάστρο ἀνταπαντοῦσε ὁ κλεισμένος ἐκεῖ ἐχθρός... Ἡ μάχη εἶχε ἀρχίσει... Καὶ τὸ τρελλὸ πανηγύρι πῆρε τὸ δρόμο του... Γυναῖκες κλαῖνε ἀπὸ συγκίνησι κι' ἡ Χώρα ζῆ στιγμὲς ἀγωνίας... Γίνεται μάχη... Θὰ παραδοθοῦν οἱ Γερμανοί;... Ἡ μάχη ἐξακολουθεῖ.. Μιὰ μέρα, δυὸ μέρες, τρεῖς μέρες..

⁂

Οἱ Ἐπονίτες ἦταν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνταρτοπόλεμου τῆς Νάξου. Δυὸ μῆνες τώρα πρὶν κάθε βράδυ, ἀπ' τὶς περιοχὲς ἀπέναντι στὸ Μαρμαροκοπιό, ποὖταν τὸ Γερμανικὸ φυλάκιο τῆς Ἀπειράνθου, τάραζαν τὴν ἡσυχία τῆς νύχτας καὶ τοὺς Γερμανοὺς μὲ τὰ πολυβόλα τους... Τότε τὰ ξεσκούριαζαν γιὰ τὶς τωρινὲς μάχες. Τότε.., φοβέριζαν τοὺς Γερμανοὺς καὶ τώρα τοὺς πολεμοῦν. Κι' ἦταν οἱ μικροὶ ἐπονίτες μαθητούδια τοῦ Γυμνασίου. Μὲ τὄνα πολυβόλο ποὺ τοὺς εἶχε δοθῆ πολέμησαν ἀντρίκια τρεῖς μέρες συνέχεια. Τὴν νύχτα τὸ καθάριζαν, τὸ λάδωναν, τὸ φιλοῦσαν καὶ τὸ χάϊδευαν. Καὶ τὴν ἡμέρα πολεμοῦσαν σκυφτοὶ ἐπάνω του... Μετὰ τὴ μάχη πῆραν τὰ συγχαρητήρια τοῦ στρατηγείου. Τὸ τμῆμα τοῦ Ἱεροῦ Λόχου τοὺς εἶχε θαυμάσει καὶ μιλοῦσε πολλὲς φορὲς γιὰ τὸ πολυβόλο τῶν ἀνταρτῶν τῆς Ν.Δ. πλευρᾶς... Καὶ τὸ πολυβόλο ἤτανε τὸ «καναρίνι» τῶν μικρῶν ἐπονιτῶν, τῆς Νάξου ποὺ πολέμησαν στὴν ἀπελευθέρωσή της.

⁂

Οἱ Ἱερολοχῖτες ἐξορμοῦσαν γιὰ τὴν ἐπίθεση στὸ Κάστρο. Ἕνας καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου μέλος τοῦ Σ.Τ.Ν. σταματᾶ δυὸ Ἱερολοχῖτες ποὺ ἀνέβαιναν τὶς σκάλες τοῦ Παραπορτιοῦ.

—Παιδιὰ νὰ σᾶς βοηθήσω.

Κι' ὁ Ἱερολοχίτης τοῦ ἔδωσε τὸ ὅπλο του. Ὁ κ. καθηγητὴς τὸ πῆρε, σταμάτησε λίγο καὶ τρέμοντας τὸν ἐρωτᾶ:

Μά.... πῶς.... δουλεύει; » Ὁ Ἱερολοχίτης τοῦ τὸ παίρνει καὶ τοῦ δίνει τὸ μπιστόλι του.

Καὶ ὁ κ. Καθηγητὴς τρέμοντας πιὸ πολύ, σταματᾶ καὶ ξαναρωτᾶ:

—Κι' αὐ...τό... πῶς,.. λειτουργεῖ; Τότε τοῦ τ' ἁρπάζει κι' αὐτὸ ὁ στρατιώτης, τὸν ἀφήνει χωρὶς νὰ τοῦ μιλήσει κι' ἀνεβαίνει στὸ Κάστρο μὲ τοὺς συντρόφους του.

⁂

Σὲ φάλαγγα κατὰ τριάδας καὶ μὲ ψηλὰ τὰ χέρια οἱ Γερμανοὶ ψηλαφῶντας μπροστὰ στὸ ἄγαλμα τοῦ Πραντούνα ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Λόχο. Γυναῖκες καὶ παιδιὰ μαζεύονται τριγύρω... Ἄλλη φοβερίζει τοὺς Γερμανούς, ἄλλη βρίζει, ἄλλη τοὺς ἁρπάζει πράγματα· Ἄλλη ρίχνεται κι' ἀγκαλιάζει τὸν Ξενάκη, τὸν Αὐλητή, τὸ Καρδερίνη ποὺ τοὺς βλέπουν γιὰ πρώτη φορά... Οἱ ἀντάρτες ὑπάρχει διαταγὴ νὰ μὴ μποῦν ἀκόμα στὴ πόλι καὶ δὲν εἶναι δῶ. Ὁ Ἐρρῖκος ξάγρυπνος καὶ μεθυσμένος, μὲ γυαλιὰ χωρὶς τζάμια, τριγυρίζει τραγουδῶντας καὶ παραπατῶντας μπροστὰ στοὺς Γερμανούς. Ὁ Συντ)ρχης τοῦ Ἱεροῦ Λόχου τὸν διώχνει πιὸ πέρα, κι' αὐτὸς χαιρετῶντας καὶ παραπατῶντας ἀπομακρύνεται... Καθίζει στὸ σκαλοπάτι τοῦ Ἀγαθάκη καὶ κεῖ γεμίζει ἕνα σακκίδιο ποὺ κρατᾶ τὰ τσιγάρα ποὺ τοῦ πετᾶ, παίρνοντάς τα ἀπὸ τοὺς Γερμανούς, ὁ Δημητράκης.

⁂

Ὁ κόσμος παραληρῶντας ἀπὸ ἐνθουσιασμὸ ζητοῦσε ἐκδίκησι... Οἱ ἀντάρτες μας ποὺ τόσες μέρες ἔδιναν ὅρκους πὼς δὲν θ' ἄφηναν κανένα Γερμανὸ νὰ φύγη ζωντανὸς δὲν πρόφθασαν νὰ τοὺς ἀντικρύσουν. Ἡ στρατιωτικὴ διοίκηση ὕστερα ἀπὸ τὸν ἐξευτελισμὸ ποὺ πῆραν τὰ γενναῖα παιδιὰ τοῦ Χίτλερ.... τοὺς κατέβασε, τοὺς φόρτωσε ὅλους σ' ἕνα μικρὸ βαποράκι κι' ἔφυγαν μιὰ γιὰ πάντα....

Εἶχε σκοτεινιάσει πιά. Ζητωκραυγὲς καὶ τραγούδια ἀκουγόντουσαν μέσα στὸ σκοτάδι. Ἤταν τὰ τιμημένα παιδιὰ τῆς Πάρου ποὖρθαν νὰ πάρουν μέρος, νὰ πολεμήσουν στὴν ἀπελευθέρωσή μας. Ἤταν 25 ἄνδρες τῶν Ὀργανώσεων τῆς Πάρου ποὺ στὴ πρόσκλησι τῶν Ὀργανώσεων τῆς Νάξου νὰ τῆς στείλουν ὅπλα, ἦρθαν νὰ μᾶς βοηθήσουν στὸν ἱερό μας ἀγῶνα γιὰ τὸ διώξιμο τοῦ κατακτητή.

Τίποτα ἄλλο δὲν ἀκουγότανε πουθενά. Τραγούδια καὶ ἐκδηλώσεις ἐνθουσιασμοῦ. Μόνον λάμψεις, φωτεινὲς λάμψεις σηκωνόντουσαν ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ Σχολή, ποὺ καιγόταν.

⁂

Οἱ μέρες κυλοῦσαν ἤρεμες καὶ γαλήνιες. Τὰ καμμένα βουλίδια τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς, τὰ σημάδια ποὺ ἄφησαν οἱ ὀβίδες στοὺς τοίχους, μᾶς ἔφερναν στὸ μυαλό μας τὶς μέρες τῆς μάχης... Εἴμαστε μόνοι μας πιά... Οἱ ἀποθῆκες καὶ τὰ γραφεῖα τῶν Ἰταλογερμανῶν ἦταν κι' αὐτὰ νεκρά... Καμμιὰ ζωὴ καμμιᾶ κίνησι μέσα.

Κι' ὁ ἥλιος ποὺ πρωΐ πρωΐ τἄλουζε μὲ τὶς ἀκτῖνες του, τοὺς ἔδινε μιὰ ὄψη γέλοιου καὶ χαρᾶς. Γελοῦσαν κι' αὐτὰ τ' ἄψυχα ἀκόμη ἀπὸ τὴ χαρὰ τῆς λευτεριᾶς, γιατὶ ὑπέφεραν ἀπ' τὴ μανία τῆς κατοχῆς. Παντοῦ ἔβλεπε κανεὶς ζωηρὰ καὶ γελαστὰ πρόσωπα.

Παντοῦ τὰ παιδιὰ τράγουδοῦσαν ἐθνικὰ τραγούδια, παντοῦ ἐλεύθερα ὑψωνόταν ἡ Ἑλληνικὴ σημαία... Ἡ Νάξος ὅλη φαινόταν πὼς εἶχε ξαναγεννηθῆ, πὼς εἶχε ἀνασσάνει... Ὅλα γιόρταζαν τριγύμω. Καὶ τὰ πεινασμένα χωριά μας σύσσωμα γλεντοῦσαν τὴν ἀπελευθέρωση. Μόνον τὰ καμμένα βουλίδια τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς καὶ οἱ ρημαγμένες ἀποθῆκες τῶν Γερμανῶν ἔμειναν καὶ μένουν ἐκεῖ καὶ μᾶς θυμίζουν τὶς ἀλλησμόνητες στιγμές, ποὺ ἔζησε ὁ Ναξιακὸς λαός.

Μ. Γρ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Κύριε Φραγκούλη,

Ἐπανελθὼν ἐκ Νάξου σπεύδω νὰ σᾶς ἐκφράσω τὰς θερμοτάτας μου εὐχαριστίας διὰ τὸ ἀμέριστον ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἐπεδείξατε κατὰ τὰς ἐνεργείας μου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ὑγιεινῆς, πρὸς τακτοποίησιν καὶ οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Νοσοκομείου μας, ἄνευ τῶν ὁποίων ἦτο ἀδύνατος ἡ περαιτέρω λειτουργία του.

Ὡς Νάξιος καὶ ὡς Διευθυντὴς τοῦ Νοσοκομείου, Σᾶς εὐχαριστῶ.

Ι. Μανωλᾶς
Ἰατρὸς

Ὁ κ. Ἀντώνιος **Στ.** Γρατσίας, ἀπ' τὸ Φιλῶτι, μᾶς γράφει ὅτι στὶς 7 τὸ πρωΐ τῆς 15-10-45, πολλοὶ Ἀπεραθῖτες καὶ Φιλωτῖτες, ποὺ εἶχαν κατεβῆ στὴν Τραγαία γιὰ νὰ πάρουν τὸ αὐτοκίνητο γιὰ τὴν Χώρα, ἔμειναν ἔξω, γιατὶ ἐπροτιμήθησαν διάφοροι εὐνοούμενοι, οἱ ὁποῖοι παρουσιάσθησαν κατὴν ὥρα τῆς ἐκκινήσεως, χωρὶς κἂν νὰ ἔχουν προτεραιότητα. Ἔτσι οἱ φτωχοὶ χωρικοὶ ὑπεχρεώθησαν νὰ μείνουν μιὰ ἀκόμα νύχτα στὴν Τραγαία. Ὁ κ. ἐπόπτης ἐπὶ τῶν αὐτοκινήτων δὲν φροντίζει νὰ εἶναι πιὸ ὑπηρεσιακὸς στὴν ἐργασίαν του;

ΣΩΜΑΤΕΙΑΚΑ

Δημοκρατ. Σύλλ. Κυκλαδιτῶν

Μὲ πρωτοβουλία πολλῶν ἐν Ἀθήναις Κυκλαδιτῶν πολιτευτῶν, ἐπιστημόνων, ἐπαγγελματιῶν κλπ. μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ **κ. κ.** Πέτρος Εὐριπαῖος, πολιτευτὴς πρώην ὑπουργός, Τάσσος Διαλισμᾶς στρατηγὸς ἐ. ἀ. Στυλιανὸς Τρυγώνης ἀνώτατος ὑπάλληλος Μονοπωλίων, Γεώργ. Κουμπαρσοῦτσος, κλπ. συνεστήθη σωματεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Δημοκρατικὴ Ἕνωσις Κυκλαδιτῶν» μὲ σκοπὸν τὴν προπαγάνδαν τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν καὶ ἰδεῶν. Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου προσκαλοῦνται ὅλοι οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ Κυκλαδῖται νὰ ἐγγραφοῦν μέλη. Πληροφορίαι: Προσωρινὰ γραφεῖα, ὁδὸς Πανεπιστημίου 43, 1ος ὄροφος, τηλ. 27.789.

Ὁ Σύλλογος Σαγκριωτῶν

Ὁ Ἐξωραϊστικὸς καὶ Μορφωτικὸς Σύλλογος Σαγκριωτῶν Νάξου «Ἡ Πρόοδος» κατόπιν προτάσεως τοῦ Προέδρου αὐτοῦ κ. Ν. Μαργαρίτη, ἐνέκρινε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὴν Κοινότητα Σαγκρίου Νάξου 15.000 δρχ. διὰ τὴν κατασκευὴν γεφύρας ἐπὶ τοῦ ρύακος Σιδερίτη, ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ἄνετον συγκοινωνίαν μεταξὺ τοῦ Ἄνω καὶ Κάτω Σαγκρίου. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ποσὸν τοῦτο εἶναι ἀνεπαρκὲς διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ἡ Κοινότης Σαγκρίου ὑπεσχέθη νὰ συμβάλῃ διὰ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν κατοίκων.

Προσφοραὶ εἰς τὸν Π.Ο.Ν.

—Ὁ ἔμπορος κ. Γεώργ. Βαλληνδρᾶς προσέφερε εἰς τὸν Π.Ο.Ν. διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ μνημείου τοῦ Ἱερολοχίτου δραχμὰς πέντε χιλιάδες (5.000).

—Ὁ ἔμπορος κ. Μᾶρκος Λύκαρης διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν δρχ. δύο χιλιάδες (2000).

—Τὸ φαρμακεῖον Δελλαρόκκα—Κωστάντε διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν δραχ. δύο χιλιάδες (200).

—Ὁ ἔμπορος κ. Νικολ. Γιαμούρης διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν δραχ. (1000).

Σύνολον δραχ. δέκα χιλιάδες (10000).

(Ἐκ τῆς Δ)σεως τοῦ Π. Ο. Ν.)

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ νεοϊδρυθὲν ἐν Νάξῳ ὑποδηματοποιεῖον ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΣΑΚΩΝΙΑΤΗ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, εἰδοποιεῖ τοὺς ὑποδηματοποιοὺς τῆς νήσου ὅτι, δέχεται Φόντιξ παντὸς εἴδους. Διὰ τὸν σκοπὸ τοῦτον ἔφθασε εἰς τὸ κατάστημά του εἰδικευμένος μηχανικός.

Ναξιακὸν Μέλλον

Γεγονότα & Σχόλια

ΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΝΑΞΟΥ

Τὸ Νοσοκομεῖον Νάξου, ὡς δημοσιεύομεν εἰς ἄλλην στήλην, ἐχαρακτηρίσθη ὡς προσωρινῶς Κρατικὸν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου Ὑγιεινῆς. Τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶναι βεβαίως εὐχάριστον, διότι ἔτσι τὸ Νοσοκομεῖον θὰ ἐφοδιάζεται διὰ τοῦ ἀναγκαίου ἰατρικοῦ καὶ φαρμακευτικοῦ ὑλικοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἀπαραιτήτων εἰδῶν (κλινῶν, κλινοσκεπασμάτων κ.λ.π.), ὥστε νὰ ἠμπορῇ νὰ λειτουργῇ κανονικῶς. Ἡ κρατικὴ ὅμως ἐνίσχυσις ὑπὸ τὰς παρούσας δυσχερεῖς οἰκονομικὰς συνθήκας ὑφ' ἃς διατελεῖ τὸ Κράτος, δὲν θὰ εἶναι τόσον ἐπαρκής, ὥστε δι' αὐτῆς καὶ μόνον ν' ἀντιμετωπίζωνται ὅλαι αἱ ἀνάγκαι τοῦ Νοσοκομείου. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐπιβάλλεται νὰ ἐνισχυθῇ καὶ ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος Νάξου καὶ ἐκ μέρους ὅλων τῶν Ναξίων. Συγκεκριμένως θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἐγγραφῇ εἰς τοὺς προϋπολογισμοὺς ὅλων τῶν Κοινοτήτων τῆς Νάξου χρηματικὸν κονδύλιον, ἀνάλογον πρὸς τὰ ἔσοδα ἑκάστης Κοινότητος, ὑπὲρ τοῦ Νοσοκομείου καὶ νὰ ἀναλάβουν τὰ ἐν Ἀθήναις καὶ Νάξῳ Σωματεῖα καὶ Ὀργανώσεις νὰ διενεργήσουν σχετικὸν ἔρανον μεταξὺ τῶν ἁπανταχοῦ συμπολιτῶν. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ συμπληροῦται ἡ κρατικὴ βοήθεια καὶ τὸ Νοσοκομεῖον θὰ εἶναι πλέον εἰς θέσιν νὰ ἐκπληροῖ πλήρως τὸν προορισμόν του. Ἂς ἀναλάβουν, λοιπόν, τὴν σχετικὴν πρωτοβουλίαν ἡ Κοινότης Νάξου καὶ τὰ Ναξιακὰ Σωματεῖα.

Σωματεῖα

Ἀπὸ τὰς συναδέλφους τῆς Πάρου, πληροφορούμεθα ὅτι οἱ ἐν Ἀθήναις διαμένοντες Πάριοι συνέστησαν σωματεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Πατριωτικὴ Ἕνωσις Παρίων». Κατὰ τὸ δημοσιευόμενον δὲ ἱδρυτικὸν πρακτικόν, ἡ ὡς ἄνω Ἕνωσις, μακρὰν ἀπὸ πολιτικὰς ὀργανώσεις καὶ κόμματα, θὰ ἐπιδιώξῃ: Τὴν ἀνόρθωσιν, ἀνάπτυξιν καὶ συνεχῆ παρακολούθησιν τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τῶν κατοίκων τῆς Πάρου· τὴν βελτίωσιν τῶν ὅρων ὑγιεινῆς διαβιώσεως τῶν Παρίων, διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν φυσικῶν πλουτοπαραγωγικῶν πόρων τῆς νήσου· τὴν μελέτην καὶ ἀνάπτυξιν τῆς τουριστικῆς καὶ παραθεριστικῆς κινήσεως εἰς τὴν Πάρον· τὴν παρακολούθησιν καὶ μελέτην τῶν γενικῶν προβλημάτων τῆς Πάρου· τὴν διαδάσωσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀγάπης διὰ τὸ πράσινον· τὴν διάδοσιν τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς διὰ τῆς ἱδρύσεως γυμναστηρίου, τελέσεως ἀγώνων κ.λ.π., καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀθλητισμοῦ καὶ τοῦ προσκοπισμοῦ.

Ἡ συλλογικὴ αὐτὴ προσπάθεια τῶν 153 Παρίων, ποὺ ὑπογράφουν τὸ ἱδρυτικὸν πρακτικὸν τῆς Ἑνώσεως αὐτῆς, εἶναι ἀξία παντὸς ἐπαίνου καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι, ἂν ὁ ζῆλος καὶ ὁ ἐνθουσιασμός, μὲ τὸν ὁποῖον διαπνέονται σήμερον οἱ ἱδρυταί της συνεχισθῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον, θὰ ἐπιτύχουν ὅσα διὰ τοῦ προγράμματός των ἐξαγγέλλουν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ αὐτῇ διερωτώμεθα γιατί τὰ Ναξιακὰ σωματεῖα καὶ ἰδίᾳ ἡ Ναξιακὴ Ἕνωσις, ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ἐν ἀδρανείᾳ, ἐνῷ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνασυγκροτηθοῦν καὶ νὰ μιμηθοῦν τὸ παράδειγμα τῶν ἄλλων Κυκλαδικῶν σωματείων, εἰς τὰ ὁποῖα τὸν τελευταῖον καιρὸν παρατηρεῖται ἕνας ἀξιέπαινος ὀργασμὸς πρὸς ἀνασυγκρότησιν καὶ ἐργασίαν; Ἡ κατοχὴ ἐδημιούργησεν σωρείαν ἀναγκῶν καὶ πλῆθος ζητημάτων εἰς τὴν νῆσον μας, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ὁποίων εἶναι ἀναγκαία ἡ συντονισμένη προσπάθεια ὅλων μας, τοῦ Τύπου, τῶν Ὀργανώσεων καὶ τῶν Πολιτευτῶν.

Ἐξαίρεσις

Παρήγορον ἐξαίρεσιν εἰς τὴν σωματειακὴν αὐτὴν ἀδράνειαν, ποὺ παρατηρεῖται εἰς τὸν τόπον μας, ἀποτελοῦν, ὁ Προοδευτικὸς Ὅμιλος Νάξου (Π.Ο.Ν.), ὁ Σύλλογος Κορωνίδος Νάξου καὶ ὁ Ἐξωραϊστικὸς καὶ Μορφωτικὸς Σύλλογος Σαγκριωτῶν «Ἡ Πρόοδος». Καὶ τὰ τρία αὐτὰ σωματεῖα ἐπιδεικνύουν τελευταίως ἐξαιρετικὴν δραστηριότητα καὶ ἐργάζονται μὲ ζῆλον καὶ φιλοτιμίαν διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν τοπικῶν ζητημάτων τῆς νήσου μας. Ὁ Π.Ο.Ν. δὲν παραλείπει εὐκαιρίαν, ποὺ νὰ μὴν ἐκδηλώσῃ τὸ ἐνδιαφέρον του διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν Νάξον. Ὁ Σύλλογος Σαγκριωτῶν ἐργάζεται δραστηρίως διὰ τὰ ζητήματα τοῦ Συγκρίου. Καὶ ὁ Σύλλογος Κορωνίδος ἐνεκαινίασε τὴν ἀνασύστασίν του, μὲ τὴν ὀργάνωσιν μιᾶς λαμπρᾶς ἑορτῆς εἰς μνήμην τῶν πεσόντων Κωμιακιτῶν κατὰ τὸν πόλεμον καὶ τὴν κατοχήν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐγράψαμεν ἐκτενῶς εἰς προηγούμενον φύλλον μας. Εἰς τὴ ὡραίαν δὲ εἰσήγησιν του, κατὰ τὴν Συνέλευσιν τοῦ Συλλόγου αὐτοῦ, ποὺ ἐξεδόθη καὶ εἰς βιβλίον, ὁ Πρόεδρός του κ. Γ. Χωριανόπουλος, καθηγητής, θέτει τὰς μελλοντικὰς νέας ἐπιδιώξεις τοῦ Συλλόγου, αἱ ὁποῖαι ἐν ὀλίγοις εἶναι: 1) Συγκρότησις Γενικοῦ Μητρώου τῶν ἐν Ἀθήναις ἐγκατεστημένων Κωμιακιτῶν. 2) Σύστασις Τοπικοῦ Συλλόγου (ἢ ἁπλῆς Ἐπιτροπῆς) ἐν Κωμιακῇ, ὁ ὁποῖος ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἐνταῦθα Συλλόγου, παρ' οὗ θὰ λαμβάνῃ κατευθύνσεις, θὰ ἐργάζεται διὰ τὸν ἐξωραϊσμὸν καὶ τὴν ἐν γένει πρόοδον τῆς Κωμιακῆς (συγκοινωνία, εὕρεσις ἐργασίας, ὑγιεινὴ περίθαλψις κ. ἄ.), καὶ 3) Ἵδρυσις καὶ Ὀργάνωσις Πνευματικοῦ Κέντρου τῆς ἐν Ἀθήναις Παροικίας τῶν Κωμιακιτῶν (Πατήσια ἢ Γαλάτσι), μὲ παρεκκλήσιον, μὲ αἴθουσαν διαλέξεων καὶ βιβλιοθήκην, μὲ Ἰατρεῖον, μὲ δικηγορικὸν καὶ φορολογικὸν γραφεῖον, μὲ λουτρά, μὲ Ἡρῷον Πεσόντων, μὲ γυμναστήριον κ. ἄ.

Καὶ ὁ κ. Χωριανόπουλος τελειώνει τὴν εἰσήγησιν του μὲ τὴν κάτωθι παραίνεσιν πρὸς τοὺς Κωμιακίτας:

. . . .

«Ἂν πάλι δὲν μπορῇς—ἀπίστευτον—ἢ δὲν θελήσῃς νὰ μᾶς βοηθήσῃς εἰς τοὺς νέους σκοποὺς μας, τοὐλάχιστο **μὴν ἀντιδράσῃς!** ἂν θέλῃς νὰ μὴ σὲ βαρύνῃ ἡ ἀναπόσπαστη ἠθικὴ εὐθύνη πῶς στάθηκες καὶ σὺ μὲ τὸν μικρὸ ἢ μεγάλο σου κοινωνικὸ ὄγκο ἐμπόδιο γιὰ κάποιο γενικὸ καλό! Τὸν νοῦ σου λοιπὸν μὴ σκορπίσῃς τὴν πνευματοκτόνον ἀπαισιοδοξίαν οὔτε μὲ μιά σου ἀσύλλογιστη λέξι. Θἆναι κι' αὐτὸ μία θετικὴ βοήθεια, γιὰ λογαριασμό σου, γιὰ λογαριασμό μας καὶ γιὰ λογαριασμὸ μιᾶς κοινωνίας ποὺ διψᾷ πάντα τὸν πολιτισμὸ τόσο γιὰ τὸ παρὸν ὅσον καὶ γιὰ τὸ μέλλον, ποὺ ὀφείλομε νὰ κληροδοτήσωμε εἰς τοὺς μεταγενεστέρους γεμᾶτο χαρὰ ἐλπίδα καὶ πρόοδον».

Τὰ ἄλλα Σωματεῖα μας, τῶν Ἀπειρανθίων, τῶν Φιλωτιτῶν, τῶν Κορωνιδιατῶν, ἡ Ναξιακὴ Ἕνωσις κ.λ.π. τί γίνονται; Εἴμεθα περίεργοι νὰ ἴδωμεν, πότε τέλος πάντων θὰ ἀντιληφθοῦν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀνασυστάσεως των.

Τὰ ξενοδοχεῖα μας

Ἕνα ἀπὸ τὰ φλέγοντα ζητήματα τοῦ τόπου μας εἶναι καὶ τὸ ζήτημα τῶν ξενοδοχείων καὶ εἰδικὰ τοῦ ὕπνου. Ἑκατοντάδες ἀνθρώπων καὶ δὴ ξένων, ἀναγκάζονται, καὶ ὑπὸ κακοκαιρίαν ἀκόμη, νὰ διανυκτερεύουν εἰς τὸ ὕπαιθρον, ἐλλείψει ξενοδοχείων. Ἡ λυπηρὰ αὐτὴ κατάστασις, ἡ ὁποία μᾶς ἐκθέτει, ἰδιαιτέρως εἰς τὰ ὄμματα τῶν ξένων, ἐξακολουθεῖ δυστυχῶς νὰ παραμένῃ ἄλυτον πρόβλημα, κατόπιν μάλιστα καὶ τῆς δηλώσεως τοῦ ξενοδόχου Μαρμαρᾶ, ὅτι τὸ πρώην ξενοδοχεῖον του δὲν πρόκειται νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἐργασίας του πλέον καὶ κατόπιν τῆς πωλήσεως τοῦ ξενοδοχείου Νιόνιου. Τὸ μόνον ξενοδοχεῖον. ποὺ ὑπάρχει σήμερον, εἶναι τοῦ κ. Γεροντάκη. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὑπέστη τόσας ζημίας κτιριακὰς καὶ τόσας καταστροφὰς εἰς τὸν ὁπλισμόν του, ὥστε ἡ ἐν τῷ μέλλοντι λειτουργία του νὰ ἀποβαίνῃ σχεδὸν ἀδύνατος ἄνευ κρατικῆς ἐνισχύσεως. Βεβαίως ὁ κ. Γεροντάκης κάμνει ὅ,τι μπορεῖ γιὰ τὴν κτιριακὴ ἐπισκευή του. Μένει ὅμως τὸ ζήτημα τοῦ ὁπλισμοῦ τοῦ ξενοδοχείου, ποὺ θὰ πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἀπὸ τὸ Κράτος, διὰ τῆς χορηγήσεως χρηματικῆς ἀποζημιώσεως, διὰ τὴν ὑπὸ τῶν γερμανῶν καὶ Ἰταλῶν γενομένην λεηλασίαν του. Μήπως ἡ Οὔνρα, ποὺ ὡς πληροφορούμεθα, ἤρχισε τελευταίως νὰ ἐνισχύῃ τοιαύτας ἐπιχειρήσεις, θὰ ἠμποροῦσε νὰ διαθέσῃ μερικὰ ἐφόδια διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ ξενοδοχείου τῆς Νάξου; Ὁ κ. Γεροντάκης προτίθεται νὰ παραχωρήσῃ καὶ τὸν Β' ὄροφον τοῦ ξενοδοχείου του, καὶ νὰ ἐπανασυστήσῃ καὶ τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ φαγητοῦ, ἂν τὸ Κράτος ἢ ἡ Οὔνρα τοῦ παράσχουν τὴν ἀπαιτουμένην ἐνίσχυσιν. Ἂς φροντίσουν, λοιπόν, οἱ δυνάμενο συμπολῖται νὰ δοθῇ τὸ συντομώτερον ἡ ἐνίσχυσις αὐτή, ὥστε τὸ ἐπόμενον τοὐλάχιστον καλοκαῖρι νὰ ἠμπορῇ νὰ χρησιμοποιηθῇ ὑπὸ τῶν παραθεριστῶν καὶ ἐπισκεπτῶν τῆς Νάξου.

●

Ἡ ζάχαρι

Οἱ καλοί μας σύμμαχοι Ἀμερικανοὶ φροντίζουν νὰ μᾶς ἔρχεται ὁλοκάθαρη ἡ ζάχαρι. Σὲ διπλὰ σακκιά, τὸ δεύτερο τὸ ἐσωτερικό, λευκότερο ἀπὸ τὴ ζάχαρι. Καὶ διαπλέει ὁλόκληρο τὸν ὠκεανό, ὁλόκληρο τὴ Μεσόγειο καὶ φθάνει στὴ Νάξο ἄσπρη-ἄσπρη σὰν ἀφράτο χιόνι. Μὰ συμβαίνει κάτι τὸ τρομερὰ ἀκατανόητο. Οἱ ἁρμόδιοι τῶν Κεντρικῶν Ἀποθηκῶν Νάξου ἀδειάζουν τὰ σακκιά, καθυστεροῦν ὧρες τὴν παραλαβή, τὴν μεταγγίζουν σὲ σακκιὰ τῶν ἐπιτροπῶν καὶ τῶν ἐμπόρων κι' ἀπὸ αὐτὸ τὸ «ἄδειασε ξάδειασε» καὶ μέχρι ποὺ νὰ φθάσῃ ἡ ζάχαρι σ' ὀλίγα χιλιόμετρα ἀπόστασι, γεμίζει τρίχες, ἀλεύρια κλπ. Ἐκτὸς δὲ ἀπ' αὐτὰ τὴν βρέχουν γιὰ νὰ βαρύνῃ Ἡ ζάχαρι ὅμως πρέπει νὰ εἶναι καθαρὴ καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο ὑπάρχουν καὶ τὰ πιὸ τέλεια διϋλιστήρια γι' αὐτὴν καὶ γι' αὐτὸ φροντίζουν ἐκεῖνοι ποὺ μᾶς τὴν στέλνουν. Γιατί στὴ Νάξο οἱ ἁρμόδιοι ἐσυνήθισαν νὰ τὴν δίνουν στὸν κόσμο λερωμένη, μαυρισμένη καὶ γεμάτη σκουπίδια; Μποροῦν, τοὺς παρακαλοῦμε, νὰ μᾶς λύσουν αὐτὴν τὴν ἀπορία μας;

●

Πρωτότυπον ἀγώνισμα

Κι' αὐτό, ὅπως καὶ τὸ παραπάνω σημείωμά μας, ἀπευθύνεται στοὺς ἁρμοδίους τῶν ἀποθηκῶν τροφίμων τῆς Νάξου. Χωλαίνουν καὶ ἀργοποροῦν καὶ καθυστεροῦν τὸν κόσμο τόσων χωριῶν στὶς παραλαβὲς τῶν τροφίμων τῆς Οὔνρα καὶ αἰτία εἶναι ἡ πλάστιγγα. Μιὰ καὶ μοναδικὴ τὴν ἔχει τὸ ὑποκατάστημα τῆς Α.Τ.Ε. Τὰ ἄλευρα στὴν Ἀποθήκη τοῦ Γαβαλλᾶ, τὰ ριζομακάρονα στοῦ Γρύλλου. Δὲν εἶναι δὰ καὶ μακρυὰ ἡ μιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη. Περίπου ἕνα χιλιόμετρο... Καὶ πρέπει οἱ ἐπιτροπές, οἱ ἔμποροι. οἱ Συν[σμοὶ νὰ μεταφέρουν τὴν πλάστιγγα ἀπὸ τὴ μιὰ στὴν ἄλλη ἀποθήκη. Κωμικοτραγικὴ καὶ δρόμου μετ' ἐμποδίων μεταφορὰ εἰς τοὺς πρωταθλητὰς τοῦ ὁποίου δίδονται ὡς βραβεῖα τὰ τρόφιμα. Ἀλλ' ἂν τύχῃ νὰ ξεφορτώνωνται τρόφιμα, ἀλλοίμονον... Ἡ πλάστιγγα δὲν μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθῇ πουθενὰ ἀλλοῦ καὶ κατ' ἀνάγκην θὰ διανυκτερεύσουν στὴ Νάξο οἱ ψηλοχωριανοί. Εἶναι, λοιπόν, τόσο δύσκολο νὰ προμηθευθῇ ἡ Α.Τ.Ε. μιὰ πλάστιγγα γιὰ νὰ λείψουν τέτοια πρωτότυπα ἀγωνίσματα καὶ τόσες ταλαιπωρίες τῶν ἀνθρώπων;

●

Ὁ στρεμμ. φόρος

Σὰ νὰ μὴν ἔφθανε ἡ γύμνια, ἡ φτώχεια, ἡ ἐκμετάλλευσις κι' ἡ πλήρης ἐγκατάλειψις τῆς Νάξου ἀπὸ τὸ κράτος, ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν καὶ ὁ Νόμος γιὰ τὴν στρεμματικὴ φορολογία. Μιὰ φορολογία ποὺ σημαίνει ὁλοκληρωτικὸ ξεσπίτωμα καὶ ξεζούμισμα τοῦ ἀγρότη. Φθάνει νὰ ἐκαλλιέργησες ἐδῶ καὶ τρία χρόνια τὸ χωράφι σου, ἀδιάφορο ἂν καὶ τὴν πατάτα καὶ τὸ κριθάρι ποὺ ἔκαμες τὸ πήρανε οἱ Ἰταλοί, γιὰ νὰ φορολογηθῇς.

Ἀλλὰ οἱ ἀγρότες μας δὲν θ' ἀνεχθοῦν αὐτὸ τὸ καινούργιο δῶρο τοῦ Ἐλεύθερου Κράτους. Καὶ μαζί τους δὲν θὰ τ' ἀνεχθῇ κανένας τίμιος ἄνθρωπος. Οἱ Γεωργικοί τους Συνεταιρισμοί, ἡ Γεωργικὴ Ὑπηρεσία, οἱ Γεωπόνοι καὶ κάθε μορφωμένος, πρέπει νὰ ταχθοῦν ὅλοι στὸ πλευρό τους γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὸ καινούργιο αὐτὸ χαράτσι οἱ ἀγρότες μας.

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ 1ης ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΝΑΞΟΥ

ΝΑΞΟΣ, 15-10-45 (τοῦ ἀντ)τοῦ μας).

Σήμερα ἔκλεισε ἕνας χρόνος ποὺ ξαναγύρισε ἡ Δευτεριὰ στὸ σκλαβωμένο νησί μας καὶ χθές, ἐπειδὴ ἦταν Κυριακή, ἑωρτάσθηκε στὴν πόλι μας ἡ πρώτη ἐπέτειος, τῆς ἱστορικῆς γιὰ τὴ Νάξο ἡμέρας. Ὁ ἑορτασμός, ἂν καὶ δὲν εἶχε τὴν λαμπρότητα ποὺ τοῦ ταίριαζε, ἦταν ὡστόσο σεμνὸς καὶ ἡ συμμετοχὴ τῆς Ναξιακῆς κοινωνίας σ' αὐτὸν ἦταν αὐθόρμητη.

Τὸ πρωῒ ἔγινε γενικὸς σημαιοστολισμὸς τῆς χώρας καὶ στὶς 10,30' ἐψάλη στὴν Μητρόπολι δοξολογία χοροστατοῦντος τοῦ Σου Μητροπολίτου Παροναξίας κ. Χερουβεὶμ καὶ μὲ συμμετοχὴ σ' αὐτὴν τοῦ Γυμνασίου, Δημ. Σχολείου, Προσκόπων, Π. Ο. Ν., Συνδέσμου Φορτοεκφορτωτῶν καὶ πλήθους κόσμου.

Τοὺς πανηγυρικοὺς τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησαν ὁ καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου κ. Ἐμμ. Κατσούρη; καὶ ὁ κ. Δημ. Μ. Μελισσηνός.

Τῇ προτροπῇ τοῦ Σου ἐψάλη τὸ Πολυχρόνιον, μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὁποίου ἐξητωκραύγασεν οὗτος ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς δοξολογίας ὁλόκληρον τὸ ἐκκλησίασμα κατηυθύνθη εἰς τὸν ἀπέριττον τάφον τοῦ Ἱερολοχίτου Νικολάου Μπενίκου, ποὺ ἔπεσε γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Νάξου, καὶ μετὰ τὴν ἐπιμνημόσυνον δέησιν, κατετέθησαν στέφανα ἀπὸ τὸν Π. Ο. Ν., Προσκόπους, Γυμνάσιον, Δημ. Σχολεῖον.

Ἀπὸ τὸ μνημεῖον τοῦ Μπενίκου ὁλόκληρος ἡ πομπὴ κατηυθύνθη στὸ Ἡρῷον, στὸ ὁποῖο κατετέθησαν ἐπίσης δάφνινα στέφανα καὶ ἐψάλη τὸ «Αἰωνία ἡ Μνήμη».

Δυστυχῶς τὴν ὅλη ἑορτὴ ἦλθε νὰ ἀμαυρώσῃ μιὰ ἀνόητη πρᾶξις, ποὺ ἔγινε ἀπὸ τοὺς αἰώνιους πολιτικάντηδες. Ἀπὸ τὸ πρωῒ τῆς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς, εἶχαν κολλήσῃ εἰς τὸ Ἡρῷον τὴν φωτογραφία τοῦ Βασιλέως Γεωργίου, πρᾶγμα ποὺ ἐξήγειρε τὸν παρακολουθοῦντα κόσμο, γιατὶ δὲν εἶχε καμμιὰ θέσι ἡ φιμὴ πολιτικὴ στὶς ἱερὲς αὐτὲς στιγμές. Τὸ Ἡρῷον συμβολίζει τὴν ἄσπιλη μνήμη καὶ τὸν κοινὸν τάφον τῶν Ἡρώων τῆς Νάξου καὶ δὲν ἐπιτρέπεται σὲ κανένα νὰ τὸ βεβηλώνει.

Μετὰ ἀπὸ τὴν στέψιν τοῦ Ἡρῴου μας ὁ κόσμος καὶ οἱ παρατεταγμένοι μαθηταὶ καὶ πρόσκοποι κατηυθύνθησαν εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ὅπου ὁ τάφος τοῦ ἄλλου ἡρωϊκοῦ νεκροῦ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Νάξου, μαθητῆ—ἀντάρτη Γεωργίου Δ. Βαλληνδρᾶ στὸν ὁποῖον κατέθεσαν στέφανα.

Ἔτσι ἐτελείωσεν ὁ ἑορτασμός, ὁ ὁποῖος θὰ ἦτο ὡραῖος μὲ τὴν ἁπλότητά του ἀπὸ κάθε ἄποψι, ἂν δὲν ἐσημειοῦντο τὰ ἀσεβῆ πρὸς τὴν μνήμην τῶν πεσόντων ἀνεφερθέντα ἔκτροπα.

ΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΝΑΞΟΥ
ΕΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΘΗ ΠΡΟΣΩΡΙΝΩΣ ΚΡΑΤΙΚΟΝ
ΧΟΡΗΓΗΣΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜ. ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Πρὸ ἡμερῶν ὁ Διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος μας κ. Δ. Φραγκούλης καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ Νοσοκομείου Νάξου κ. Ἰω. Μανωλᾶς, ἐπεσκέφθησαν τὰς ἁρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, πρὸς τὰς ὁποίας ἀνέπτυξαν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνισχύσεως τοῦ Νοσοκομείου Νάξου διὰ χρηματικῶν πιστώσεων καὶ διὰ φαρμακευτικοῦ ὑλικοῦ, ὥστε νὰ δυνηθῇ τοῦτο νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμόν του. Αἱ ἁρμόδιαι ὑπηρεσίαι, ἀφοῦ ἤκουσαν τ' ἀναπτυχθέντα, ἀπήντησαν ὅτι τὸ Νοσοκομεῖον Νάξου ἔχει χαρακτηρισθῇ ὡς Κοινοτικὸν καὶ συνεπῶς ἡ Κοινότης Νάξου θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναλάβῃ τὰ ἔξοδα τῆς ἐν γένει λειτουργίας του. Ἐχρειάσθη προσπάθεια διὰ νὰ πεισθῇ τὸ Ὑπουργεῖον, ὅτι ἡ Κοινότης Νάξου ὑπὸ τὰς σημερινὰς δυσχερεῖς συνθήκας, εἶναι ἀδύνατον ν' ἀναλάβῃ τὰς δαπάνας τῆς συντηρήσεως τοῦ Νοσοκομείου καὶ ὅτι προσωρινῶς καὶ μέχρις ἀποκαταστάσεως ὁμαλῶν συνθηκῶν, θὰ πρέπῃ τοῦτο νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὰ Κρατικὰ Νοσοκομεῖα, ὥστε νὰ ἐπιχορηγεῖται καὶ ἐνισχύεται ὑπὸ τοῦ Κράτους. Οὕτω τὸ Νοσοκομεῖον Νάξου ἐχαρακτηρίσθη προσωρινῶς Κρατικὸν καὶ ἐδόθη ἐντολὴ εἰς τὴν ἁρμοδίαν ὑπηρεσίαν νὰ ἐπεξεργασθῇ τὸν ὀργανισμόν του. Μετὰ τὸν χαρακτηρισμὸν πλέον τούτου ὡς Κρατικοῦ, ἡ ἁρμοδία οἰκονομικὴ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου ἐνέκρινε πίστωσιν ἐκ δρχ. 500.000. διὰ τὰς ἀνάγκας του, αἵτινες καὶ θὰ καταβληθοῦν παρὰ τοῦ Ταμείου Νάξου, ἅμα τῇ ὑπογραφῇ τοῦ σχετικοῦ ἐντάλματος, παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν. Ἐφεξῆς δέ, ὡς ὑπεσχέθησαν αἱ ἁρμόδιαι ὑπηρεσίαι τοῦ Ὑπουργείου, θὰ ἐπιχορηγεῖται κανονικῶς τὸ Νοσοκομεῖον, βάσει καταστάσεων τῶν ἀναγκῶν του, τὰς ὁποίας ἡ Διεύθυνσις τοῦ Νοσοκομείου, θὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τακτικῶς.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν χορήγησιν φαρμακευτικοῦ ὑλικοῦ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, ἐδόθη ἐντολὴ εἰς τὴν ὑγιειονομικὴν ὑπηρεσίαν Κυκλάδων, νὰ χορηγήσῃ τὰ ἀναγκαῖα φαρμακευτικὰ εἴδη εἰς τοῦτο.

ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ
ΕΝΙΚΗΣΕ ΣΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟ ΑΠΕΙΡΑΝΘΟΥ

ΑΠΕΙΡΑΝΘΟΣ, (τοῦ ἀντ)τοῦ μας).

Ὕστερα ἀπὸ σκληρὸ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐκλογὴ τοῦ νέου Διοικητικοῦ καὶ Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Γεωργ. Συν)σμοῦ Ἀπειράνθου, γιὰ τὸν ὁποῖο γράψαμε ἐκτενῆ ἀνταπόκρισι στὸ προηγούμενο φύλλο τοῦ «Ναξιακοῦ Μέλλοντος», τὸ ἀγροτικὸ ψηφοδέλτιο κέρδισε τὴ νίκη παρ' ὅλες τὶς μανοῦβρες τοῦ παλαιοκομματικοῦ συνασπισμοῦ.

Συνολικὰ ψήφισαν 43 ἀγρότες ποὺ τοὺς πῆρε ὅλους τὸ ἀγροτικὸ ψηφοδέλτιο. Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ τῆς ἐξησφαλισμένης ἐπιτυχίας τοῦ ἀγροτικοῦ ψηφοδελτίου ἐπειδὴ προεβλέπετο, ἀνάγκασε τοὺς συνασπισμένους νὰ κηρύξουν ἀποχὴ ἀπὸ τὴν ἐκλογή, ἐνῷ πρῶτοι αὐτοὶ τὴν χαρακτήρισαν σὰν «πολιτικὸ ἀγῶνα» στὸν ὁποῖο ἦσαν βέβαιοι γιὰ τὴν ἐπιτυχία τους. Ἔτσι ἀφοῦ πρῶτα ξέχασαν ὅλο τὸ μεταξύ τους παρελθὸν καὶ συνασπίσθηκαν κατὰ τοῦ νέου τους ἀντιπάλου—τοῦ ἀγρότη—ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα τῆς κρίσεως ὁ συνασπισμὸς διελύθη εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη καὶ μόνο μέσο γιὰ νὰ μὴν πάρουν τὴν ντροπὴ τῆς πρώτης τους πολιτικῆς ἀποτυχίας, ἔμεινε ἡ ἀποχή. Πίστευαν ἀκόμα ὅτι ἴσως μ' αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ κατώρθωναν νὰ τορπιλλίσουν καὶ πάλι τὴν ἐκλογὴ καὶ νὰ μείνει ὁ Συν)σμὸς στὰ χέρια τους ἢ τοὐλάχιστον ὅτι ὅσοι θὰ ψήφιζαν δὲν θὰ ξεπερνοῦσαν τοὺς μισούς κι' αὐτὸ θἆταν μιὰ ἱκανοποίησί τους.

Ἀλλὰ παρ' ὅλες τὶς προσπάθειες κι' αὐτοῦ τοῦ τελευταίου ἀτοῦ, ἀπὸ τὰ 74 μέλη τοῦ Συνσμοῦ ψήφισαν 43 μέλη ὅλα ὑπὲρ τοῦ ἀγροτ. ψηφοδελτίου. Δέκα (10) δὲ ἀκόμη μέλη εἶχαν δώσει ἐξουσιοδοτήσεις ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὸ καταστατικὸ δὲν ἐπετράπη νὰ ψηφίσουν. Ἔτσι τὸ σύνολον τῶν ψήφων ποὺ θὰ εἶχαν οἱ παλαιοκομματικοὶ θὰ ἦταν 21, ὅπως φάνηκε ἀπὸ τὴν ἀποχή τους. Γιὰ νέο Διοικ. Συμβούλιο ἐξελέγησαν οἱ: Ν. Ι. Κατινᾶς, Γεωργ. Στ. Ζαφείρης, Μ. Ι. Σακελλάριος, Μιχ. Ἀντ. Ἐλευθερίου καὶ Δημ. Ι. Βασιλακάκης.

Γιὰ Ἐποπτικὸ ἐξελέγησαν οἱ Φλωρ. Ἐμμ. Γλέζος, Ἰωαν. Π. Μάρκος καὶ Παντ. Ν. Πριμηκήριος.

Ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία αὐτὴ ἄρχισε ἀθρόα ἐγγραφὴ ἀγροτῶν στὸ Συν)σμό, τὸν ὁποῖον κρατοῦσαν κλειστὸ καὶ μόνο γιὰ τὸν ἑαυτό τους οἱ παλαιοί.

Η ΝΑΞΟΣ ΘΑ ΛΑΜΒΑΝΗ ΤΟ ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΠΟΣΟΣΤΟΝ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΦΟΔΙΩΝ

ΝΑΞΟΣ, 14)10)45 (τοῦ ἀν)τοῦ μας).

Τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας ἐκοινοποίησεν ἐντολὴν πρὸς τὴν Γεωργικὴν Ὑπηρεσίαν Κυκλάδων καὶ τοιαύτην τῆς Νάξου, ὅτι τὰ γεωργικὰ ἐφόδια τὰ ὁποῖα θὰ ἀποστέλλωνται τοῦ λοιποῦ εἰς Νάξον θὰ εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὰς προπολεμικὰς ἀνάγκας της. Οὕτω ἐπειδὴ προπολεμικῶς ἡ Νάξος ἐχρειάζετο διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς γεωργίας της 17.000 σάκκους λιπάσματα ἀπὸ τὰ διατιθέμενα δι' ὅλας τὰς Κυκλάδας τὰ 33 ο)ο θὰ ἀποστέλλωνται εἰς Νάξον, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀνάλογα μὲ τὴν προπολεμικήν της κατανάλωσιν.

Ἐπίσης ἀπὸ τὰς ἀποστελλομένας κτηνοτροφὰς διὰ τὰς Κυκλάδας τὰ 22 ο)ο θὰ χορηγοῦνται διὰ τὴν Νάξον. Τὰ ἀνώτερω εἴδη θὰ φορτώνωνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ Νάξον ἐκ Πειραιῶς.

— Ὅλα τὰ καλὰ καὶ καινούργια λογοτεχνικά, κοινωνιολογικά, ἱστορικὰ κλπ. βιβλία, καθὼς καὶ ὅλες οἱ Ἀθηναϊκὲς καὶ Ναξιακὲς ἐφημερίδες, πωλοῦνται στὸ βιβλιοχαρτοπωλεῖο τοῦ ΑΓΑΠΗΝΟΥ ἐν Νάξῳ.

ΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ
ΘΑ ΑΠΟΣΤΕΛΩΝΤΑΙ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΝΑΞΟΣ 14-10-45,(τοῦ ἀν]τοῦ μας).

Κατόπιν τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἐνταῦθα ἁρμοδίων ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν τελευταίων δημοσιευμάτων τοῦ «Ναξ. Μέλλοντος,» σχετικῶς μὲ τὴν ἀνάγκην τῆς μεταφορᾶς τῶν τροφίμων ἀπ' εὐθείας ἐκ Πειραιῶς εἰς Νάξον, καταργουμένης τῆς μεσολαβήσεως τῆς Σύρου, σήμερον ἐφορτώθησαν ἐκ Πειραιῶς κατ' εὐθεῖαν διὰ Νάξον, αἱ πρῶται ἀποστολαὶ ἀλεύρων, ὅπως ἁρμοδίως εἰδοποιήθη ἡ Διεύθυνσις τῆς Α. Τ. Ε. Νάξου.

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΝ ΥΛΙΚΟΝ
ΔΙΑ ΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΝΑΞΟΥ

ΝΑΞΟΣ. 15-10-45 (τοῦ ἀντ)τοῦ μας).

Τὸ Ὑγειονομικὸ Κέντρο Κυκλάδων μὲ ἔγγραφό του σήμερα πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ Νοσοκομείου Νάξου κ. Ἰ. Μανωλᾶν τοῦ γνωρίζει ὅτι εἶναι ἕτοιμον πρὸς παράδοσιν διὰ τὸ Νοσοκομεῖον τὸ μὴ ἀναλώσιμον ὑγειονομικὸν ὑλικὸν (κλῖναι, κλινοσκεπάσματα, ἐργαλεῖα κ. λ. π.), τὸ ὁποῖον κατόπιν τῶν τελευταίων ἐνεργειῶν τῶν κ. κ. Φραγκούλη καὶ Μανωλᾶ, διετέθη διὰ τὸ Νοσοκομεῖον Νάξου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς.

ΣΥΜΠΟΛΙΤΑΙ ΠΛΟΙΟΚΤΗΤΑΙ

Στὸ ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΕΙΟΝ τοῦ συμπολίτου κ. ἈΘ. ΙΟΡΔΑΝΟΠΟΥΛΟΥ καὶ κ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ (Ἀλιπέδου 1, Πειραιᾶ), ἐπιδιορθώνονται μηχανὲς καϊκιῶν. Ἡ ἐργασία μας εἶναι ἠγγυημένη καὶ αἱ τιμαί μας ἀσυναγώνιστοι.

ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΝΑΞΟΣ, 15-10-45(τοῦ ἀντ)τοῦ μας),

Ὁλόκληρο σχεδὸν τὸ πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Ὀκτώβρη πέρασε μὲ μεγάλες φουρτοῦνες ποὺ δὲν ἐπέτρεπαν τὸν ἀπόπλου τῶν καϊκιῶν.

—Οἱ ἐπιβάτες ποὺ ἦσαν γιὰ τὴν Ἀθήνα, ἄστεγοι οἱ περισσότεροι, ἐταλαιπωροῦντο τῇδε κακεῖσε περιμένοντας νὰ καλλιτερεύσῃ ὁ καιρὸς γιὰ νὰ φύγουν.

—Ἐπὶ τέλους ηὐδόκησε νὰ φτιάξῃ ὁ καιρὸς μόλις σήμερα καὶ νὰ φύγουν τὰ καΐκια γιὰ τὸν Πειραιᾶ.

—Ἡ ΟΥΝRRA ἐξακολουθεῖ νὰ μᾶς στέλνει κανονικώτατα τὰ πλήρη ἀγαθῶν φορτία της.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ροῦχα ποὺ ἔφθασαν τελευταῖα γιὰ τὰ πεδινὰ χωρία, σήμερα ἔφθασαν βούτυρα, πετρέλαια καὶ ἀλεύρια.

—Διαδίδεται πῶς καὶ τὸ μοναδικὸ αὐτοκίνητο Συγκοινωνίας, ποὺ μᾶς ἔμεινε θὰ περάσῃ νὰ μᾶς τὸ πάρει βαποράκι ἐπειδὴ εἶναι στρατιωτικό.

Γνωρίζομε ὅτι στὴ Σῦρο ἔφθασαν 6 αὐτοκίνητα. Ὅταν ἔλθει λοιπὸν τὸ βαποράκι γιὰ νὰ μᾶς πάρει τὸ ὑπάρχον ἐδῶ θὰ ἔπρεπε νὰ φορτώσει καὶ ἕνα ἀπὸ τὴν Σῦρο νὰ μᾶς τὸ φέρει γιατὶ ὑπάρχει πιθανότης νὰ μᾶς ποῦν ἐν τῷ μεταξὺ ὅτι ἐνεφανίσθη...νάρκη.

—Οἱ τιμὲς τῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης ἀναβαίνουν κι' ἐδῶ καθημερινῶς πρὸς τὸ ὕψη. Εἴδη ποὺ πουλιῶνται σήμερα μὲ 100 δραχμὲς αὔριο ἔχουν 200 καὶ μεθαύριο ποιὸς ξέρει πόσες.

Μετεφέρθησαν διὰ γαλλικοῦ ἀτμοπλοίου τσιμέντα καὶ ἄλλα οἰκοδομικὰ ὑλικὰ γιὰ τὴν ἐπισκευὴ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς.

— Ἔφθασαν πρὸ ἡμερῶν δίκτυα, τὰ ὁποῖα θὰ διανεμηθοῦν εἰς τοὺς ἁλιεῖς μας βάσει τῶν δηλώσεων τοῦ Συν)σμοῦ Ἁλιέων.

— Ἀπὸ τῆς 1ης Ὀκ)βρίου ἤρχισε νὰ λειτουργῇ ἐνταῦθα Κοινοτικὸν Ἰατρεῖον ἀπόρων, ὑπὸ τὴν Δ)σιν τοῦ Ἰατροῦ κ. Ἀαρών. Εἰς τοῦτο ὑπάγονται τὰ χωρία Χώρα, Ἐγκαρές, Ἄχαψη, Μέλανες, Γαλανάδο, καὶ Γλυνάδο.

—Ἀπὸ τοῦ Ἰατρείου τούτου θὰ παρέχεται δωρεὰν ἰατρικὴ περίθαλψις καὶ φάρμακα εἰς τοὺς ἀπόρους καὶ ἡμιαπόρους τῶν ὡς ἄνω χωρίων.

—Ἡ Νάξος περιμένει κάθε μέρα τὸν κ. Νομάρχη, ἀλλὰ ποῦ νὰ φανῇ! Καὶ εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ γιατὶ μόνον ἔτσι θὰ λυθοῦν ὡρισμένα ζητήματα, ὅπως π. χ. τὸ ζήτημα τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν διορισθέντων Κοινοταρχῶν, ποὺ θὰ ἔπρεπε μόνοι τους ἀμέσως μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι νὰ παραιτηθοῦν, χάριν τῆς εὐπρεπείας καὶ τῆς καλῶς ἐννοουμένης εὐθιξίας.

—Ἅμα τῇ ἀφίξει εἰς Νάξον τοῦ Δ)τοῦ τοῦ Νοσοκομείου κ. Μανωλᾶ, ἤρχισεν ἡ μεταφορά του εἰς τὸ οἴκημα Τζαννίνη, τὸ ὁποῖον ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε ἐπισκευασθῇ καταλλήλως.

—Τὸ περιοδεῦον Στρατιωτικὸ Συμβούλιο πέρασε καὶ ἀπὸ τὴν νῆσο μας γιὰ νὰ κατατάξῃ τοὺς κληρωτούς μας.

—Ἡ Νομαρχιακὴ Ἐπιτροπὴ Γεωργικῶν Ἐφοδίων ἐνέκρινε διὰ τὴν Νάξον τὴν χορήγησιν 5.000 ὀκ. σπόρου σίτου καὶ 25.000 ὀκ. σπόρου κριθῆς.

—Ὁ ἔρανος διὰ τὴν ἀνέγερσιν δημοτικοῦ σχολείου στὸ Γαλανάδο συνεχίζεται. Μέχρι τοῦδε ἔχει ἀποδώσει 77.000 δρχ.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Μᾶς ἀπέστειλαν τὰς συνδρομάς οἱ κάτωθι κ. κ. συνδρομηταί μας, τοὺς ὁποίους καὶ εὐχαριστοῦμεν θερμότατα:

Πειραιῶς: Γλέζος Δημ., Μουστάκης Ἠλίας, Ἰορδανόπουλος Ἀρ. Καραμπουρνιώτης Ν.

Καλλιθέας: Θωμαδάκης Β., Καραγεωργίου Μαρία.

Ν. Φαλήρου: Ξενάκης Στ., Δράγαζης Ἰω., Ζαζάνης Σταῦρος, Λαγογιάννης Γ., Λαγογιάννης Ἐμ.

Μοσχάτου: Χαλκιόπουλος Ἀρ., Λεγάκης Γ., Βιτοράκης Γ.

Μεγάλου Πεύκου: Πρωτονοτάριος Ἀντ.

Γαλατσίου: Σακελλαρίου Σοφία, Κονδήλης Αὔγ, Φραγκίσκου Σοφία.

Κηφισιᾶς: Φλαμουρίδης Στυλ.

Γλυφάδας: Γρατσία Ἀ)φοί.

Σύρου: Γλέζος Ἐμμ. Γρατσίας Γ.

Πάρου: Ρουσσάκης Κ.

Τήνου: Κεφαλωνίτου Διαλεκτή.

Νάξου: Βαλληνδρᾶς Ἰω., Βαλληνδρᾶ υἱοί, Κορρὲς Μιχ., Κονδήλης Ἠλ. Λύκαρης Νικ., Μαθιάσος Μιχ., Σωμαρίππα Δόμνα, Ψυλλάκης Νικ., Ρεφενὲς Ἀρ., Κυπραῖος Στ., Χάμπας Κ., Γεροθανάσης Νικ., Ἕνωσις Γεωργ. Σ)σμῶν, Βενιὸς Γεργ., Προμπονᾶς Δημ., Γρατσίας Ἀρ., Τσακωνιάτης Γεωργ., Κορρὲς Νικ. Γιαννακάκης Ἰω., Δέτσης Β., Βάλβης Ἰω.

Στὸ προσεχὲς τὰ ὀνόματα συνδρομητῶν Ἀθηνῶν κλπ.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ
Ἀπό τά χωριά μας

Τραγαία

ΧΑΛΚΙ 10-10-45 (τοῦ ἀντ]τοῦ μας).

Ὕστερα ἀπὸ τὴν μετάθεσι τοῦ εἰρηνοδικοῦντος γραμματέως τοῦ Εἰρηνοδικείου Τραγαίας, τὸ Εἰρηνοδικεῖο θὰ παραμείνῃ μόνο κατ' ὄνομα, γιατὶ ὁ εἰρηνοδίκης, ποὺ μετετέθη σ' αὐτό, προτιμᾷ νὰ διατηρήσῃ τὴν θέσιν του ὡς ἐμμίσθου παρέδρου παρὰ νὰ μετατεθῇ στὴ Νάξο. Ἔτσι ὁλόκληρος ἡ ὀρεινὴ Νάξος θὰ μείνῃ, ἄγνωστον ὡς πότε, χωρὶς Εἰρηνοδικεῖον ἂν ἐν τῷ μεταξὺ δὲν τοποθετηθοῦν στὸ Εἰρηνοδικεῖο Τραγαίας ἕνας εἰρηνοδίκης καὶ ἕνας γραμματεύς.

—Στὴν ἴδια κατάστασι εἶναι καὶ ὁ Σταθμὸς Χωροφυλακῆς, ὁ ὁποῖος στερεῖται ἀστυνομικοῦ σταθμάρχου ἀπὸ τριμήνου. Καὶ εἶναι τόσον ἀλληλένδετα Εἰρηνοδικεῖον καὶ Ἀστυνομικὸς Σταθμός, ὥστε σήμερα ὅλες οἱ ὀρεινὲς περιφέρειες νὰ αἰσθάνωνται ἔντονα τὴν ἀνάγκην τῶν ὑπηρεσιῶν των.

—Ὁ Συνεταιρισμὸς Χαλκίου ἵδρυσε Κέντρο γιὰ τὴν προώθησι στὶς ὀρεινὲς περιφέρειες τῶν γεωργικῶν ἐφοδίων. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ εἶναι ἐπιτυχὴς καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Κέντρου κατάλληλη, γιατὶ τόσον λόγῳ τοῦ κύρους τοῦ Συνεταιρισμοῦ, ὅσον καὶ γιατὶ τὸ Χαλκὶ εἶναι συγκοινωνιακὸς κόμβος γιὰ πολλὰ ὀρεινὰ χωριά, ἡ ἐξυπηρέτησίς των θὰ γίνεται καλύτερα.

—Ἀρκετὰ δυστυχήματα ἔγιναν τὸν τελευταῖο καιρὸ σὲ ἐπιβάτες τοῦ μόνου δυστυχῶς αὐτοκινήτου ποὺ ἐκτελεῖ τὴν συγκοινωνία τῶν χωριῶν. Ἀφορμὴ εἶναι οἱ κλάδοι τῶν ἐλῃῶν, ποὺ ἔχουν ἁπλώσει ἐπάνω ἀπὸ τὸν δρόμο καὶ ἀποτελοῦν ἀληθινὲς παγίδες γιὰ τοὺς ἐπιβάτες ποὺ στέκονται ἔξω καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο. Ὁ τελευταῖος σοβαρῶς τραυματισθεὶς εἶναι ὁ Αὐγουστῆς Δράγαζης ἀπὸ τὸ Τσικαλαριό, ποὺ κτυπήθηκε μ' ἕνα κλαδὶ ἐλῃᾶς καὶ ἐξεσφενδονίσθη σὲ ἀρκετὴ ἀπόστασι ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο μὲ ἀποτέλεσμα τὸν σοβαρὸ τραυματισμό του σὲ διάφορα μέρη τοῦ σώματός του.

—Ἡ ἀστυνομία καὶ ἡ Υ.Ε.Κ.Α. πρέπει ἀμέσως καὶ πρὶν γίνουν σοβαρώτερα δυστυχήματα νὰ μὴν ἐπιτρέπουν σὲ τόσους ἐπιβάτες νὰ ἀναρριχῶνται στὸ αὐτοκίνητο καὶ νὰ ἐπιβάλλουν στοὺς κατόχους τῶν ἐλαιοδένδρων ποὺ εἶναι δίπλα στὸν δημόσιο δρόμο νὰ ψαλιδίζουν λίγο τοὺς κλάδους των.

—Οἱ Χαλκίτισσες παραπονοῦνται γιατί, ἀπὸ τότε ποὺ οἱ Ἰταλοὶ ἀφήρεσαν τοὺς τσίγκους ἀπὸ τὰ πλυντήρια τῆς βρύσης, εἶναι ὑποχρεωμένες νὰ πλύνουν ἐκεῖ, εἴτε ὑπὸ καυστικὸν ἥλιο εἴτε ὑπὸ βροχήν. Ὡστόσο μὲ πολὺ λίγα πράγματα καὶ μὲ τὴν συνδρομὴν τῶν κατοίκων θὰ μποροῦσε ἡ Κοινότης νὰ στεγάσῃ τὰ πλυντήρια καὶ νὰ γίνουν καὶ πάλι χρησιμοποιήσιμα.

Φιλῶτι

ΦΙΛΩΤΙ 10-10-45(τοῦ ἀντ)τοῦ μας).

Τὸ χωριό μας παρὰ τὰ ἐπανειλημμένα δημοσιεύματα στὶς Ναξιακὲς ἐφημερίδες καὶ τὰ παράπονα καὶ τὶς ἐνέργειες τῶν κατοίκων, ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένει χωρὶς τηλέφωνο. Τονίζομε λοιπὸν καὶ πάλι τὴν μεγάλη του ἀνάγκη γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησι τοῦ χωριοῦ ἴσως βρεθεῖ κανένας ἁρμόδιος καὶ ἐνδιαφερθεῖ ἐπὶ τέλους γιὰ τὴν ἐγκατάστασί του στὸ χωριό.

—Ἡ αὐτοκινητιστικὴ ἐξυπηρέτησις τοῦ χωριοῦ μας εἶναι τόσο πλημμελής, ὥστε μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι τὸ ἐν λειτουργίᾳ μοναδικὸ αὐτοκίνητο δὲν μᾶς ἐξυπηρετεῖ καθόλου. Δὲν θὰ ἐζητούσαμε νὰ μᾶς ἔρχεται κάθε μέρα καὶ νὰ παίρνει τοὺς ἐπιβάτες γιὰ τὴ Νάξο, τὰ τρόφιμα ὅμως τῶν κατοίκων καὶ τὰ γεωργικὰ ἐφόδια τῶν συνεταιρισμῶν ἔπρεπε νὰ τὰ μεταφέρωμε κι' ἐμεῖς κανονικά. Καὶ ὡς τώρα πάλι καλὰ ποὺ ἦταν καλοκαῖρι, ἀπὸ τώρα ὅμως καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἡ μεταφορὰ τῶν τροφίμων μας εἶναι ἕνα μεγάλο πρόβλημα, ποὺ μόνο τὰ αὐτοκίνητα μποροῦν νὰ τὸ λύσουν.

—Ἕνα ζήτημα ἀκόμη, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ εἶναι καὶ ἡ ὑγιεινὴ κατάστασις τοῦ χωρίου μας. Εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ παρουσιάζονται, ὅπως καὶ εἰς ἄλλα πράγματα ὅλως ἀντίξοα καὶ παράδοξα φαινόμενα. Ἐνῷ τὸ χωριὸ εἶναι καθαρὸ καὶ οἱ κάτοικοι ἐνδιαφέρονται σπουδαίως διὰ τὴν καθαριότητα, καθαρίζοντες συνειδητὰ ἕκαστος τὴν περιοχὴν τῆς κινήσεώς του, ἡ Κοινότης, ἡ ὁποία εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἐπιμελεῖται τῆς καθαριότητος, ἔχει τελείως παραμελήσει αὐτή, μάλιστα εἰς μερικὰ σημεῖα, ἡ ἀμέλειά της τὴν καθιστᾷ ἔνοχον ἐγκληματικῆς ἀδιαφορίας. Δηλαδὴ παρὰ τὰς κοινὰς πηγὰς ὑδρεύσεως τοῦ χωρίου, ὑφίστανται δύο δεξαμεναί, μία Κοινοτικὴ καὶ μία ἰδιωτική, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἑστίας μολύνσεως καὶ φωλεὰς πάσης βρώμας καὶ ἀηδίας. Ἐὰν ἡ ἐπιτροπὴ ὑγιεινῆς τῆς Κοινότηνος κοιμᾶται, ἡ ὄσφρησις τῆς Κοινοτικῆς ἀρχῆς τί ἔχει πάθει;

—Εἰς τὸ Φιλῶτι ἡ ἐκεῖ ὑποεπιτροπὴ τροφίμων, ὀφείλει εἰς διαφόρους βιοπαλαιστὰς ἀγωγιάτες, ἀγώγια ἐκτελεσθέντα πρὸ διετίας περίπου, τὰ ὁποῖα παρὰ τὰς παρακλήσεις καὶ τὰς διαμαρτυρίας τῶν ἀγωγιατῶν, δυστροπεῖ νὰ τὰ πληρώσῃ. Ἐπ' αὐτοῦ μάλιστα ἡ Λαϊκὴ Μοῦσα ἐστιχούργησε τὸ παρακάτω ἄτεχνο μέν, χαρακτηριστικὸ ὅμως τῆς περιπτώσεως, ἆσμα:

> Κρῖμα, ὑποεπιτροπὴ
> ὁποῦ μοιράζεις τ' ἄλευρα,
> εἶναι λιγάκι σὰν ντροπὴ
> νὰ μὴν εἰξεύρῃς ἄλγεβρα.
>
> Γιὰ νὰ καθίσῃς μιὰ στιγμὴ
> μὰ ὄχι μὲ στὶς στράτες,
> νὰ λογαριάσῃς τί χρωστεῖς
> νὰ δώσῃς τσ' ἀγωγιάτες.
>
> Ὁ ἕνας χρόνος πέρασε,
> ὁ δεύτερος θὰ μπῇ,
> καὶ κάνει πὼς ἐξέχασε
> τ' ἀγώγια νὰ χρωστεῖ.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ Νάξου ἐπὶ τῶν διανομῶν, τί λέγει; Πῶς ἀφήνει τοὺς διαφόρους ὑφισταμένους της νὰ παίζουν αὐτὸ τὸ αἰώνιο παιχνίδι εἰς βάρος πτωχῶν βιοπαλαιστῶν;

Σαγκρί

ΣΑΓΚΡΙ 10-10-45 (τοῦ ἀν)τοῦ μας).

Στὸ χωριό μας ἄρχισε νὰ συζητεῖται τὸ ζήτημα τῆς ἀνεγέρσεως ἐνοριακῆς ἐκκλησίας. Ὁ κόσμος ἔχει δυὸ διαφορετικὲς γνῶμες γι' αὐτό. Ἄλλοι μὲν θέλουν νὰ ἐπισκευασθῇ ἡ χρησιμοποιουμένη ὡς ἐνοριακὴ τῶν Ταξιαρχῶν, ἄλλοι δὲ νὰ ἀνεγερθῇ νέα, μέσα στὸ χωριό.

Ἐκεῖνο ποὺ νομίζομε ὅτι εἶναι ὀρθότερο νὰ γίνῃ, εἶναι νὰ καταβληθῇ κάθε προσπάθεια καὶ νὰ ἀνακαινισθῇ τὸ ἱστορικώτατο μοναστῆρι τῶν Ταξιαρχῶν καὶ ὅπως ἐλειτουργοῦντο σ' αὐτὸ γενεὲς γενεῶν ἔτσι νὰ λειτουργοῦνται καὶ τώρα. Ἐὰν δὲν γίνει αὐτὸ καὶ ἀρχίσει νὰ ἀνεγείρεται ἐκκλησία μέσα στὸ χωριό, εἶναι ἀμφίβολο ἂν θὰ τελειώσῃ ἐπὶ τῆς γενεᾶς μας, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τὸ ἱστορικὸ μοναστῆρι τῶν Ταξιαρχῶν θὰ ἐξακολουθεῖ νὰ καταρρέει καὶ νὰ ἐρειπώνεται καὶ μὲ τὴν ἀνέγερσιν νέας ἐκκλησίας θὰ ἐγκαταλειφθῇ τελείως, πρᾶγμα ποὺ θὰ σημάνει τὴν ὁλοκληρωτικὴν καταστροφήν του. Ἂν οἱ Σαγκριῶτες εἶναι πράγματι, φιλοπρόοδοι, θὰ δείξουν τὴν προοδευτικότητά τους μὲ τὴν ἀναστήλωσιν καὶ ἀνακαίνισιν τῶν Ταξιαρχῶν. Ἔτσι θὰ σώσουν καὶ τὸ μοναστῆρι των, ποὺ ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ λειτουργοῦνται εἰς αὐτό, θὰ μποροῦν κάλλιστα νὰ τὸ χρησιμοποιήσουν καὶ ὡς ἕνα πρώτης τάξεως τουριστικὸν ξενῶνα ποὺ θὰ προσελκύσει ἢ θὰ μπορεῖ νὰ φιλοξενήσει πολλοὺς ξένους στὸ χωριό.

Ἀπείρανθος

ΑΠΕΙΡΑΝΘΟΣ, (τοῦ ἀντ]κριτοῦ μας)

Τὴν περασμένη ἑβδομάδα ἄγνωστοι καὶ θρασεῖς ζωοκλέπτες διέρρηξαν στὴν περιοχὴ Ἀρχάτσα τὴν ἀγροικία τῶν ἀδελφῶν Δημητρίου καὶ Παντελῆ Π. Πρωτονοταρίου καὶ ἐνῷ αὐτοὶ ἐκοιμῶντο, τοὺς ἔκλεψαν ἕνα κριό, μιὰ κατσίκα, ἕνα ἀρνὶ καὶ 5 κουδούνια χωρὶς νὰ γίνουν ἀντιληπτοί. Παρὰ τὶς ἐνέργειες τοῦ ἀστυνομικοῦ σταθμοῦ Ἀπειράνθου καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος, οἱ δράστες ἐξακολουθοῦν νὰ παραμένουν ἄγνωστοι. Τὸ κροῦσμα αὐτὸ τῆς ζωοκλοπῆς καὶ διαρρήξεως εἶναι τὸ πρῶτο, ποὺ ὕστερα ἀπὸ ἀρκετὰ μεγάλο διάστημα ἡσυχίας, παρουσιάζεται στὸ χωριό μας.

Μονή

Κύριε Διευθυντά,

Εἰς τὸ φύλλον 5 (78) τῆς 5-8-45 τοῦ ἀγαπητοῦ μας «Ναξιακοῦ Μέλλοντος», ἐδημοσιεύθησαν μερικὰ πράγματα γιὰ τὸ χωριό μας, τὰ ὁποῖα εἰς πολλά τους σημεῖα δὲν ἀνταποκρίνονται στὴν πραγματικότητα. Ἐπειδὴ δὲ ἀγαποῦμε καὶ διαβάζομε τὸ «Ναξ. Μέλλον» μὲ ἀληθινὴ δίψα, διότι εἶναι σοβαρὸ φύλλον καὶ διότι ἡ πολύχρονος τακτικὴ ἔκδοσίς του μᾶς ἔπεισε ὅτι μοναδικός του σκοπὸς εἶναι ἡ πρόοδος καὶ ἡ ἐξύψωσις τῆς Νήσου μας, σᾶς γνωρίζομεν τὰ κατωτέρω, πρὸς διαφώτισίν σας καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθείας:

1) Διὰ τὴν καταπεσοῦσαν εἰς μικρὰν ἔκτασιν ἀνατολικῶς τῆς Κοινότητός μας καὶ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους «Φαναριώτισσα» ἀκρίδα ἔχει ἀναφέρει σχετικῶς ὁ πρόεδρος τῆς Κοινότητός μας κ. Ματθαῖος Ἀναστ. Καπίρης ἁρμοδίως. Παρίσταται ὅμως ἄμεσος ἀνάγκη ὅπως ληφθῶσι σύντονα καὶ δραστικὰ μέτρα ἐκ μέρους τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν διὰ τὴν καταπολέμισίν της, πρὸς ἀποσόβησιν ἐξαπλώσεως αὐτῆς—τώρα ὅτε εὑρίσκεται εἰς τὰ σπάργανά της—ἵνα μὴ θρηνήσωμεν τὰς διὰ τῆς ἐξαπλώσεως αὐτῆς μελλούσας νὰ προκύψωσιν ἀνυπολογίστους ζημίας, ὡς ἐθρηνήσαμεν καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1929—1931, ποὺ εἶχε κηρυχθῇ ἀκριδόπληκτος ἡ νῆσος μας.

2) Εἰς βάρος τῶν Ἐπιτροπῶν Διανομῶν τῆς Κοινότητός μας, ὑπάρχουν βάσιμα παράπονα καὶ οὐχὶ «ὑπόνοιαι καὶ κουτσομπολιά», μὴ ἔχοντα σχέσιν μὲ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ γεωργικοῦ μας συνεταιρισμοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον πολλὰ ἀναμένομεν νὰ προκύψωσιν ἀγαθά, ἰδίως τώρα ποὺ ἐξελέγη νέον Διοικητικὸν καὶ ἐποπτικὸν συμβούλιον.

3) Ἡ ἐφετεινὴ ἐλαιοπρόσοδος τῆς Κοινότητός μας, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος, προβλέπεται ἱκανοποιητική, ἀκόμη δὲ περισσότερον μὲ τὴν πρὸ ἡμερῶν καταπεσοῦσαν βροχήν, ἡ ὁποία ὡς γνωστὸν εὐνοεῖ τὴν ἐλαιοπαραγωγήν.

4) Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν θερινῶν διακοπῶν τοῦ σχολείου μας, ὁ δημ)λός μας κ. Σοφικίτης, μίαν καὶ μόνην φορὰν προσῆλθεν ἐνταῦθα ἀπὸ τὸ χωριό του Σαγκρὶ καὶ ἐπραγματοποίησε μετὰ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς βρεφικῶν καὶ παιδικῶν συσσιτίων τῆς Κοινότητος μας μιὰ θρυλικὴ διανομὴ ὑπολειμμάτων εἰδῶν τινῶν, ὡς ἐλέχθη ὑπ' αὐτοῦ, στὰ παιδιὰ καὶ οὐχὶ ὅτι «τοσοῦτος ἦτο ὁ ζῆλος του γιὰ τὸ ξύπνημα τῶν παιδιῶν, ὥστε προσήρχετο καὶ κατὰ τὰς διακοπὰς καὶ ἔκανε φροντιστήρια εἰς αὐτά». Φροντιστήρια κατὰ τὰς διακοπάς, τοὺς ἔκανε ὁ χωριανός μας Δημήτριος Γερμάνου Καπίρης καὶ εἰς αὐτὸν ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος τὸ ξύπνημα τῶν παιδιῶν, τὰ ὁποῖα εἶχον καθυστερηθῇ ὄχι ἀπὸ τὸν προκάτοχον τοῦ κ. Σοφικίτη δημοδιδάσκαλον κ. Δέτσην, ἀλλ' ἐκ τοῦ λόγου ὅτι δὲν ὑπῆρχον τὰ μέσα καὶ δὲν ἐλειτούργουν τὰ σχολεῖα ἐπὶ τῆς κατοχῆς. Ἔχομεν δὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐφεξῆς πλέον ὁπότε ἀπολαμβάνομεν τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἐξέλιπον τὰ ἐμπόδια, ὁ νεαρός μας δημοδ)λος κ. Σοφικίτης θὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν τῶν παιδιῶν μας.

Μονὴ τῇ 4—9—45

Μετὰ τιμῆς

Κ...

ΜΙΧΑΗΛ ΕΜΜ. ΓΛΕΖΟΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
Πατησίων 9 (5ος ὄροφος)
Τηλ. 52-904 — ΑΘΗΝΑΙ